

ВІДДІЛ ОСВІТИ КОМУНАРСЬКОЇ РАЙОННОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

*роботи секції заступників директорів
закладів освіти Комунарського району
в рамках роботи серпневої педагогічної конференції
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИХОВАННЯ
В ШКОЛІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»*

м. Запоріжжя

2010 р.

Збірка матеріалів роботи секції заступників директора закладів освіти Комунарського району в рамках підготовки до серпневої педагогічної конференції «Сучасні тенденції розвитку виховання в школі: досвід, проблеми, перспективи» вміщує статті, спрямовані на висвітлення діяльності педагогічних колективів шкіл з актуальних проблем виховання, аналіз досвіду, проблем і перспектив виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі, визначення основних тенденцій розвитку виховання в школі.

Для адміністрації шкіл та педагогів навчальних закладів.

Упорядник: Сизоненко О.А., спеціаліст відділу освіти Комунарської районної адміністрації

Редакційна рада:

Семечаєвська Н.К., голова комітету у справах сім'ї та молоді Комунарської районної адміністрації

Сизоненко О.А., спеціаліст відділу освіти

Похмільних З.В., заступник директора НВК № 110

Турзіна Л.І., заступник директора гімназії № 107

Баєва Т.А., заступник директора НВК № 103

69027, м. Запоріжжя, вул. Степова, 17

тел. (0612) 95-23-16, (0612) 222-30-68

e-mail: platformanews@rambler.ru

vokrazp-office@rambler.ru

сайт відділу освіти: www.vokra.ucoz.ua

Зміст

Розділ I Вступ	
Кузьменко В.І. Сучасні тенденції розвитку виховання в школі: досвід, проблеми, перспективи	4
Сизоненко О.А. Перспективи розвитку виховання в школі	5
Розділ 2 Феномен виховного середовища як засіб виховання школяра	
Турзіна Л.І. Створюємо виховне середовище в закладі освіти	9
Кузнецова О.В. Впровадження проектних технологій у виховну діяльність	11
Іванова В.В. Проведення предметного тижня в школі шляхом КТС	13
Розділ 3 Досвід організації гурткової роботи в школі	
Михайловська М.Т. Організація роботи учнівських об'єднань в школі	17
Падалка Л.С. Музика виховує	18
Козьмик Є.Я. Театральне мистецтво в школі	19
Разарьонова Л.І. Дитячий туризм	20
Розділ 4 Оновлення форм виховної роботи з учнями	
Карапиш К.В. Оновлення форм виховної роботи з учнями	21
Волошина Л.П. Пришкільний оздоровчий табір «Калейдоскоп»	21
Мінакова І.В. Формування екологічного світогляду учнів	22
Тарусова Н.В. Взаємодія: школа та громадські організації	24
Примачек Т.М. Соціально-психологічна служба в школі	24
Формування патріотизму у дітей та учнівської молоді	
Золотарьова Л.В. Музей «Подвигу – жити!» НВК № 88	26
Панфілова М.О. Музей історії ЗНВК № 23 «Пам'ять»	28
Мельник І.А. Етнографічний музей «Світлиця» ЗНВК № 23	28
Радчук В.В. Музей Великої Вітчизняної війни «Пам'ять серця» в НВК № 103	29
Селіверстова Г.І. Музей ЗОШ № 84	30
Інтелектуальний рух	
Сизоненко О.А. Організація інтелектуальних ігор в школі	31
Плаксін А.Л. Організація роботи інтелектуального клубу	32
Шкільна преса	
3 досвіду роботи прес-центру ЗНВК № 23	33
Пришпетливий Г.М. Кілька питань до шкільної газети	34
Швецова А.Ж. Шкільний прес-центр – це творчість	35
Учнівське самоврядування в школі	
Матеріали круглого столу «Учнівське самоврядування в сучасній школі» Кузьменко А.О., Кузнецова О.В.	36
Розділ 5 Роль шкільної бібліотеки у виховному просторі школи	
Сизоненко Р.Т. Потенціал шкільної бібліотеки	39
Джосан Н.Г. Пропаганда української і зарубіжної літератури як засіб сумісної роботи бібліотеки та театру «Книга»	41
Андрієва Н.М. Формування інформаційної культури та культури читання	42
Сімейне читання. Витяг з доповіді завідуючої бібліотеки Агапової Н.В.	43
Розділ 6 Методичне супроводження виховної роботи в школі	
Горіна І.І. Організація роботи ШМО класних керівників як форма підвищення рівня професійної майстерності педагогів	44
Соліло О.М. Організуємо роботу ШМО класних керівників	47
Мінакова І.В. Шкільна програма «Соціалізація»	48
Єфремова Т.М. Професійна компетенція класних керівників як найважливіша умова їх творчого саморозвитку	50
Розділ 7 Моніторинг виховання	
Лозовицька М.В. Система моніторингу ефективності виховної системи школи	55
Іванова В.В. Моніторингові дослідження ефективності виховної системи	56
Напрямки реалізації моніторингових досліджень з питань виховної роботи в навчальних закладах освіти Комунарського району	60
Додатки: Виховний потенціал навчального процесу	
Закони гуманно-особистісного виховання	61
Тематика педагогічних рад з питань виховання	62
Тематика педагогічних рад з питань виховання	65

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Кузьменко В.І., начальник управління освіти
і науки Запорізької міської ради*

З метою реалізації завдань виховання державою створено та реалізуються Закон України “Про виховання”, Національна доктрина розвитку освіти в Україні в області «Виховання», державна національна Програма “Освіта”, Національна Програма “Діти України”, Програма «Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», Державна цільова соціальна програма «Молодь України» (2009-2015).

В рамках реалізації нормативних документів з питань виховання зусилля навчальних закладів району спрямовуються на створення умов для всебічного розвитку учнів: реалізуються шкільні програми, проекти з питань виховання, створено системи позаурочної роботи, порівняно стабільною є мережа гуртків. Однак наявність об’єктивних умов не розв’язує завдання формування розвиненої особистості. Існує необхідність у системному обліку як об’єктивних закономірностей розвитку особистості, що ґрунтується на знанні, так і процесу виховання, який є невід’ємною частиною цього розвитку. Виникає потреба у глобальній інтеграції всіх елементів навчальної та виховної роботи.

Отже, виховний процес полягає в тому, щоб кожна людина, зростаючи, розвивалась не лише розумово та творчо (набувала вмінь самостійно мислити, оновлювати й розширювати знання), але у стосунках, поглядах, почуттях, готувалася до участі в економічному, соціальному, культурному й політичному житті. Тому важливо будувати педагогічний процес таким чином, щоб вихователь керував діяльністю дитини, організовував її активне самовиховання шляхом здійснення самостійних і відповідальних вчинків. Створене в школі соціальне середовище необхідно спрямувати на максимальний розвиток індивідуальних особливостей кожної дитини, активне включення її в соціум. Такий підхід потребує, перш за все, реалізації комплексного підходу до створення освітнього середовища навчального закладу.

Учасники конференції повинні проаналізувати наявні виховні та соціалізаційні ресурси, пов’язані з базовим освітнім процесом, організацією суспільного середовища школи, соціальної середовища навколо школи.

Основними задачами шкільних програм виховання та соціалізації необхідно вважати формування свідомості та самосвідомості підростаючого покоління, яке здатне протистояти контркультурним і асоціальним тенденціям, формування української ідентичності та дбайливого ставлення до культурної та історичної спадщини країни, розвиток потенціалу відповідальної дії у молоді, формування здатності до громадської і соціальної дії. Для організації такої роботи необхідно відновити ефективні способи виховної роботи та впроваджувати нові технології (акмеологічні технології) та форми роботи в сфері виховання та соціалізації; використовувати в роботі з учнями адекватні до змінених соціальних умов форми роботи (при цьому основна увага повинна бути звернена не на зовнішні форми, а на зміст діяльності виховання та соціалізації).

Виховання і соціалізація в школі повинні спиратися на прогресивні моделі, зокрема модель неадаптивної соціалізації. Має бути врахований кращий досвід, пов’язаний з організацією колективного життя у внутрішкільному середовищі, досвід створення єдиної інфраструктури дитинства із соціалізуючою функцією. Необхідний розвиток як внутрішкільної моделі, так і моделі інфраструктури єдиного виховного простору, що базується на партнерських взаємовідносинах різних соціальних суб’єктів.

Таким чином, основними завданнями закладу освіти у вирішенні проблем виховання учнів є:

- створення та реалізація адаптивної Моделі виховної системи навчального закладу;
- здійснення інтеграції навчальної та виховної роботи урочної та позаурочної систем у цілісне збагачене освітнє середовище;
- вивчення якості роботи педагогів-вихователів, підвищення рівня професійної компетентності педагогічних кадрів щодо реалізації завдань виховання, проектування виховної роботи в школі, впровадження психолого-педагогічних технологій саморозвитку особистості учнів, проектних технологій, елементів партнерської, продуктивної технологій у виховну діяльність, застосування діяльнісного підходу в організації роботи з учнями;
- вивчення та підвищення виховного потенціалу навчального заняття;
- здійснення психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини в «зоні найближчого розвитку», створення індивідуальних освітніх траєкторій для учнів школи;
- актуалізація гуманістичного потенціалу навчального процесу через визначення цінностей дитини як особистості, її права на свободу, щастя, соціальний захист як людини, створення умов для прояву її здібностей, а також стимулювання внутрішніх сил вихованця до саморозвитку та самовиховання.

Усі, хто міркував про мистецтво управління людьми, переконані, що долі імперій залежать від виховання молоді. (Аристотель)

Виховувати людину – означає виховати в неї перспективні шляхи, по яких розташовується її завтрашня радість. (А.С.Макаренко)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ

*Сизоненко О.А., спеціаліст відділу освіти
Комунарської районної адміністрації*

Одним з пріоритетних напрямків виховання є спрямування діяльності навчального закладу, його виховного середовища на забезпечення всебічного розвитку вихованців, підготовці їх до життя в реальних соціальних умовах, формуванню у школярів моральних цінностей, розумінню пріоритету виховання дітей у сім'ї та гуманних взаємин між членами родини.

Важливим завданням сучасної педагогічної науки і практики є визначення концептуальних основ виховання на нових методологічних і теоретичних засадах. Переосмислення змісту та форм виховання у контексті самореалізації особистості, забезпечення його гнучкості, динамізму, оперативності, максимальне врахування потреб та інтересів дітей.

На виконання нормативних документів з питання організації виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах Комунарського району, в рамках реалізації районної Програми управління процесами функціонування й розвитку виховної системи Комунарського району, через впровадження програмно-цільового підходу, продуктивних технологій в сфері виховання дітей та учнівської молоді відділом освіти здійснюється значна робота по вдосконаленню виховної системи району, по створенню позитивного іміджу навчальних закладів району: реалізується система роботи з професійної допомоги педагогам, які здійснюють функції виховання, управління виховним процесом в школі, проводяться традиційні районні масові заходи, розвиваються нові напрямки діяльності з учнями (молодіжна преса,

інтелектуальний рух); укладаються домовленості про співпрацю з позашкільними закладами освіти, громадськими організаціями, закладами мистецтва і культури; залучаються засоби масової інформації, ресурси Інтернету до висвітлення актуальних питань виховання, здобутків вихованців шкіл, тощо.

Системно здійснюється управління процесом розвитку виховної системи Комунарського району з боку відділу освіти. Актуальні питання розвитку сфери виховання виносяться на засідання керівників шкіл, колеги відділу освіти. Аналізуючи роботу шкіл з питань виховної роботи протягом навчального року, слід відзначити діяльність шкіл з активізації участі учнів в творчих проектах, зростання професійної компетентності заступників директора з виховної роботи.

Враховуючи значну увагу, яка приділяється в школі визначенню рівня професійної компетентності класних керівників, педагогів, які здійснюють функції виховання, організації методичної роботи, спрямованої на підвищення рівня професійної майстерності педагогів-вихователів, відділом освіти розроблено та рекомендовано до впровадження в школах району Програму «Підвищення соціального і професійного статусу класного керівника», до якої окремим розділом увійшла Програма моніторингу діяльності класного керівника.

З метою визначення шляхів співпраці сектору виховної роботи із соціально-психологічною службою школи проведено районну педагогічну конференцію «Реалізація потенціалу соціально-психологічної служби в організації виховного процесу», рішення якої впроваджувались протягом навчального року. Створено Кризову службу в закладах освіти району.

Апробація Програми психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості учнів в навчальних закладах району дає можливість виявити нові перспективи в роботі соціально-психологічної служби шкіл, її взаємодії із сектором виховної роботи.

Особливого значення в сфері методичного супроводження виховної роботи в школах набуває реалізація державної Програми «Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх закладів України».

Активізовано роботу з учнівською молоддю: проведені районні заходи, конкурси, змагання, акції, презентації проектів показали достатній рівень підготовки учнів шкіл до участі в творчих конкурсах, підвищення рівня ініціативи учнівського самоврядування при організації та проведенні районних заходів, які здійснювались з урахуванням різноспрямованих сфер інтересів, обдарувань учнівської молоді. Активно розвивається інтелектуальний рух (135 команд в 16 школах району (в 2008-2009н.р. – 110 учнівських команд), учнівська преса (в школах району видається 16 учнівських газет, створено районний альманах «Платформа» (видано 15 номерів).

Під час роботи підготовки до районної педагогічної конференції заступники директора з виховної роботи обговорювали наступні проблеми:

- сучасні тенденції розвитку виховання в школі;
- підходи до типології програм виховання та соціалізації;
- виховний потенціал навчального процесу;
- можливості громадської середі школи, соціальної комунікації і соціальної дії молоді у вихованні, соціальні ефекти;
- педагогічне самовизначення вихователів;
- роль психолого-соціальної служби в школі;
- цілі та завдання виховання і соціалізації в сучасній школі.

Відзначено, що виховання і соціалізація - значуща функція системи освіти, втрата якої загрожує катастрофічними соціальними наслідками. А в даний момент склалася кризова ситуація з вихованням і соціалізацією в освіті:

- виховання реалізується в складному інформаційному середовищі, де на формування свідомості дітей домінують впливають засоби масової інформації, реклама, підтриманий індустрією розваги стиль молодіжних субкультур (і це переважає за потужністю агенти дії в порівнянні з системою освіти);

- виховні програми створюються в умовах відсутності загально визнаної суспільної ідеології;

- ставлення до освіти як «освітньої послуги» призводить до звуження призначення освіти, втрати значущості власне соціалізуючої функції освіти. Загальна освіта починає розумітися як форма підготовки до наступного освітнього ступеня. Центр відповідальності зміщується на сім'ю, що в умовах соціальної диференціації несе в собі соціальні ризики;

- посилюється криза методів виховання та соціалізації в змінених соціальних умовах і виявляється недостатність форм роботи, що відповідають на основний громадський запит - розвиток потенціалу дії у молоді в умовах інноваційного розвитку країни.

В зв'язку з тим, що особливого значення в сучасному світі набуває володіння людиною навичками життєвого проектування (умінням планувати сходинки життя, правильно ставити мету, досягати її, використовуючи засоби, які не суперечать правовим, морально-етичним законам суспільства), планування виховної роботи з учнем повинно реалізовуватись через створення індивідуальної освітньої траєкторії для кожної дитини в класі. Обов'язковою умовою реалізації цієї роботи є застосування діяльнісного підходу в роботі класного керівника, використання ним акмеологічних технологій, активізація діяльності практичного психолога, підвищення ролі соціального педагога школи в реалізації виховної функції навчального закладу.

В зв'язку з тим, що ціннісно орієнтована внутрішня позиція дитини виникає не як підсумок деяких «педагогічних впливів» або навіть їх системи, а в результаті організації суспільного життя, до якого включено дитину, навчальний заклад повинен максимально спрямувати свою діяльність на збагачення інтегрованого освітнього середовища школи, на розширення потреб дитини, розвиток її активності, мотиваційно-потрібнісної сфери, прагнень до реалізації себе і свідому соціалізацію.

У школі мають отримати подальший розвиток нові методи виховання і соціалізації: моделюючі ігрові методи, проблемно-ціннісні форми, що дозволять учням формувати свою позицію і розвиваючи уміння її відстоювати, методи соціальної комунікації та методи організації соціальної ініціативи підлітків (соціальні проекти).

Проблемним є і неартикульованість результатів діяльності навчальних закладів з виховання і соціалізації. Це ускладнює можливість суспільного діалогу про зміст і цільові пріоритети діяльності виховання та соціалізації. Тому необхідна розробка критеріїв ефективності виховної роботи в закладі освіти відповідно до пріоритетних напрямків виховання, визначених Програмою розвитку закладу, та основних орієнтирів виховання, визначених державним програмами виховання дітей та учнівської молоді.

Найбільш складним у плані забезпеченості виховними технологіями представляється підлітковий вік. Ефективним рішенням даної проблеми в школі може стати співпраця зі спеціалізованими державними установами, громадськими організаціями.

В процесі обговорення перспектив розвитку виховання в загальноосвітніх навчальних закладах виділені основні виклики, на які повинна відповісти школа в контексті програм соціалізації і виховання:

- руйнування соціальності та наявності контркультурного проекту;
- руйнування культурної і державної ідентичності сучасних дітей;
- необхідність підвищення потенціалу дії в умовах інноваційної економіки, орієнтованої на розвиток.

Результати виховної та соціалізуючої діяльності повинні полягати в наступному:

- забезпечення соціального та культурного самовизначення дітей;
- забезпечення можливості саморозкриття та самореалізації в реальній діяльності,
- розвиток суб'єктності дітей;
- розвиток здатності до соціальної комунікації, здатності входження у складну взаємодію з носіями інших ідей і позицій;
- розвиток здатності до соціальної і громадської дії.

Досягти визначеної мети можливо за умови реалізації в закладах освіти району гуманізуючої ідеї створення школи культурного життєвого самовизначення. Адже навчитися жити – значить виробити свою позицію в житті, визначити свій життєвий вибір, життєву стратегію. Перед педагогами стоїть завдання навчити дитину складати життєву програму (самопрограмування), пізнавати себе (самопізнання), справедливо оцінювати себе (самооцінка), бачити світ (пізнання світу), визначити мету свого життя (цілерозуміння), здійснювати самоаналіз (рефлексія). Адже, «якщо корабель не знає, до якого причалу він тримає курс, то ніякий вітер не буде йому супутнім» (Сенека).

В зв'язку з цим, в процесі гуманізації освіти підвищується і рівень вимог до професійної компетентності педагога, який здійснює функцію виховання в школі, до рівня розвитку його особистісних якостей. («Іноді дорослі повинні прийти до висновку, що їм, а не дітям слід змінитися, та ще й значною мірою» Дж.Лешлі)

Тому значна увага повинна приділятися методичному супроводу виховного процесу, впровадженню методів психолого-педагогічного супроводження розвитку дітей, створенню індивідуальних програм розвитку учнів, реалізації партнерських, продуктивних технологій, підвищенню ролі соціального педагога в процесі виховання учнів, формуванню виховного середовища в закладах освіти, ефективному використанню виховних можливостей школи: розгалуження мережі гуртків, розвиток учнівського самоврядування, створення учнівських об'єднань, впровадження музейної педагогіки, активне використання виховного потенціалу шкільної бібліотеки, здійснення співпраці з позашкільними державними установами, громадськими організаціями.

*Одна з грубих помилок – вважати, що педагогіка є наукою про дитину, а не про людину.
Януш Корчак*

ФЕНОМЕН ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОГО ШКОЛЯРА

Доцільна організація шкільного життя вже сама по собі має виховний потенціал. Вона визначає тон, атмосферу життя колективу, засіб включення кожного учня в діяльність і, таким чином, сприяє розвитку в учнів цілої низки моральних якостей.

«Справжня сутність виховної роботи ... полягає зовсім не у ваших розмовах з дитиною, не в безпосередньому вашому впливові на дитину, а... в організації життя дитини» (А.Макаренко)

*Відома педагогічна істина полягає в тому, що **вреши-реши** дитину в школі виховує те, що К.Ушинський називав «духом» школи, А.Макаренко - «тоном», «атмосферою життя школи», а ми визначаємо його як виховне середовище.*

Виховне середовище – це динамічна мережа подій, які створюються соціальними суб'єктами різного рівня, що є умовою особистісного розвитку і дорослого, і дитини.

СТВОРЮЄМО ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

*Турзіна Л.І., заступник директора
з навчально-виховної роботи гімназії № 107*

У вересні 1991 року гостинно відчинила двері наша гімназія. Колектив закладу доклав багатьох зусиль, аби навчально-виховний процес відповідав вимогам сучасності, адже метою створення гімназії було забезпечення високого рівня освіти, розвитку природних задатків здібних і обдарованих дітей. Колектив гімназії, розглядаючи концепцію освіти як процес розвитку творчої особистості, постійно веде пошук

нових педагогічних технологій, що сприяють формуванню середовища, яке розвиває, навчає та виховує. Виховна діяльність нашого навчального закладу – це цілісне динамічне формування, яке складається з урочної діяльності та позанавчальної виховної роботи. У ній безперервно йде процес самоорганізації й пристосування, тому що їй властива потреба в оновленні, в постійній відповідності вимогам часу. У своїй діяльності педагогічний колектив дотримується вимог науково-педагогічних принципів виховного процесу: науковості, гуманізму, демократизму, добровільності.

Сьогодні необхідний новий підхід до розуміння процесу виховання, його оцінка з позиції того, що було й що залишилось, що відбувається з дитиною в процесі виховних впливів. Тільки після цього може стати зрозумілою сутність виховання, позиція вихователів – сім'ї й школи (усіх суб'єктів освітнього простору), коло їх завдань, методи та засоби дотику до душі дитини. Скільки б ми не зверталися до "педагогіки співробітництва", педагогіку насилля не подолати, якщо ми не будемо знати дитину, не навчимося включати її у процес самостворення.

Вчені А.А. Бодальов, Л.И. Новикова, В.А. Караковський запропонували нову формулу виховання: "Вихователь є процесом управління розвитком дитини". І в цьому процесі саме засоби, прийоми, навіть емоційні стани мають вирішальне значення для результату. Вчені пропонують покласти в основу педагогіки знання закономірностей розвитку природи дитини. Об'єктом пізнання зробити її внутрішній світ, а цілком практичної діяльності педагогів і класних керівників – задоволення базових психосоціальних потреб дитини.

Ще в 20-і роки Л.С. Виготський писав, що "**виховання є, по суті, самовихованням**". І дійсно: людина робить себе сама. Педагоги, батьки, значимі дорослі не можуть за власним бажанням зробити дитину ані кращою, ані гіршою. Вони можуть лише в якомусь ступені створити умови, завдяки яким дитина захоче (або ні) стати такою чи іншою. Об'єктом "впливу" педагогів, батьків повинна бути не дитина, не її риси (якості) та навіть не її поведінка, а зовнішні й внутрішні умови її життя. Зовнішні – умови, в яких вона існує: середовище, оточення, міжособистісні відношення. Внутрішні – емоційний стан дитини, ставлення до себе, життєвий досвід (суб'єктивна інтерпретація власного життя), установки, які утворюють таке психічне новоутворення, як "Я-концепція" (самосвідомість). Саме ці внутрішні умови й визначають поведінку дитини, тактику та способи її життя. Тому в якості загального визначення виховання можна сказати, що **виховання** є процесом мотивації у дитини морального ставлення до себе й до соціуму, тобто збудження бажання "бути гарним", подобатись оточуючим, бути повноцінним громадянином своєї країни.

Гуманістична психологія стоїть на позиціях саморозвитку, самовизначення, самореалізації

людини як суб'єкта діяльності та відносин. *Дитина розвиває, виховує, будує сама себе й досягає рівно того, на що вистачить її власних сил і своєчасної підтримки, допомоги ззовні. Власне, в цій підтримці й міститься вся справа виховання.*

Усі, хто працює з дітьми, мають можливість бачити, як дитина в певних умовах життєвого й виховного середовища кріпне, набуває впевненості, почуття власного достоїнства, стає внутрішньо сильним: укріплюється її воля, закаляється характер, визначаються цілі й смисли життя. Вона набуває можливість будувати свою поведінку згідно внутрішнім моральним нормам.

Й якщо навколо тільки моральні приклади й моделі поведінки, то дитина просто приречена стати моральною, бути хорошою. А якщо таких прикладів в її найближчому оточенні немає? Тоді допомогти дитині в рішенні її особистих проблем і створити умови для задоволення життєвих потреб може школа (педколектив, класний керівник) через створення виховної системи.

Модель виховної системи гімназії № 107 відбиває розуміння виховання не як штучно вигаданої «роботи» (певної кількості заходів), а як способу життя класного, шкільного колективів, з певними законами, традиціями, з чітко окресленою структурою прав і обов'язків. Педагоги гімназії моделюють ситуації вільної, творчої співпраці, які є альтернативою педагогіці заходів. Показником результативності виховної роботи є те, що в гімназії створено виховне середовище, яке регулює стосунки дітей на гуманістичних засадах.

В основу виховної системи покладено нову освітню філософію – особистісно-орієнтоване виховання.

Систематизуючим фактором, який визначає і цементує виховну систему школи, є конкретизовані мета і завдання. Так з'явилася Програма розвитку особистості гімназиста, що носить концептуальний характер і включає зміст, основні напрями та підходи до виховної роботи. Класні керівники працюють за програмами виховання, які враховують вікові та характерологічні особливості гімназистів.

Так, у **5-6-х класах** основна мета виховної роботи - психологічне пізнання дитиною себе, формування дружного колективу та створення в ньому оптимального соціально-культурного мікроклімату, який сприяв би розвитку особистості. На годинах спілкування, під час індивідуальних бесід та діагностики гімназисти пізнають свої сильні і слабкі сторони, випробовують себе в різних справах.

Мета наступного етапу виховної діяльності (**7-8-мі класи**) – допомогти в самовихованні, вмінні оцінювати себе, управляти собою та своїми емоціями. Проводимо цикл годин спілкування під рубрикою «Самовиховання - процес самоформування особистості». Вважаємо, що важливою психолого-педагогічною категорією процесу самовиховання є ставлення до себе. Тому прагнемо розкрити гімназистам грані ставлення до себе, основою якого є самооцінка. З цією метою проводимо бесіди, години спілкування, тестування, соціометрію колективу і підводимо дітей до думки про цінність людського життя та гідність людини. Ознайомлюємо своїх вихованців із методами саморегуляції, вчимо дітей керувати своїми емоціями, розв'язувати конфліктні ситуації.

За мету виховної роботи в **10-11-х класах** ставимо самовизначення, формування своєї особистості як творця. Переконані, що необхідна й індивідуалізація виховання - введення в життя гімназійного колективу індивідуально значущих видів діяльності. Тож організуємо персональні виставки, презентації творчих та наукових робіт гімназистів, проведення щорічного Балу зірок.

Щоб виховна система була гуманістичною, діяльність повинна носити характер колективно організованої творчості. Саме тому, в якості ведучої педагогічної технології ми вибрали добре відому і апробовану багатьма педагогами технологію колективної творчої діяльності (КТД). Форма організації КТД в нашій гімназії – це загальношкільна гра: «Я. Родина. Батьківщина», друга – «Я серед людей», «Моя країна – Україна». Гра проходить протягом року в 3 етапи. Вона має комплексний характер, охоплює різноманітні сфери та види діяльності школярів. Для кожного етапу клас повинен підготувати домашнє завдання, а на самій грі вони отримують конкретні завдання, запитання.

Така форма організації роботи, як велика декілька етапна гра, вирішує багато проблем, як суто виховних, бо дозволяє ставити комплекс виховних завдань та охопити велику кількість

учнів, так і проблему контролю за виховним процесом в школі. Звичайно, така форма контролю за діяльністю класних керівників не виключає проведення відкритих виховних заходів, відвідування класних годин, але дозволяє побачити реальний результат роботи більшості класних керівників школи. Щодо суто виховних завдань, то нам вдалось логічно, на нашу думку, включити в гру багато питань. В процесі гри у дітей формуються асоціативно-комунікативні уявлення та поняття, такі як толерантність, плюралізм, громадянська позиція та відповідальність, а також йде практичне відпрацювання отриманих знань з громадянської освіти у шкільному та суспільному житті, у сім'ї, побуті.

В закладі освіти працює Євроклуб, Дебат-клуб, клуб «Ерудит», учнівський прес-центр, дитяче еколого-краєзнавче об'єднання «Аделаїда» - так гімназія вирішує питання створення умов для оптимального інтелектуально-мотиваційного розвитку вихованців.

Отже, поступово у гімназії сформувалась атмосфера взаємоповаги, співпраці учителів і вихованців. Це створило умови для проведення роботи з формування позитивної «Я-концепції» дітей, звільнивши їх від негативних переконань та спрямувавши діяльність учнів на самопізнання, самовизначення, самореалізацію у багатогранному гімназійному житті, розвиток творчих задатків, вдосконалення здібностей, самоствердження учнів.

Поставлені завдання досягаються також шляхом організації додаткової освіти як компонента виховного середовища гімназії. В школі розвивається розгалужена мережа різноспрямованих за профілями гуртків, секцій, предметних об'єднань.

Педагоги гімназії усвідомлюють загальні завдання виховання підростаючого покоління, визначені моральними цінностями суспільства, рівнем його культури, співвідношенням національних і загальнолюдських цінностей.

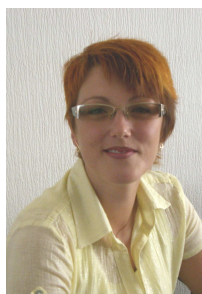
На цій основі здійснюється педагогічне діагностування, тобто вивчення рівня вихованості учнів, рис характеру, проблем їхнього морального розвитку, їх особистісного зростання як фактора реалізації моделі випускника. Іншими словами: визначається, якою мірою моральний розвиток кожного учня, колективу класу, школи відповіло моральним цінностям суспільства. виходячи з результатів діагностики, можна конкретизувати і планувати зміст, форми і методи виховання.

Отже, виховна система школи орієнтована на особистість як відправний компонент і кінцевий результат. Такий підхід до керування виховним процесом ми називаємо системним. Пов'язуючи завдання з результатами, він об'єднує всі основні елементи виховної системи (зміст, форми, методи, організацію), що вже само по собі забезпечує її цілеспрямованість, послідовність, підвищує її ефективність.

Успішне функціонування виховної системи гімназії сприяло і підвищенню професійної майстерності вчителів як вихователів, зростанню активності всіх учасників виховного процесу, залученню учнів і вчителів до пошукової, експериментальної, проектної діяльності.

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИХОВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Кузнєцова О.В., заступник директора з навчально-виховної роботи гімназії № 6

Сучасна наука пропонує безліч підходів у вихованні, що реалізують принципи гуманістичної педагогіки: особистісно-орієнтований підхід, педагогіка співробітництва, технологія партнерства та багато інших. У центрі їх уваги - особистість, яка прагне до розкриття своїх можливостей.

Вона відкрита для сприйняття нового досвіду, здатна на усвідомлений і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях. Під навчально-виховним процесом у ній розуміється створення умов, в яких учень не може вчитися нижче своїх можливостей, бути пасивним учасником або стороннім спостерігачем навчально-виховного процесу.

Технологічна складова виховної системи включає в себе методи і прийоми, які відрізняються діалогічністю, носять діяльнісно-творчий характер, спрямовані на підтримку індивідуального розвитку дитини. Вони надають учню необхідний простір, свободу для прийняття самостійних рішень, творчості, вибору змісту і способів діяльності та поведінки.

До методів виховання пред'являються наступні вимоги: вони повинні виховувати моральну і творчу цілеспрямованість і демократичні взаємини в колективі; розвивати у дітей мотивації до творчої діяльності; розвивати уміння самоосвіти і самовиховання; підтримувати провідну роль методів творчої діяльності.

Найбільш повне відображення ці вимоги знаходять в методі проекту. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному просторі. Основна теза сучасного розуміння методу проектів - «Я знаю, для чого мені це треба, і де я можу ці знання застосувати». Метод проектів прагне знайти розумний баланс між академічними знаннями і прагматичними уміннями. Він ґрунтується на ідеї і на спрямованості на результат, що отримуємо при вирішенні проблеми. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати в реальній практичній діяльності.

Робота над проектом вчить дітей самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішення. Метод проекту несе в собі не тільки навчальну навантаження, але має також великий виховний потенціал.

Проект - це унікальна діяльність, що має початок і кінець у часі, спрямована на досягнення заздалегідь визначеного результату/цілі, створення певного, унікального продукту чи послуги, при заданих обмеженнях по ресурсах і термінах, а також вимогам до якості та допустимого рівня ризику.

Проект має ряд властивих йому характеристик, визначивши які, можна точно сказати, чи відноситься аналізований вид діяльності до проектів.

1. Тимчасовість - будь-який проект має чіткі часові рамки (це не відноситься до його результатів); у випадку, якщо таких рамок не є, діяльність називається операцією і може тривати як завгодно довго.

2. Унікальні продукти, послуги, результати - проект повинен породжувати унікальні результати, досягнення, продукти; в іншому випадку таке підприємство стає серійним виробництвом.

3. Послідовна розробка - будь-який проект розвивається в часі, проходячи через певні етапи раніше або кроки, але при цьому складання специфікацій проекту суворо обмежується змістом, встановленим на етапі початку.

Кожен проект розвивається в певному середовищі. Причому незалежно від того, який предметної області він належить, це середовище безпосередньо впливає на проект. Всі впливи ділять на кілька категорій:

- соціально-культурний оточення (традиції і звичаї місцевості, етичні міркування проектної діяльності і т. д.)
- міжнародно-політичне оточення (політична ситуація на території, економічний вплив, ресурсомісткість місцевості і т. д.)
- навколишнє середовище (екологічні параметри, наявність природних ресурсів і т. д.)

З метою організації цілеспрямованої проектної діяльності в гімназії кожен учнівський колектив обирає напрямок роботи, готує проект, представляє його результати шкільній громаді. Кожен клас веде власне порт фоліо (**портфоліо** - це спосіб фіксації, накопичення матеріалів, що демонструють рівень соціального, інтелектуального, емоційного розвитку учнів і вміння вирішувати завдання своєї діяльності, рівень активності в навчальних та позанавчальних видах діяльності).

Впровадження тематичних проектів не тільки виконує вищезазначені освітні, розвиваючі та виховні функції, а сприяє інтеграції навчання і виховання в цілісному педагогічному процесі.

Організація практичної діяльності учнів, в процесі якої під керівництвом педагога засвоюються не лише знання, отримані на уроках, а й соціально значущі життєві компетенції – основне завдання школи в рішенні завдань виховання і соціалізації школярів.

ПРОВЕДЕННЯ ПРЕДМЕТНОГО ТИЖНЯ В ШКОЛІ ШЛЯХОМ КТС

*Іванова В.В., заступник директора
з навчально-виховної роботи НВКТП*

Питання способу організації діяльності учнів в нашій школі вирішене давно – це методика колективної творчої справи (КТС). Оскільки ця методика передбачає спосіб організації життя дитячого колективу, за якою діти й дорослі, захоплені спільною справою, турбуються про поліпшення клімату в колективі, спільно планують, організують та аналізують свою діяльність, накопичуючи, осмислюючи пропозиції, ідеї, розвиваючи власні погляди, почуття дружби, поваги, взаєморозуміння й турботи, вся система самоврядування в нашій школі організована саме за методом КТС. У методиці чітко окреслюються три складові: людяність, діяльність, творчість. Шукаючи рішення актуальної проблеми інтеграції навчальної і виховної діяльності учнів, ми спробували в рамках проведення тижня української мови та літератури використати методику КТС. До роботи були залучені органи учнівського самоврядування, педагог-організатор, бібліотекар школи. Технологія підготовки і реалізації колективних творчих справ проходило шість послідовних етапів:

Етап I. Попередня робота вчителів української мови, розробка на методичній оперативці, цілепокладання:

- визначення теми, мети, завдань майбутньої діяльності,
- висування перспектив перед класними керівниками, учнями,
- вироблення у них переконання в суспільній значущості та необхідності майбутньої діяльності, захоплення всіх загальною справою
- Іде обговорення: що можна зробити? Для кого? Де? Коли? Хто братиме участь? З ким разом? Кому бути організатором?

Етап II. Колективне планування справи (під керівництвом класного керівника та вчителя):

- обговорення різноманітних пропозицій, варіантів плану, конкурс на кращу розробку плану, визначення оптимального для даних умов варіанту,
- підбір матеріалу, складання запитань-завдань, вибір ради справи.

Етап III. Колективна підготовка справи:

- розподіл доручень між учасниками, визначення завдань мікроколективам, вибори відповідальних, проведення анкети, організація контролю за виконанням завдань.
- створений спільно проект колективної творчої справи уточнюється та конкретизується спочатку радою справи, яку спрямовує керівник колективу, після цього — у мікроколективах, які самі планують виконання справи і починають роботу зі втілення окремих частин загального задуму, враховуючи пропозиції, висловлені й обговорені на загальному зборі-старті.
- вихованці застосовують не тільки досвід, здобутий під час колективного планування, а й ті знання, вміння і навички, що набули в навчальному процесі або в позаурочний час.

Етап IV. Проведення справи: зміст і методика проведення справи залежать від її форми, мети і завдань.

Етап V. Колективний аналіз:

- Чи була користь, радість від діяльності навколишнім людям?
- Чи був колектив дружнім, організованим, доброзичливим?
- Чи була колективна справа проведена з фантазією та витівкою?
- Хто показав себе з кращого боку і в чому?
- Кому можна висловити загальну подяку?
- Що треба врахувати в майбутній роботі?

Етап VI. Найближча післядія:

- виконання рішень, прийнятих після аналізу справи.
- нагородження класів, занесення результатів в рейтингову таблицю «Супер – клас»

Організація роботи класних колективів

- Визначити педагогічну мету КТС (знання, які отримують діти; риси характеру, уміння і навички, які формуються у дітей під впливом певного виду діяльності).

- Визначити ЗМІСТ, справи (якщо справа велика, то її зміст може включати кілька справ).
- Визначити вік, кількість учасників, вимоги до них, узгодити факт проведення КТС.
- Визначити форму і тип, справи.
- Вирішити організаційні сторони справи. Провести КТС.
- Підведення підсумків КТС.

До рівня підготовки відносяться написання сценарію і режисура свята, проведення репетицій, виготовлення костюмів; оформлення місця проведення справи, запис фонограм тощо.

Рівень організації включає пошук необхідних ресурсів, розподіл їх; пошук і розподіл реквізиту; організація реклами, (якщо вона необхідна); узгодження форми, змісту, терміну, місця проведення справи із зацікавленими особами. Конкретніше: забезпечення зали для репетицій, пошук необхідної апаратури, отримання доступу до необхідних приміщень, зв'язок із адміністрацією, зв'язок із засобами масової інформації, організація перегляду номерів, проведення генеральної репетиції тощо.

Рівень виконання включає власне проведення творчої справи. Наприклад, ступінь підготовки ведучих, якість гри акторів і т.п.

Розглядаючи, творчу діяльність як багаторівневу модель, бачимо, що велика кількість виховних завдань вирішується на рівнях підготовки і організації, тому при плануванні колективної творчої справи варто особливу увагу надавати процесу її підготовки й організації. Нерідко, навіть за умови доброї підготовки і організації зовнішній результат не відповідає задуманому. Проте, це не означає, що поставлені виховні завдання не виконані. Навпаки, подібна ситуація дає можливість педагогу, вихователю розвивати аналітичні здібностей дітей, допомагає осмислити, та проаналізувати недоліки і зробити висновки на майбутнє. Реалізація кожного рівня може здійснюватися різними людьми.

Організатор творчої справи не повинен забувати про розподіл роботи (хто за яку частину відповідає); оформлення (плакати, лозунги, значки, музика тощо); інформацію (оголошення, листівки); обладнання (приміщення, меблі, декорації, хто ладнає і хто прибирає); джерела матеріалів (книжки, відео-, аудіо-плівки, -диски); учасники (скільки та які групи, хто їх організує); проведення (етапи справи, їх зв'язок, справа кожної групи на різних етапах, заповнення пауз); нагородження (грамоти, призи); оцінювання (склад журі, критерії оцінювання); літопис (фотографування, відеозапис, фотогазета, газета, матеріали для літопису);

Вся КТС підпорядкована формуванню ключових компетенцій учнів:

- **особистісної** “Хто я?”, “Що я хочу?”, “Що я можу?”,
- **самоосвітньої** (здатність самостійно здобувати і застосовувати знання та вміння критично відбирати, аналізувати інформацію; вміти працювати з ПК, здатність застосовувати здобуті знання в житті),
- **полікультурної** (відвідування театрів, музеїв)
- **комунікативної** (розвиток діалогічного, монологічного мовлення)
- **інформаційної** (уміння здобувати необхідну додаткову інформацію)
- **соціальної**: “ Я – колективу, колектив мені.”

Пропонуємо макет **проведення предметного тижня** (української мови та літератури) КТС

1-2- й день День української писемності та мови

Девіз дня: *Мова – жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.* Панас Мирний

Ключові компетенції – **інформаційна, комунікативна**

Завдання для формування інформаційної компетенції учнів включає:

- володіння навичками роботи з різними джерелами інформації;
- самостійність пошуку, вилучення, систематизація, аналіз та відбір необхідної інформації, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її;
- орієнтація в інформаційних потоках, вміння виділяти в них головне та необхідне, вміти усвідомлено сприймати інформацію;
- володіння навичками використовувати інформаційні пристрої.

Завдання для формування комунікативної компетенції учнів включає:

- вміти представити себе, клас усно та письмово;

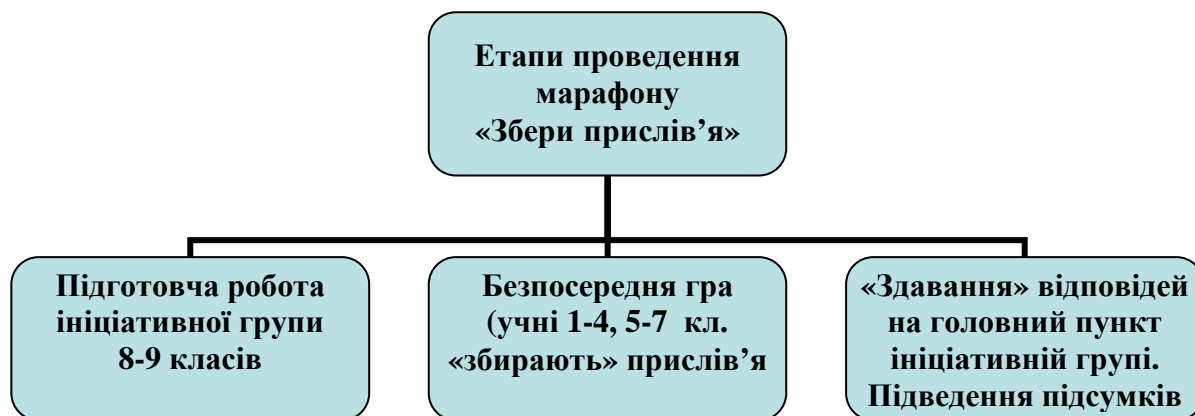
- володіння засобами взаємодії з оточуючими, виступати з питаннями, усними повідомленнями, конкретно вміти вести діалог;
- володіння різними видами мовленнєвої діяльності;
- володіння засобами сумісної діяльності в групах;
- мати позитивні навички спілкування.

3 – 4 – й день *Інтелектуальний марафон*

Марафон «Збери прислів'я» (1-4 кл., 5-7 кл.)

Інтелектуальні ігри (5-7 кл.)

Девіз дня: *Головне - навчити дітей мислити. Б. Брехт*

Ключова компетенція – інформаційна

Завдання для формування інформаційної компетенції учнів включає:

- володіння навичками роботи з різними джерелами інформації;
- самостійність пошуку, вилучення, систематизація, аналіз та відбір необхідної інформації, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її;
- орієнтація в інформаційних потоках, вміння виділяти в них головне та необхідне, вміти усвідомлено сприймати інформацію;
- володіння навичками використовувати інформаційні пристрої.

Завдання предметної компетенції:

- перевірка сформованості в рамках предмета української мови та літератури знань, умінь та навичок⁴
- формування здібностей в учнів залучати для рішення проблем знання, уміння, навички з української мови та літератури.

5 – й день *Виставка малюнків (для учнів 1-4 кл.)*

Девіз дня: *Кожне слово неосяжне. М.Гоголь*

Завдання: *Намалювати малюнки до прочитаних українських книг.*

Ключова компетенція – полікультурна

Завдання для формування полікультурної компетенції учнів включає:

- володіння елементами художньо – творчої компетенції читача, слухача, виконавця, глядача, юного художника, письменника;
- визначати своє місце та роль в навколишньому середовищі.

Завдання загально предметної компетенції:

- виявлення кола навчальних предметів, що необхідно застосовувати на практиці;
- формування здібностей в учнів вирішувати проблеми на основі відомих фактів, понять з різних освітніх областей.

6 – й день *День відкритих уроків*

Девіз дня: *З книжних слів набираємося мудрості й стриманості. Нестор Літописець*

Ключова компетенція – полікультурна, інформаційна, комунікативна

Завдання для формування полікультурної компетенції учнів включає:

- володіння елементами художньо – творчої компетенції читача, слухача, виконавця, глядача, юного художника, письменника;
- визначати своє місце та роль в навколишньому середовищі.

Завдання для формування інформаційної компетенції учнів включає:

- володіння навичками роботи з різними джерелами інформації;
- самостійність пошуку, вилучення, систематизація, аналіз та відбір необхідної інформації, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її;
- орієнтація в інформаційних потоках, вміння виділяти в них головне та необхідне, вміння усвідомлено сприймати інформацію;
- володіння навичками використовувати інформаційні пристрої.

Завдання для формування комунікативної компетенції учнів включає:

- вміння представити себе, клас усно та письмово;
- володіння засобами взаємодії з оточуючими, виступати з питаннями, усними повідомленнями, конкретно вміння вести діалог;
- володіння різними видами мовленнєвої діяльності;
- володіння засобами сумісної діяльності в групах;
- мати позитивні навички спілкування.

7 - 8 – й день Театральний

Лялькова вистава «Котигорошко» (для учнів 1 - 4 кл.), проведена учнями школи – гуртківцями клубу дітей з особливими потребами «Джерело» (Шавульська Л.І., Жигуліна М.М.)

Театральна – розважальна програма «Українські розваги», проведена учнями школи – гуртківцями гуртка «Художнє читання» (кер.Джосан Н.Г., бібліотекар)

Девіз дня: *Театр – це така кафедра, з якої можна багато сказати світу добра. М.Гоголь*

Ключова компетенція – полікультурна

Завдання для формування полікультурної компетенції учнів включає:

- володіння елементами художньо – творчої компетенції читача, слухача, виконавця, глядача, юного художника, письменника;
- визначати своє місце та роль в навколишньому середовищі.

9 – й день Презентаційний

Захист самостійно створених презентацій з мови (8-9 клас) та літератури (10-11 клас)

Девіз дня: *Розум людини краще оцінювати за її питаннями ніж за її відповідями. Ж.Левіс*

Ключова компетенція – навчально – пізнавальна, інформаційна, комунікативна

Завдання для формування навчально - пізнавальної компетенції учнів включає:

- формування здібності самостійно планувати свою діяльність, здібність отримувати знання з різних джерел;
- формування вміння до самореалізації;
- розвиток активності у виборі діяльності, здібності до самореалізації;
- участь у проектно – пошуковій роботі.

Завдання для формування інформаційної компетенції учнів включає:

- володіння навичками роботи з різними джерелами інформації;
- самостійність пошуку, вилучення, систематизація, аналіз та відбір необхідної інформації, організувати, перетворювати, зберігати та передавати її;
- орієнтація в інформаційних потоках, вміння виділяти в них головне та необхідне, вміння усвідомлено сприймати інформацію;

- володіння навичками використовувати інформаційні пристрої.

Завдання для формування комунікативної компетенції учнів включає:

- вміти представити себе, клас усно та письмово;
- володіння засобами взаємодії з оточуючими, виступати з питаннями, усними повідомленнями, конкретно вміти вести діалог;
- володіння різними видами мовленнєвої діяльності;
- володіння засобами сумісної діяльності в групах;
- мати позитивні навички спілкування.

Завдання предметної компетенції:

- перевірка сформованості в рамках предмета української мови та літератури знань, умінь та навичок;
- формування здібностей в учнів залучати для рішення проблем знання, уміння, навички з української мови та літератури.

10 – й день Батьківський (засідання у сімейному клубі «Свічадо»)

Девіз дня: *Шануй батька й неньку – буде тобі скрізь гладенько.*

Без сім'ї нема щастя на землі. (Народня мудрість)

Ключова компетенція – **соціальна**

Завдання для формування соціальної компетенції учнів включає:

- володіння знаннями та досвідом виконання типових соціальних ролей;
- визначення свого місця та ролі в оточуючому світі, родині, колективі.

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Творчість – це не сума знань, а особлива спрямованість інтелекту, особливий зв'язок між інтелектуальним життям особистості і проявом її сил в активній діяльності.

В. Сухомлинський

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ УЧНІВСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ В ШКОЛІ

Михайловська М.Т.,

керівник учнівських об'єднань НВК № 88

Гурткова робота в школі! Гуртки, учнівські об'єднання - що це? Веселе дозвілля, або наполеглива праця, спокійне відбування годин за розкладом або творчий підхід до поставленого завдання? У навчально-виховному комплексі, в якому я працюю ось уже впродовж 13 років, гурткова робота міцно ввійшла в систему виховного процесу школи.

Я керую в школі чотирма творчими об'єднаннями дітей. Це - команда КВН «88-е диво світу», загін Юних інспекторів руху «Сигнал», дружина юних пожежників «Щит» і «Клуб здорових надійних друзів». Причому, безпосередньо я є керівником КВН і ЮІР, а ДЮП і ЗСЖ керують педагоги-організатори, випускники нашої школи, які самі були учасниками цих об'єднань, я лише допомагаю їм порадами з досвіду роботи.

Робота в кожному окремо взятому об'єднанні будується за принципом: «Ми - команда!»

А для будь-якої команди - все спільне: спільні цілі, спільні завдання, загальні успіхи і загальну поразку. І ця система роботи дає свої результати:

Загін ЮІР «Сигнал»

2006р.-чемпіони міста та області 1 місце Всеукраїнський конкур ЮІР МДЦ «Артек»

2007р.-1 місце обласні змагання, 3 місце Всеукраїнський конкурс ЮІР МДЦ «Артек».

2008р.- загін ЮІР - переможець змагань, пропускає сезон і є організатором змагань.

2009р.- чемпіони району, міста, області та України.

2010р.- загін ЮІР «Сигнал» готується захищати честь України на міжнародних змаганнях в ДЦ «Орлятко» м. Сочі.

Команда КВН «88-е диво світу».

2006р. - 1 місце в зональних змаганнях КВН-ЮІР м. Вінниця. Чемпіони шкільної ліги КВН м. Запоріжжя. Чемпіони відкритої Запорізької ліги КВН, 2 місце фестивалю «Весела жар-птиця». Асоціації КВН України МДЦ «Молода гвардія» м. Одеса. 2 місце Всеукраїнський конкурс КВН-ЮІР МДЦ «Артек».

2007р.-чемпіони шкільної ліги, 2 місце Відкритої Запорізької ліги КВН, 2 місце зональні змагання КВН-ЮІР м. Суми.

2008р.-1 місце зональні змагання КВН-ЮІР м. Черкаси. 1 місце Всеукраїнський конкурс КВН-ЮІР м. Євпаторія. 3 місце - Відкрита Запорізька ліга КВК.

2009р.- Лауреати фестивалю «Зорепад». Лауреати ІІІ Всеукраїнського фестивалю «Міліцейські зорі» м. Євпаторія. 2 місце зональний КВН-ЮІР.

2010р.- 1 місце на зональних змаганнях КВН-ЮІР м.Кіровоград. Готуємося на Всеукраїнські змагання в МДЦ «Артек».

Дружина «Щит» і «Клуб здорових надійних друзів». Постійні призери і переможці районних та міських змагань.

Ви запитаете, які діти працюють у гуртках, і як вони досягають таких значних результатів. Принципи нашого життя в колективі («Ми - команда - «зірка», а не команда «зірок»!) і «Хто хоче шукає - можливість, а не хоче - причину!») допомагають досягти бажаних результатів!

Та самі звичайні діти, діти, які готові працювати в команді. Як такого відбору не існує, кожна дитина проходить адаптаційний період, і вже сама вирішує залишатися їй в команді, чи ні! Ми дуже тісно працюємо з батьками, тому що вони теж наша команда і спонсори одночасно, і теж дуже зацікавлені в результаті. А результат - це не лише призові місця, а це особисті досягнення кожної конкретної дитини в акторській майстерності, техніці мови, вокалі, хореографії, та й врешті-решт дитина зайнята корисною справою!

Ми дуже добре співпрацюємо з управлінням МВС і ДАІ області, і вони допомагають нашим випускникам вступати до вузів МВС.

Гурткова робота в нашій школі, формування учнівських об'єднань має дуже великий вплив на життя школи в цілому. Команда КВН одночасно є і активом самоврядування школи. І як показує досвід, це реальне самоврядування. Діти все організують самі, від свята Першого дзвоника до Випускного вечора!

Злагоджено працюють всі творчі об'єднання. У кожного свої обов'язки, які виконуються із задоволенням, тому що працюють на спільний результат.

І проведення районного та міського конкурсу ЮІР в квітні 2010 року в нашій школі це відмінно продемонстрували. А ще ми завжди раді поділитися досвідом (запрошуємо всіх бажаючих навчитись правилам регулювання дорожнього руху в Школу регулювальника, в якій «викладають» члени загону ЮІР НВК № 88 «Сигнал»)!

Так що ж таке гурткова робота в школі? На це запитання кожен відповідь сам. А для мене - це справа, яку я дуже люблю, і робота, на яку я ходжу із задоволенням.

МУЗИКА ВИХОВУЄ

*Падалка Л.С., керівник вокального гуртка
«Співаночки» НВК № 103*

Загальновідомо, що музичне мистецтво має величезну силу впливу на людину. Тому навчання музиці в школі є способом естетичного виховання, його структура і зміст визначається в повному обсязі відповідно до загальної концепції школи.

Сучасні вимоги, які стоять перед школою, орієнтують спеціалістів на різноманітний проблемний підхід до навчання музиці. Вплив музики на дитину буде сприятливим за умови, що мова музики зрозуміла дитині, а тому головне завдання гуртка – формування в дитині музичних знань, вмінь, навичок.

Робота гуртка базується не лише на виявленні та розвитку музичних здібностей у дитини, але й оволодіння спеціальними знаннями, що включають розуміння елементів теорії музики, засобів музичної виразності, музичних жанрів та форм. Вокальний гурток в процесі діяльності сприяє розвитку музичних здібностей дитини, викладач і учні працюють над удосконаленням природних здібностей – постановка голосу, ансамблевий спів, сольне виконання пісень, розвиток слуху, почуття ритму, дикції, сценічного дійства та руху, пластики для передачі художнього образу, вміння працювати з мікрофоном, а також розвиток уваги, волі, емоційного відгуку, виховання ввічливості, бережливого ставлення до предметів та інструментів, впевненості у собі.

Заповнений до отказу актовий зал, освітлена сцена, повітряні кульки та квіти, легке хвилювання в повітрі та чекання початку концерту – атмосфера яскравих шкільних свят, яких проводиться у нас чимало. Нашу школу по праву можна назвати найбільш «співучою школою» у районі. Лише у минулому навчальному році були проведені такі заходи, як : День знань, ювілейний концерт до 20-річчя заснування нашої школи, концерти для ветеранів до Дня визволення м. Запоріжжя, Дня Перемоги, Дня учителя, конкурси вокалістів у 2-х номінаціях: естрадна та українська пісня, до Міжнародного жіночого дня, конкурс вокалістів серед учнів 5-8-х класів до 65-річчя Великої Перемоги, Свято Останнього дзвоника, випускні вечори 9-х, 11-х класів.

Завдяки цим заходам була охопена велика кількість учнів, які отримали можливість творчо реалізовувати себе у школі. А наші «зірочки» : Козулов Олександр, Постол Анастасія, Проскурня Валерія, Небрат Влада, Прошкін Станіслав, Козиряцька Олександра стали переможцями та отримали спеціальні нагороди у міських та міжнародних конкурсах.

Заняття учнів у вокальному гуртку є продовженням великої роботи з музичного виховання учнів, яке вони отримують під час уроків музики, навчання у Дитячій школі мистецтв №2. Випускники нашої школи Черноусова Юлія, Тимошук Тетяна, Москаленко Наталія, Баєв Дмитро, Полуєтков Павло, Щербань Антон продовжують свою музичну діяльність на сценах запорізьких вищих навчальних закладів, а Ковальови Тетяна та Світлана, Сулейманови Аїда та Мехрібан, Пухальська Ганна засвоюють музичну науку в Запорізькому музичному училищі та в Одеській та Харківській консерваторіях, готуються стати професійними музикантами.

На протязі десятка років ми активно співпрацюємо з колегами школи мистецтва, використовуючи найрізноманітніші форми роботи, переслідуючи єдину ціль : залучити дітей до світу краси, світу музики. У школі діти шаг за шагом піднімаються до вершин музики, звикають до сцени, до публічних виступів, діляться знаннями та отриманою музичною культурою зі своїми ровесниками.

ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В ШКОЛІ

Козьмик Є.Я., художній керівник шкільного театру «ШУТ» НВК № 103

«Театр – найвища інстанція для вирішення життєвих питань» (О.Герцен)

Важливу роль у вихованні ставлення людини до навколишньої дійсності посідає розвиток естетичного сприйняття, що формує образно-художнє пізнання життя, творчість за законами краси. Реалізуючи концепцію школи-комплексу естетичного виховання, педагоги розуміють, як важливо допомогти дитині в культурному розвитку, набути вміння й навичок мовного

спілкування. Це значить поповнити запас слів, навчити образно й правильно говорити, логічно вибудовувати думки.

Вільне володіння мовою формується також в процесі роботи театрального гуртка. Заняття в театральному гуртку допомагають розвинути мову і творчі здібності, що вимагають імпровізації, з перших кроків наші школярі вчаться виховувати в собі вміння правильно стояти, рухатися на сцені під час постанови. Згодом учні розуміють, що гарна постановка корпусу сприяє правильному функціонуванню, подиху й загальному розвитку всього організму.

Правильно підібраний репертуар не тільки успішно розвиває сценічні здібності кожного вихованця гуртка, але й сприяє всебічному естетичному розвитку, також формуванню світогляду, високих моральних якостей. Шкільним театром було поставлено такі відомі твори, як: «Сказ про Федота-стрільця» Л.Філатова, «За двома зайцями» М.Старицького, «Ромео та Джульєтта» В.Шекспіра, «Ми не хочемо на війну», «Безволоса співачка» Е.Іонеску, «А зорі тут тихі» Б.Васильєва, «Формула кохання» М.Захарова та добрий десяток улюблених дитячих казок.

Шкільний театр "ШУТ" було засновано 1 вересня 1990р. З моменту створення шкільного театру у ньому займалися та приймали участь у театральних постановках більш як тисяча учнів. Кожний, хто приходить до нас, знаходить тут щось своє: одні - нову професію (театр, кіно, телебачення), інші - нові можливості для творчості та самореалізації.

Метою діяльності шкільного театру є продовження в позаурочний час знайомства учнів з найвизначнішими надбаннями світової художньої культури, сприяння виробленню особистісно позитивного ставлення до мистецьких цінностей, удосконалення рівня художнього мислення та творчих здібностей, розвиток вміння самостійно оцінювати мистецькі твори, виховувати у учнів духовність.

Разом з професійним навчанням акторській майстерності, викладанням традиційних акторських технік та дисциплін (пластики, голосу, мови) тут формується нове ставлення до життя, основою якого є «ПРИНЦИП ГРИ». Це накопичування особливого творчого стану легкості та несподіваності, напрацювання завдяки акторським технікам різноманітних рольових моделей поведінки, які необхідні не лише на сцені, а й у житті.

Отримані у шкільному театрі знання та навички випускники з легкістю переносять у своє життя. Таким чином, завдяки розвитку уваги та чуйності до ситуації та вмінню перевтілюватися у потрібному напрямку, у дітей з'являється можливість творити не лише на сцені, а й у повсякденному житті. Це допомагає уникнути невдач, вирішувати проблеми різної складності, знаходити нестандартні та ефективні рішення життєвих ситуацій.

Шкільний театр неодноразово був лауреатом та дипломантом Всеукраїнських та обласних театральних конкурсів і пишається своїми учнями, які сьогодні вже працюють на професійній сцені, естраді та телебаченні.

Театр «ШУТ» надає можливість дітям опанувати специфіку театрального мистецтва, таємниці сценічної майстерності, оволодіти цілим комплексом художніх засобів: художнього слова, музики, декоративного оформлення. В процесі роботи гуртка відбувається формування та розвиток сценічних, музичних, артистичних здібностей у дітей, виховання інтересу до мистецтва у будь-яких його проявах, зближення з театром у цілому. А також через мистецтво театру педагоги разом з учнями вчать розуміти сенс життя, своє призначення у ньому.

ДИТЯЧИЙ ТУРИЗМ В ШКОЛІ

*Разарьонова Л.І., керівник туристичного гуртка
районного туристичного клубу «Едельвейс»*

Значимість дитячого туризму важко переоцінити, оскільки масовий туризм спрямований на формування ряду життєвих компетенцій: комунікабельність, соціальна активність, громадянськість, позитивне ставлення до оточуючих, до природи, історичних цінностей. У процесі

заняття туризмом відбувається формування таких якостей особистості, як цілеспрямованість, працьовитість, наполегливість, толерантність. У походах діти здобувають практичні навички виживання. Дитячий туризм сприяє вивченню історії рідного краю і своєї країни, формує дбайливе ставлення до природи.

14 років у районі працює спортивно-туристичний клуб «Едельвейс». У гуртках клубу (пішохідного туризму, археології, краєзнавства) займається протягом навчального року понад 200 дітей. Підготовка дітей йде за двома напрямками: теоретична і практична з координацією занять гуртків з шкільними програмами з фізичної культури, історії стародавнього світу та рідного краю.

Основою туризму є походи. Безпека в поході залежить від рівня передпохідної підготовки туристів, в якій велику роль відіграють змагання та конкурси. Вони сприяють підвищенню технічної і тактичної підготовки туристів. До того ж турзлети, конкурси, змагання - найкраща форма пропаганди туризму серед дітей та учнівської молоді.

Щороку в Комунарському районі проходять турзлети, змагання з техніки пішохідного туризму, конкурси «В'яжемо вузли», «Я знаю топоніми, топокарту», «Турист року», «Допомога без лікаря», «Використовуємо лікарські рослини в медицині» та інші. З 2000 року туризм введений до районної спартакіади.

Лідерами в організації шкільного туризму є школи № 70, 103, 14, 107, 84, 38, СТК «Едельвейс». Команди СТК беруть участь і в обласних зльотах, чемпіонатах і змаганнях з туризму, займаючи призові місця.

І як підсумок: Комунарський район постійно є призером огляду-конкурсу на кращу організацію туристсько-краєзнавчої роботи в Запорізькій області.

ОНОВЛЕННЯ ФОРМ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Карпуш К.В., педагог-організатор ЗОШ №17

Одним з найважливіших завдань сучасної загальноосвітньої школи є прагнення до якості та досконалості. Вчитель, як одна з центральних фігур в досягненні цієї мети, має з одного боку прийти до неї через вдосконалення колективних та індивідуальних стимулів, опанування нового стилю поведінки, певних професійних та культурних цінностей.

Не меншою мірою його успіх, здатність інтегрувати досконалість в свою свідомість та практику залежить від спроможності опанувати сучасну технологію виховного процесу.

Нормою все більше має ставати побудова виховного процесу в такий спосіб, коли значна частина відповідальності за результатами виховання перебирають на себе учні. Для багатьох учасників виховного процесу вимоги можуть видаватися незвичайними, новими, але саме така технологія організації виховної діяльності здатна принести незрівнянно вищий рівень ефективності.

Діалогічні, активні форми виховання перестали бути надбанням лише невеликої частини вчителів загальноосвітньої школи, які були завжди схильні до інновацій, методичних та змістовних експериментів, прагнучи вийти за рамки усталених стандартів та традиційної практики. Саме швидкий темп розповсюдження інтерактивних, дискусійних, ігрових та рольових форм колективного виховання в поєднанні із учнівськими дослідницькими проектами та використанням електронних засобів та технологій відкриває фантастичні за своїм потенціалом можливості для все більш широкого кола вчителів.

Інтерактивне, групове, індивідуальне виховання є тим середовищем, яке найбільш природно моделює зовнішнє соціальне оточення, вчить публічній комунікації, в кінцевому випадку сприяє соціалізації людини та її вмінню раціонально і корисно діяти в суспільстві. Надзвичайно важливою є здатність педагога створити ефективну виховну ситуацію, розподілити ролі слухачів, організувати діалог, дискусію, яка орієнтована на досягнення соціальної компетентності. Не менш суттєвим є вміння спроектувати цю роботу в такий спосіб, щоб запропоновані форми виховання не стали жорстко нав'язаними схемами, а врахували потреби і запити учасників виховного процесу, були результатом розумного компромісу між достатньо різними часом інтересами учнів та вчителів.

ПРИШКІЛЬНИЙ ОЗДОРОВЧИЙ ТАБІР «КАЛЕЙДОСКОП»

Волошина Л.П., начальник дитячого пришкільного табору

Починаючи з 2009 року навчально-виховний комплекс реалізує проект Школа культури здоров'я, діяльність якого розповсюджується на всі структурні підрозділи навчального закладу. За цих умов виникає необхідність в організації літнього пришкільного табору. Його метою є збереження та зміцнення фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я дітей; розвиток творчих здібностей. Основні завдання, які ставить перед собою колектив табору: формування в дітей потреби здорового способу життя; забезпечення умов медичного та оздоровчого нагляду дітей; організація

змістовного відпочинку учнів.

Велике значення для змістовного і цікавого відпочинку дітей в оздоровчому таборі має заздалегідь продумана, добре спланована виховна робота. Жвавий інтерес у дітей викликала робота над визначенням назви пришкільного табору. Для того, щоб відпочинок був різноманітним, веселим і радісним, табір було найменовано «Калейдоскоп». Протягом зміни

функціонує 3 загони – Дружба, Веселка і Факел. Для роботи в таборі залучено педагогів-вихователів, педагог-організатор, музичний керівник, тренер, медичні працівники.

Кожен день в пришкільному таборі починався з ранкової гімнастики на свіжому повітрі, яку закінчували елементами точкового масажу, спрямованими на підвищення імунної системи. Продумуючи умови харчування дітей, передбачено вітамінізацію третього блюда аскорбіновою кислотою; дотримання циклічного меню. Для укріплення імунітету дітей проводились водні процедури (миття ніг перед обіднім сном), під час денного сну в спальнях відпочинку працювала соляна лампа. Використання в комплексі всіх цих заходів сприяло зміцненню здоров'я дітей і дало позитивний результат.

Жоден день в таборі не проходив без цікавих, захоплюючих заходів: гра – знайомство „Питання – відповідь”, конкурс талантів „Хочу бути зіркою”, розважально-пізнавальний конкурс „Весела сімейка”, конкурс пантомімної майстерності, конкурси «Містер і Міс Калейдоскоп», «Свято казки». З метою попередження шкідливих звичок у дітей була організована зустріч з наркологом. Дуже сподобалася вихованцям екскурсія на Дитячу залізницю, де діти поринули у світ тварин, здійснили цікаву мандрівку рідним краєм на поїзді і весело відпочили на ігровому майданчику дитячої залізниці. З великим задоволенням учні слухали розповідь екскурсорова про світ рослин на екскурсії в Запорізький міський дитячий ботанічний сад. Плідною була і співпраця з бібліотекою імені Гагаріна: всі загони побували на екскурсії в ній.

Між загонами були проведені спортивні розваги „Турмісто”, „Естафета дружби”, „Веселий експрес”, „Капітошка”, спортивно розважальна гра „Шар-ах-шоу”, День бігуна і стрибун (змагання з бігу на дистанції 30м, з метання маленького м'яча, зі стрибків в довжину з місця, з шахів), проведені малі олімпійські ігри «Подорож у Спортландію».

В загонах проводились інформаційні п'ятихвилинки „Події у світі, Україні, області, місті”, бесіди на теми: «Злодій не лише той, хто краде, а той, хто драбину держить», «Я і мое здоров'я». 1 червня проведена урочиста лінійка до Дня захисту дітей, а 22 червня в таборі підготували і провели лінійку, присвячену Дню пам'яті та скорботи.

Вихованці дивились виступ агітбригади з виставою з правил протипожежної безпеки, малювали на асфальті на тему «Вогонь – ворог, вогонь – друг», «Безпечне дитинство».

З метою виховання любові до природи та праці дітей залучали до роботи на квітникових клумбах при школі.

Все це дало можливість реалізувати в роботі такі напрямки виховної роботи, як розвиток творчих здібностей дітей, створення умов для самореалізації, національно-патріотичне, моральне, екологічне виховання, спортивно-валеологічна робота, організація суспільно-корисних справ. А це, в свою чергу, дозволило кожній дитині відчути радість і насолоду від активного відпочинку.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВИТОГЛЯДУ УЧНІВ

*Мінакова І.В., заступник директора
з навчально-виховної роботи ЗОШ № 83*

Світ вступає у століття Людини. Більше ніж будь-коли ми зобов'язані думати зараз про те, що ми вкладаємо в душу дитини. В. Сухомлинський

Значення екологічної роботи в школі з кожним роком активно зростає, адже діти спілкуються з природою, розширюють знання про природне середовище, виробляють навички індивідуальної та групової поведінки в природі, набувають почуття відповідальності, а найголовніше - вміння і

бажання повсякчас охороняти природу. Сприяє цьому система екологічного навчання і виховання ЗОШ №83 м. Запоріжжя, яка складається з трьох напрямків:

- підвищення рівня екологічних знань учнів;
- культурно-масова діяльність екологічного спрямування;
- дослідницька робота.

Підвищенню рівня екологічних знань учнів сприяло введення в робочий навчальний план предмету за вибором «Екологія рідного краю».

Екологічне виховання учнів відбувається постійно, щодня, на кожному уроці. Педагогами школи створено методичний комплекс щодо викладання базових дисциплін екологічного спрямування, тобто екологізація існуючих навчальних предметів відповідно до специфіки їх змісту, який використовується в роботі (уроки читання мовчки, аудіювання, диктанти, тексти переказів та творів на уроках української мови та літератури, російської мови; задачі екологічного спрямування на уроках математики, фізики, хімії). На уроках в початкових класах проводяться екологічні хвилинки, в ході яких учні ознайомлюються з тваринами та рослинами рідного краю.

Особливого значення в роботі педагогів набуває метод педагогічно організованого засвоєння дитиною інформації довкілля через екологічний проект, який формує екологічну культуру, екологічну свідомість, екологічну поведінку.

Екологічна освіта в школі сприяє формуванню екологічної культури учнів і базується на таких етапах:

- перший етап: формування в учнів мотивів необхідності й бажання, прагнення й інтересу до пізнання об'єктів, явищ живої природи і людини як природної істоти;
- другий етап: розвиток пізнавального інтересу на основі дослідження діяльності людини як екологічного чинника, початкової характеристики екологічних проблем та уявлень про прогнозування можливих змін у природних системах;
- третій етап: розгляд сучасних екологічних проблем та шляхів їх розв'язання;
- четвертий етап: розкриття наукових основ оптимізації взаємодії людини і суспільства на базі ідеї охорони природи;
- п'ятий етап: практичний - є важливим у формуванні відповідального ставлення учнів до природи, оволодіння нормами і правилами поведінки у природному середовищі.

Саме така послідовність вивчення взаємозв'язків людини і природи дає можливість поглибити знання учнів за допомогою встановлення залежності природного середовища і людською діяльністю та сприяє зростанню інтересу до екологічних проблем і потреб особистої участі і в їх розв'язанні.

В школі діє екологічна бригада «Юний еколог», яка веде пропагандистську роботу серед молодших школярів, батьківської громадськості та мікрорайону школи. Традиційними в школі стали свята: «День птахів», «День Землі», «День довкілля», «Свято врожаю», «Хліб -всьому голова», «Першоцвіти просять захисту». Щорічно учні школи беруть участь у щорічному міському екологічному марафоні «День Довкілля», який відбувається на острові Хортиця.

Починаючи з червня 2002 року, кожного літа найактивніші юні екологи-учні 5-11 класів беруть участь у роботі літнього оздоровчого еколого-краєзнавчого табору «Простір», розташованого на березі Молочного лиману, поблизу села Ленінське на побережжі Азовського моря, який організовується спільно з Мелітопольський науково-природничим центром та викладачами кафедри природничих дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету. Під час перебування у таборі діти мають змогу застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності під безпосереднім контролем фахівців - орнітологів, іхтіологів, ботаніків. Також спілкуватися з однолітками з різних міст України (екологами з Києва, Рівного, Мелітополя, Сміли), з дорослими, які крок за кроком вводять в цікавий світ природи, вчать помічати, дбати та піклуватися про природу, жити за законами любові та милосердя.

Дослідницьку роботу з екології в школі очолює вчитель географії Сидоренко С.В., вчителі початкової школи Лисенко О.І., Трофименко І.В., Сагата Т.І., Ольшевська В.Я. Головною метою цієї роботи вчителі вбачають у включенні школярів в активну природоохоронну діяльність, вивчення місцевих екологічних проблем. Особливо важливим є те, що педагоги поступово розвивають творче мислення учнів, формують власний погляд учнів на екологічні проблеми рідного міста, реальну природоохоронну діяльність, допомагають учням зрозуміти, що справжнім господарем на землі можна стати тільки маючи необхідні знання з екології і господарювання, навички з організації спостережень за явищами природи..

Природа не має органів мови, але створює мови і серця,
за допомогою яких говорить і відчуває. (Й.Гете)

ВЗАЄМОДІЯ: ШКОЛА ТА ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

*Тарусова Н.В., заступник директора
з навчально-виховної роботи ЗОШ №80*

Виховання школярів – це безперервний процес, який відбувається щомиті, бо в основі його лежить те середовище, в якому навчаються, розвиваються діти. Звичайно, основну роль у формуванні дитини відіграють школа, батьки, соціальне оточення. Наша школа орієнтує учнів на соціалізацію особистості, тому актуальним завданням залишається підготувати їх до життя в соціумі, попередити негативні прояви в особистості дитини.

Наш виховний простір є відкритим для інформаційної роботи представників державних і громадських організацій. Необхідно зазначити, що таке співробітництво стає вимогою часу. Перш за все – відкритість школи приносить велику користь дітям, коли до закладу освіти з інформаційною метою приходять підготовлені фахівці і проводять просвітницьку роботу (інформаційні лекції для підлітків з питань збереження репродуктивного здоров'я, формування навичок здорового способу життя, з безпеки дорожнього руху, правил дотримання техніки безпеки, основ правової освіти, тощо).

Так, ТОВ «Тедді груп» (лектор: Кисельова В.А.), проводячи лекції, використовує ілюстративний матеріал, професійно, але доступно викладає теоретичні знання. Діти, знаходячись у школі, отримують консультації, відповіді на хвилюючі їх питання, отримують інформаційні буклети, в яких розміщена інформація проекту «Підлітковий клуб», заповнюють анкету. Вся робота проходить в тісному контакті з дітьми і педагогами, в атмосфері повної довіри.

Представники громадських організацій спільно з вчителями школи дають дітям зрозуміти, що про них турбуються, вони не залишаться на самоті в разі виникнення проблеми. Учнів інформують про спрямованість діяльності спеціальних закладів міста, наприклад, про «Клініку, дружню до молоді», принципи роботи якої – це доступність, анонімність, конфіденційність, доброзичливий підхід з боку медиків до відвідувачів, безкоштовність.

Запорізька обласна молодіжна організація «Варіант» проводить цикл просвітницьких лекцій серед школярів (лектори: Новікова О., Козаченко Ю., Черемнов Л.), спрямованих на інформування учнів з питань профілактики ВІЛ-інфекції, збереження репродуктивного здоров'я. такою ж проблемою опікуються громадські організації «Флоренс», Запорізький обласний наркологічний центр, інші.

Проводячи просвітницьку роботу, організації, з якими співпрацює школа, використовують проектні технології, організовують конкурси, тематичні ігри, які теж носять інформаційно-просвітницький зміст. Важливим є той факт, що в основу такої роботи покладено гендерне виховання.

Тож, така взаємодія має багато позитивних моментів, серед яких - формування у дітей та учнівської молоді розуміння, що їм хочуть допомогти, що і за стінами школи є люди, яким вони небайдужі, які піклуються про них... Тож ми – за плідно співпрацю!

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В ШКОЛІ

Примачек Т.М., соціальний педагог ЗОШ № 38

В школі працює соціально-педагогічна служба, головною метою якої є створення умов для гармонійного розвитку дітей і підлітків в процесі шкільного навчання. Головними завданнями соціально – психологічної служби є:

- Діагностування і розв'язання складних життєвих ситуацій, що стосуються інтересів дитини на ранніх стадіях розвитку з метою попередження серйозних наслідків.
- Сприяння створенню атмосфери психологічного комфорту і безпеки особистості неповнолітнього в школі, в сім'ї, в оточуючому середовищі.
- Допомога дитині в усуненні причин, які негативно впливають на його успішність та відвідування навчального закладу, профілактика правопорушень.

- Вживання заходів щодо соціального захисту, допомоги та підтримки учнів, реалізації їх прав і свобод особистості.
- Посередництво між учнями та школою, сім'єю, соціумом, спеціалістами соціальних служб та адміністративними органами для надання допомоги дитині.

Робота соціального педагога направлена на реалізацію статей Конституції України, Законів України «Про охорону дитинства» та «Про попередження насильства в сім'ї», Державної програми протидії торгівлі людьми на період до 2010 року, Державної програми подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки, Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року

Центральне місце в роботі соціального педагога займає діагностична робота. Зміст діагностичної роботи полягає в соціально-педагогічному дослідженні з метою виявлення соціальних та особистісних проблем учнів (складання соціального паспорту класу, вивчення та аналіз культурно-побутових відносин в сім'ях учнів, соціально-педагогічна діагностика). Діагностична робота допомагає у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дітьми в сім'ї, вивченні взаємовідносин в сім'ях та класних колективах, обізнаності дітей про права, які гарантує держава.

Значне місце в ЗОШ № 38 приділяється соціально – педагогічному захисту прав дитини. Створена база даних дітей, які потребують соціального захисту (діти-сироти та позбавлені батьківського піклування, діти-інваліди, діти, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, діти, батьки яких інваліди, багатодітні сім'ї, сім'ї, які опинилися в складних життєвих обставинах). Ці діти забезпечуються безкоштовним харчуванням в шкільній їдальні, отримують матеріальну допомогу в ході шкільних благодійних акцій, забезпечуються іншими пільгами (оздоровлення в літній період, надання білетів на новорічні свята). Медична сестра школи уважно стежить за станом здоров'я дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, проводячи разом з представниками Дитячої лікарні №1 їх щорічний медогляд.

Під постійним наглядом знаходяться сім'ї, в яких учні є жертвою агресії з боку батьків, та сім'ї, в яких батьки ведуть асоціальний спосіб життя.

Значна увага в роботі соціально-психологічної служби приділяється профілактиці правопорушень, запобіганню злочинності та жорстокого поводження з дитиною. Зміст профілактики полягає у створенні банку даних учнів, схильних до правопорушень, та сімей, де можливі випадки скоєння насильства, розробці індивідуального плану роботи з кожною дитиною, вивченні психологічних особливостей дітей та умов їх проживання, проведення Рейду «Урок», роз'яснювальної роботи серед батьків щодо необхідності одержання дітьми шкільного віку ПЗСО, налагодженні щоденного контролю за відвідування школи учнями, відвіданням за місцем проживання, тощо. За необхідністю до профілактичної роботи залучаються представники Служби у справах дітей, кримінальної міліції, керівництво підприємств, де працюють несумлінні батьки.

З метою ранньої профілактики діє Рада профілактики правопорушень, до складу якої входять не лише вчителі, а й учні старших класів та батьки.

Значну допомогу соціальному педагогу в профілактичній роботі надають класні керівники.

В школі створені умови для творчої самореалізації учнів: діють гуртки за інтересами, які відвідують і учні схильні до правопорушень.

Значне місце в роботі школи відведено просвітницькій роботі з дітьми та їх батьками. Неоціненну допомогу в реалізації цього напрямку роботи надає Міністерство «Знання» учнівського самоврядування. Волонтери проводять регулярні лекції для учнів 1-11 класів на теми: «Дивись на нас, як на рівних», «Знай свої права, дитино!», «Перше та останнє знайомство з Кримінальним кодексом», «Конвенція ООН про права дитини», «Ми і міліція», інш.

На протязі року в школі проводяться тематичні тижні «Тиждень профілактики правопорушень», «16 днів проти насильства», «Тиждень прав дитини», «Декада толерантності».

Учні приймають активну участь в обговоренні документальних фільмів на правову тематику «Діти Ленінградського», «Невидимі діти», «Работоргівля». Учні 8–11 класів можуть висловлювати свою позиції під час засідань круглих столів та дискусій.

Регулярно оновлюються матеріали інформаційного стенду «Права дитини».

Просвітницька робота проводиться не лише з дітьми, а й з їх батьками на батьківських зборах та в рамках роботи батьківського всеобучу (в поточному навчальному році були розглянуті питання: «Законодавство України яке гарантує права і свободи дітей», «Насильство в сім'ї», «Відповідальність батьків за виховання дітей», «Заборона паління в громадських місцях», «Неблагополучні сім'ї та їх негативних вплив на дитину», «Ознаки насильства над дитиною»).

Учні школи приймають активну участь у благодійних акціях «Допоможемо дітям», «Серце до серця» та інших. Не залишилися учні і педагоги школи байдужими до чужої біди, прийнявши участь в акції «Допоможемо Насті Крамаренко» - учениці 5-го класу, яка стала жертвою ДТП і потребувала серйозного лікування.

Соціальним педагогом школи проводяться індивідуальні консультації для дітей з питань спілкування з ровесниками та дорослими, консультації для батьків про проблеми виховання дитини та налагодження взаємовідносин з нею, консультації для батьків та опікунів з правових питань. Соціальний педагог виконує посередницьку функцію між сім'єю та державними установами. Таким чином, соціально-психологічна служба охоплює цілеспрямованою діяльністю одразу три сфери: школу, сім'ю, соціум.

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАВДАНЬ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Музей при навчальному закладі є осередком освіти і виховання. В школах Комунарського району працює 9 музеїв: музей бойової слави - №84, №88, №103, кімната бойової слави - №90, №17, музей історії школи - №23, №83, народознавчий музей - №23, №97. Мета діяльності музеїв при закладах освіти полягає у залученні молодого покоління до вивчення та збереження історико-культурної спадщини свого народу та формуванні освіченої особистості.

Музей в школі – це не лише важливий канал ретроспективної інформації, яка в своєрідній формі відшукує, зберігає і експонує природне, предметне історичне оточення людини. Музей в школі може стати унікальним механізмом соціально-культурної комунікації, яка сприяє відтворенню культури, стимулюванню інтелектуальної, дослідницької, соціально-культурної, громадської активності учнів.

МУЗЕЙ «ПОДВИГУ – ЖИТИ!» НВК № 88

*Золотарьова Л.В., керівник музею,
Заслужений учитель України*

Патріотизм - одне з найбільш глибоких людських почуттів, закріплених віками і тисячоліттями. Почуття патріотизму властиво кожному.

Подвиг радянського народу в роки Великої Вітчизняної війни вразив усе людство: 29 січня 1945 року після Вісло-Одерської операції, коли радянські війська вийшли на рубіж польсько-німецького кордону, завзятий антибольшевик, прем'єр-міністр Великобританії Вінстон Черчилль заявив: «Світ подвиг ваш не забуде».

Патріотичне виховання полягає в тому, щоб на зразках ратного і трудового подвигу нашого народу виховувати підрастаюче покоління, і в цьому велика роль належить шкільному музею, де діти мають можливість зі священним трепетом доторкнутися почуттями і розумом до історії життя та подвигу старшого покоління, усвідомити, що історія, якою б вона не була, все одно залишається історією нашого народу, і її необхідно знати.

Сильний дух живе вічно, і ми відчуваємо себе його складовою частиною. Героїчне минуле зближує людей різного віку. У навчально-виховному комплексі № 88 міста Запоріжжя для кожного учня є святе місце - шкільний музей «Подвигу – жити!», присвячений бойовому шляху 99-88-й Гвардійської Запорізької ордену Леніна Червонопрапорної орденів Суворова 2-го ступеня Богдана Хмельницького 2-го ступеня стрілецької дивізії, яка за свою бойову історію виховала 19 Героїв Радянського Союзу.

У 2010 році, в день 65-річчя Великої Перемоги, наш музей відзначив свій ювілей - 35-річчя відкриття. Створенню музею передувала велика пошукова робота, в результаті якої було встановлено зв'язок більше ніж з 700-ми ветеранами Радянського Союзу, які воювали в роки війни в складі прославленої дивізії.

У музеї зібрані унікальні експонати: особисті речі командира дивізії Панкова Б.Н., підполковника Беляєва Ф.Т., Ільїна П.С., Тихонова В.Г., Пирогової М.А., Банченко В.І., а також багатьох інших солдатів і офіцерів 99-88-ї гвардійської стрілецької дивізії. Зібрані численні фотографії, архівні документи, книги-спогади ветеранів і воєначальників: Стріжкова Ю.К., Чернявського К.І., Чуйкова В.І., Долматовського Є., а також численні мемуари видатних радянських генералів і маршалів. У музеї зберігаються газети воєнних часів, фронтові листи і багато інших архівних документів, що представляють величезну цінність. Фонди музею в сумі складають 2043 експоната часів Великої Вітчизняної війни. Багатий історичний матеріал постійно поповнюється і являє собою збагачене пам'яттю джерело фактів і біографій визволителів нашого міста.

За велику пошукову роботу 3 травня 1976 піонерській організації середньої школи №88 було присвоєно ім'я 88-ї гвардійської Запорізької стрілецької дивізії.

На честь визволителів міста Запоріжжя на пришкольній території встановлено гранітний монумент, біля якого учні школи проводять мітинги-реквієми.

За роки існування музей відвідало більше 27 тисяч чоловік, серед них: Маршали Радянського Союзу В.І.Чуйков і В.А.Судець, генерали Б.М.Панков і М.Вайнруб; мер міста А.В.Поляк, заступник губернатора Запорізької області В.Ф.Кальцев.

У 2004 році шкільному музею «Подвигу – жити!» присвоєно звання «Зразковий музей України».

За результатами 35-річної діяльності музею та з нагоди 65-річчя Великої Вітчизняної війни за участю педагогів і учнів школи був підготовлений проект телепередач «Крок до Перемоги», який виходив з 1 грудня 2009 по 9 травня 2010 років в ефірі Запорізької телерадіокомпанії «Алекс». Метою даного проекту було розповісти історію Великої Вітчизняної війни, показуючи долю, подвиг і життя простого радянського солдата, а також всіх тих людей, які або перебували в окупації, працювали в тилу на заводах, були ще дітьми.

Авторами сценаріїв (підготовлено 114 передач) стали вчителі історії навчально-виховного комплексу № 88 Піскарьов Р.М. і Золотарьова Л.В. Режисером і організатором проекту є журналіст телерадіокомпанії «Алекс» Сергіна В.В.

Для створення проекту було використано виключно матеріали нашого шкільного музею «Подвигу – жити!» і численні книги-спогади учасників війни, що зберігаються багато років у нашому музеї. Особливою гордістю може бути той факт, що деякі передачі проекту «Крок до Перемоги» були побудовані виключно на спогадах солдатів і офіцерів 99-88-ї гвардійської стрілецької дивізії, які є фондами архіву шкільного музею «Подвигу – жити!»: «Зелена Брама», «Оборона на півдні Запорізької області», «Барвінківський прорив», «Сталінградська битва», «Гола Долина», «Визволення Запоріжжя», «Нікопольсько-Криворізька операція», «Визволення Одеси», «Пугаченський плацдарм», «Варшавсько-Познанська операція», «Взяття Берліна», «У війни не жіноче обличчя».

До 65-річчя Перемоги у нашому музеї були проведені зустрічі з живими свідками Великої Вітчизняної війни - ветеранами. На уроки мужності були запрошені Купрієнко Марія Аверьяновна (санінструктор-евакуатор); Бородіна Таїсія Василівна (розвідниця); Марацевіч Анатолій Михайлович (учасник Параду Перемоги 24 червня 1945); Лисиця Надія Володимирівна (водій боєприпасів ескадрильї Василя Сталіна); Брицько Любов Сергіївна (водій-прожекторіст); Битків Марія Костянтинівна (медсестра військового госпіталю в Запоріжжі); Банченко Володимир Іванович (ветеран 88-ї гвардійської стрілецької дивізії); Дубінін Микола Гнатович (воював у складі 3-го Білоруського фронту); Лещук Віра Павлівна (учасник танкового бою під Прохорівкою); Осипов Микола Сергійович (воював з фінами на півночі країни); Ярош Олексій Якович (охороняв нацистських військових злочинців у німецькій тюрмі Шпандау). Проводилися зустрічі і з «дітьми війни» і багатьма іншими живими свідками подій Великої Вітчизняної війни.

Такі заходи справляють незабутнє враження на дітей, викликають захоплення героїчною історією нашого народу, виховують гордість і почуття причетності до славного минулого, розвивають уміння незалежно мислити, формують прагнення бути гідними нащадками Героїв – а значить, завдання шкільного музею по патріотичному вихованню в навчальному комплексі № 88 виконуються успішно!

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ЗНВК № 23 «ПАМ'ЯТЬ»

Панфілова М.О., керівник музею

З метою залучення учнів, педагогів, батьків, громадськості до спадщини минулого, накопичення і використання культурних цінностей в травні 2004 року в ЗНВК № 23 засновано музей історії навчального закладу «Пам'ять».

Першим керівником музею була Каплій Валентина Семенівна, вчитель української мови і літератури – людина ділова, творча, ініціативна, яка, фактично, створила перші експозиції музею.

Сьогодні музей «Пам'ять» відображає історію навчального закладу з 1969 року, року заснування, по сьогодні, з періоду діяльності середньої школи № 23 до становлення і функціонування навчально-виховного комплексу.

Серед експозицій музею слід виділити розділи «ЗНВК № 23 сьогодні», «Духовський В.А. – перший директор СШ № 23», «Символіка школи», «Вони були першими», «Учителі – ветерани війни», «Спортивні досягнення» та ін.

На базі музею «Пам'ять» створено лекторську групу (очолює сьогоднішній керівник музею, вчитель української мови та літератури Панфілова М.О.).

Протягом року в шкільному музеї проводяться екскурсії, масові тематичні заходи, виставки, різноманітні заняття, персональні виставки фотохудожніх робіт тощо.

Функціонує Рада музею (8 членів Ради, учнів і вчителів). Вони відповідають за організацію та проведення пошукової, екскурсійної роботи.

Щороку фонд музею поповнюється новими матеріалами, які ставляться на облік і систематизуються. Під час залучення учнівської молоді до пошуково-дослідницької та пошукової роботи формується громадянське мислення, учні досліджують проблеми, пов'язані з історією навчального комплексу, району, міста.

Музей постійно поповнюється наочністю, відеоматеріалами, окремі експозиції переоформлюються, в перспективі – оновлення не лише змісту, а і форм роботи, застосування інтерактивних і інформаційних технологій.

На базі музею «Пам'ять» двічі на рік проводяться традиційні зустрічі ветеранів навчального закладу (а їх більше 40 чоловік) з педагогами, учнями.

Таким чином, музей стає своєрідною творчою лабораторією виховання молоді, центром виховної та позаурочної роботи в школі.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ МУЗЕЙ «СВІТЛИЦЯ»

Мельник І.А., керівник музею

Сучасне – завжди на дорозі з минулого в майбутнє.

Наше завдання – зберегти в сучасному надбанні минулого і передати їх майбутнім поколінням. Особливо важливу роль у збереженні надбань минулого, в духовному розвитку нації, у розбудові її державності відіграють музеї. Вони є осередками просвітницької діяльності, виховують високі почуття патріотизму, відповідальності за долю країни.

Мовою пам'яток музеї розповідають про історію минулого рідного краю.

З метою по-справжньому пізнати свій народ, його історію, мову, культуру, яка впродовж багатьох століть творилася і плекалася в народному середовищі, у ЗНВК №23 на базі народознавчих, краєзнавчих та етнографічних джерел, зібраних з різних куточків нашої України, було створено етнографічний музей «Світлиця».

Тут наявні естетично оформлені експозиції, які постійно оновлюються та доповнюються. Це покуть, українська піч, мисник із старовинним посудом, різноманітні глечики, казани; рогац, колиба, ліжко із вишитими подушками, домотканий килим на стіні, ряднини на підлозі.

В музеї зберігаються вишиті рушники з різних регіонів України, традиційний український народний одяг, багато інших оригінальних експонатів-пам'яток історії, культури та природи, зібраних учителями та учнями навчально-виховного комплексу. Вивчаючи традиції української хати, учні спостерігають прояв творчої наснаги народу, його досвід, знання і художні смаки. Знайомляться із символікою українського рушника з вишитими зображеннями квітів, півнів, хрестиків, ромбів, які були своєрідними оберегами, що захищали людину від злих сил.

Також у музеї представлені різноманітні вироби з кераміки, дерева, соломи, паперу, дитячі іграшки, прядильно-ткацькі знаряддя, килими, писанки, ікони, картини.

Етнографічний музей для вчителів і учнів є осередком освіти і виховання, який сприяє формуванню у молодого покоління національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, забезпеченню духовної єдності поколінь. Тут проводяться заняття з краєзнавства, народознавства, відкриті виховні години на зразок: "Нашому роду нема переводу", "Моя земля – земля моїх батьків", "З хлібом і піснями миліша, і хата тепліша", "Український рушник – символ праці і краси", "Калино чарівна, калино барвиста", "Українські вечорниці", тут зустрічають гостей і проводять екскурсії.

Фонд музею налічує близько 300 експонатів, але історико-краєзнавча, пошукова, дослідницька робота учнівського та педагогічного колективу продовжується. Учнями навчально-виховного комплексу зібрано і укладено ряд тематичних збірок: «Символи України», «Зимові та весняні свята», «Народні промисли та ремесла», «Календарно-обрядові пісні» та багато інших.

В музеї систематично проводиться просвітницька робота. На базі музею працює етнографічний гурток, члени якого готують і проводять екскурсії, лекції, заняття тощо. Особливо приваблюють такі екскурсії учнів початкової ланки. Вони не тільки уважно слухають цікаві розповіді, а й мають можливість потримати у руках експонати, відчутти дух давнини.

Робота музею сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного процесу засобами пошукової та науково-дослідницької роботи; сприяє пропаганді пам'яток історії, культури та природи рідного краю серед учнівської молоді.

Із створенням музею значно зросли зацікавленість учнів історичним минулим, звичаями, обрядами, побутом українського народу. І це не дивно, адже головна наша мета – зберегти пам'ять, оскільки не знаючи минулого, не можна будувати майбутнього.

МУЗЕЙ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ «ПАМ'ЯТЬ СЕРЦЯ» в НВК № 103

Радчук В.В., керівник музею

Ми всі є свідками і учасниками неперервного ходу історії. Кожний прожитий нами день стає надбанням минулого. Яке місце судилося йому зайняти у нашому житті? Долі покоління? Зрештою - народу? Ми безсилі знайти достеменно відповідь на ці запитання, бо нам належать лише наші вчинки, а їх об'єктивна оцінка - то привілей нащадків.

Робота гуртка „Пошук” є складовою частиною виховного процесу і системно продовжує формування у підростаючого покоління зацікавленості до історії України, історії рідного краю, народної творчості, поваги до людей праці та ветеранів війни в позаурочний час.

Практичні заняття, збір матеріалів та документів - все це спонукає зближенню дітей з багатогранною культурою нашої держави.

Основна мета гуртка полягає у формуванні у школярів практичних трудових навичок, творчої активності, у вихованні патріотизму.

Музей Великої Вітчизняної війни «Пам'ять серця» засновано в 2004р. завдяки зусиллям та небайдужості адміністрації школи, вчителів історії, ветеранів війни, учнів та їхніх батьків. Він є осередком освіти і виховання, який сприяє формуванню у молодого покоління національної свідомості, любові до рідної землі, своєї держави, забезпеченню духовної єдності поколінь і

призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури нашого народу.

Музей взаємодіє з державними, громадськими та іншими закладами і установами. Активісти музею постійно підтримують зв'язок з ветеранами та їхніми родинами. Напередодні 65-річчя Великої Перемоги музей відвідав учасник визволення нашого міста, що мешкає у м. Дніпропетровську - Альтзітцер Аркадій Володимирович, він прочитав про музей у публікації в газеті.

Напередодні святкування Дня Перемоги члени гуртка, який працює при шкільному музеї, на чолі з директором школи Ляшенко О.В. прийняли участь у висадженні дерев і встановленні пам'ятного знаку на честь останнього загиблого радянського воїна в Афганістані 1988р. Бухарова Андрія Михайловича та познайомилися з мамою Андрія - Марією Іванівною, яка розповіла про свого сина учням школи.

Головними завданнями в роботі музею є:

- сприяння удосконаленню навчально-виховного процесу: розширення і поглиблення навчально-виховного процесу, розширення і поглиблення загальноосвітньої та професійної підготовки учнівської молоді засобами позакласної роботи; розвиток її творчих інтересів до пошукової, краєзнавчої, науково-дослідницької роботи; формування у підростаючого покоління розуміння нерозривного взаємозв'язку минулого і майбутнього України;

- допомога педагогічному колективу школи у впровадженні нових нетрадиційних форм роботи;

- проведення культурно-освітньої роботи серед учнівської молоді та інших верст населення.

Музей проводить таку роботу:

- організує дослідницьку діяльність згідно з тематикою музею;

- систематично поповнює фонди музею шляхом проведення походів, екскурсій;

- організує облік музейних предметів (всього 1009 експонатів), забезпечує їхнє збереження; створює і поповнює стаціонарні експозиції та виставки;

- проводить освітньо-виховну роботу серед учнів та їхніх батьків;

- бере участь у районних, міських, обласних, Всеукраїнських заходах;

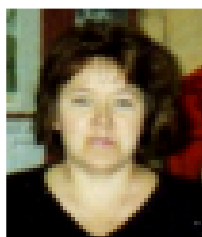
- надає можливість використання матеріалів музею в навчально-виховному процесі та науково-дослідницькій роботі.

У 2009 році була проведена повна реконструкція шкільного музею і за результатами обласного конкурсу до 65-річчя Великої Перемоги музей НВК № 103 визнано найкращим.

КТО ПРЯЧЕТ ПРОШЛОЕ РЕВНИВО,

ТОТ ВРЯД ЛИ С БУДУЩИМ В ЛАДУ...

Селіверстова Г.І., керівник музею

Історико-краєзнавчий музей ЗОШ № 84 відкрив свої двері 14 жовтня 1983 року. Засновниками музею були вчитель історії, заступник директора з виховної роботи Роговий Олег Михайлович, учні, батьки, жителі мікрорайону, ветерани Великої Вітчизняної війни. Була зібрана група активістів, яка створювала музей, збирала для нього матеріали.

У цьому році музею виповнюється 27 років. Під керівництвом Селіверстової Галини Іванівни, вчителя географії, керівника музею, дослідницька робота ведеться і зараз. Тут проводяться уроки мужності, зустрічі з ветеранами. Традиційно навчальний рік для першокласників починається з екскурсії до шкільного музею, проводиться операція «Світанок» - привітання ветеранів, що проживають у мікрорайоні, з Днем Перемоги, з Днем визволення м. Запоріжжя, з Днем захисника Вітчизни. Рада музею співпрацює з редакцією шкільної газети «Перерва». Учням пропонується взяти участь у творчих конкурсах, пошуковій діяльності.

До 65-річчя Перемоги на базі музею пройшли зустрічі з ветеранами, Уроки Мужності, концерт для ветеранів та мешканців мікрорайону, конкурс малюнка на асфальті «Вони перемогли». Разом з ветеранами діти підняли в небо повітряних зміїв, на яких були написані

привітання до Дня Перемоги. Це наш невеликий внесок в акцію «65 повітряних зміїв до 65-річчя Перемоги».

За результатами роботи шкільний музей неодноразово був відзначений дипломами, грамотами: до 60-річчя Перемоги за участь в обласному конкурсі «Ніхто не забутий, ніщо не забуте» нагороджений Грамотою Запорізької обласної ради, у 2005 році наказом Міністра освіти і науки України музею присвоєно звання «Кращий музей».

Таким чином, шкільний музей в нашій школі став осередком історико-патріотичної роботи з учнями різних вікових категорій.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІГОР В ШКОЛІ

*Сизоненко О.А., спеціаліст відділу освіти
Комунарського району м. Запоріжжя*

Динамізм, характерний для сучасної цивілізації, підвищення соціальної ролі особистості в житті суспільства, потреба в її гуманізації і демократизації, швидкі темпи розвитку техніки і технологій вимагають від сьогоднішнього випускника школи, перш за все, уміння мислити, здобувати і обробляти потрібну інформацію, аналізувати ситуацію, адекватно оцінювати результати колективної, індивідуальної діяльності.

Особливе місце в життєво важливих компетенціях сучасної людини займає уміння взаємодіяти з іншими людьми в процесі роботи. А значить, від особистості вимагається висока дисципліна розуму, значний культурний рівень, відповідальність, здатність до самоосвіти, саморозвитку.

Сучасне суспільство розвивається так стрімко, що складно спрогнозувати навіть найближче майбутнє, а значить практично неможливо припустити, які знання знадобляться дитині в житті. Тому учням вже в школі важливо навчитися швидко знаходити потрібну інформацію, відокремлювати головне від другорядного, порівнювати, аналізувати, робити висновки, – тобто володіти методами аналізу, синтезу, абстрагування і узагальнення. Хорошим тренажером аналітичних умінь і навиків дітей є інтелектуальні ігри.

Гра – це найулюбленіше, найприродніше заняття дітей і багатьох дорослих. Нашим дітям потрібна гра, адже це кращий спосіб розвивати здібності, підготуватися до життя, до спілкування з людьми. «Гра для дітей має таке ж значення, як для дорослого праця» (А.Макаренко)

Сьогоднішня школа ставить перед самою головним завданням випускати дітей, здатних продовжувати вчитися самостійно впродовж всього життя. Завдання складне, але вирішуване. І реалізувати його можна через гру. У гри є прекрасна властивість – вона сама організовує навчання. У грі непомітно, само собою зникнуть стіни, що розділяють і учня з учителем, і самих учнів між собою, народиться нова атмосфера і нові відносини. Гра сама вчить, вчить і дітей і дорослих, в ній народжується жива реальність вільного навчання, творчого, радісного, ефективного.

Крім того, інтелектуальна гра - одна з форм дозвільної діяльності, що робить на людину певний освітній і виховний вплив: по-перше, гра моделює життєві ситуації боротьби і змагання, вчить перемагати або гідно поступатись, приймаючи поразку; по-друге, створює умови для взаємодії, взаємодопомоги; по-третє, об'єднує, народжує, хоч і тимчасову, спільність; вчетверте, в крузі гри закони і норми повсякденного життя не беруться в розрахунок; вп'яте, гра, хоча здійснюється в рамках правил, створює простір для фантазії, імпровізації; шосте, гра повністю відповідає принципу єдності пізнання і реакції (разом із задоволенням, насолодою від самої гри, людина отримує задоволення від розширення свого кругозору, від уміння скористатися своїми знаннями і збагатитися знаннями інших); всьоме, в грі можна проявити ті свої позитивні якості, які в буденному житті не завжди знаходять застосування.

В процесі гри дуже помітно удосконалюється мислення дитини. Також удосконалює уміння організувати і контролювати свою увагу, процеси пам'яті, управляти ними. Пам'ять і увага поступово набувають характеру організованих, регульованих і керованих процесів.

Технологія ігрових форм навчання легко сприймається, вона універсальна. Будь-яка з організаційних форм легко відтворюється. Наприклад, величезна популярність народжених на телебаченні інтелектуальних ігор типу: «Що? Де? Коли?», «Поле Чудес», «Брэйн-ринг», «Колесо історії», «Щасливий випадок» - може бути перенесені в учбовий клас. Це форма, яку вчитель може наповнити своїм змістом, використовуючи для розумових вправ учнів, їх самоперевірки, творчого інтелектуального розвитку.

При використанні ігрових методів в навчанні школярів необхідний зв'язок гри з життям і практикою, проблемний і емоційний характер викладу, організація пошукової, пізнавальної діяльності, що дає можливість переживати радість самостійних відкриттів, озброює підлітків раціональними прийомами учбової роботи, навиками самовиховання, що є неодмінною передумовою для досягнення успіху.

Виходячи з вищесказаного виділяємо основні цілі інтелектуальних ігор:

1. Підняти престиж знань, сприяти інтелектуальному розвитку особистості.
2. Виховувати дитину через розвиток інтересу до знань і різноманітних інтелектуальних ігор.
3. Впроваджувати колективну форму виховання, яка формує відчуття відповідальності, демократичні життєві принципи.

Крім того впровадження методики інтелектуальних ігор в школі вирішує завдання:

1. Формування прийомів розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, класифікація, аналогія).
2. Розвиток образного і логічного мислення.
3. Розвиток варіативності мислення, творчих здібностей, уяви і конструктивних умінь.
4. Розвиток мови (уміння обґрунтовувати свої переконання, будувати прості висновки).
5. Формування умінь обдумувати і планувати дії, здійснювати рішення, здогадуватися про результати і перевіряти їх, суворо підкоряючись заданим правилам і алгоритмам.

Для практичної реалізації поставленої мети і завдань пропонуємо використовувати широко відому технологію синхронного проведення інтелектуальних ігор в школі.

В 2009-2010 навчальному році в щомісячній грі взяли участь 135 офіційно зареєстрованих в районі шкільних команд (це понад 810 учнів віком від 13 до 17 років). За результатами проведених ігор 40 команд молодшої і старшої ліги взяли участь в районній фінальній грі, яка проводиться в квітні за підтримки Комітету у справах сім'ї та молоді Комунарської райадміністрації.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КЛУБУ

Плаксін А.Л., керівник інтелектуального клубу ЗНВК № 23

Виховання компетентної особистості, здатної вирішити складні проблеми сучасності - одне з головних завдань школи сьогодні. Тому в ЗНВК №23 впроваджуються технології управління якістю компетентно-орієнтованої освіти. Свій внесок в цьому доробку належить і гуртковій роботі, яка охоплює діяльність учня в позаурочний час. Одним з найпопулярніших серед дітей гуртків нашого закладу є інтелектуальний клуб "Що? Де? Коли?". І в цьому немає нічого дивного. Саме під час занять клубу для дітей створюється атмосфера інтелектуального змагання, цікавого і корисного спілкування, допитливого пізнання, формується позитивне ставлення учнів до навчання, виховується їх творча активність, розширюється світобачення і розвивається інтелект.

Інтелектуальний клуб вчить гуртківців нестандартному мисленню, навичкам співпраці в команді, сміливому висловлюванню власної думки, розвиває логіку та інтуїцію, що, в свою чергу, знадобиться підліткам для життя в сучасному суспільстві.

Деякі психологи вважають, що люди, які займаються цим видом діяльності в процесі гри отримують незабутній емоційний підйом.

Найсильніші команди ЗНВК №23 беруть участь в Інтелектуальному марафоні Комунарського району, де періодично займають призові місця. В 2008 р. команди "Мозги в відпустку" та "В розыске" стали призерами не тільки районного туру, але й чемпіонату

Запорізької області. Команда “Мозги в отпуске” проявила себе і в фінальній частині чемпіонату України, який проходив в м. Одеса.

Робота клубу була б не такою вдалою без допомоги адміністрації та благодійного фонду “Вікторія” - головного спонсору шкільних чемпіонатів, виїздів, тощо.

На наших інтелектуальних іграх, що проводяться у формі синхронного турніру (грають відразу всі команди по 6 учнів), нерідко присутні батьки учнів, які завзято підтримують юних інтелектуалів, тому ми завжди раді бачити гостей на шкільних змаганнях. Хвилини радості здобуття перемоги можна сміливо порівняти тільки з неймовірними польотами “Формули-1” під час чергового заїзду. Добре, що у батьків є можливість розділити радість з їхніми дітьми.

Заняття в клубі проводяться щотижня. Учасників розподілено на три вікові категорії: юніори (6-7 клас); молодша група (8-9 клас); старша група (10-11 клас).

В 2009–2010 навчальному році в клубі займаються 13 команд (78 учасників). Протягом навчального року відбувається ряд турнірів, серед яких найбільш популярні є чемпіонат ЗНВК № 23 серед 6-11 класів, який проводиться двічі на рік (переможець кожної вікової групи отримує перехідний кубок); конкурс «Найрозумніший», який проводиться за тим же принципом, але серед окремих учнів цих вікових категорій (переможці нагороджуються медалями за 1–3 місця).

В процесі організації роботи інтелектуального клубу, інтелектуальних змагань в школі формуються ширі, товариські відносини серед учнів, довірливі стосунки з педагогами, створюється атмосфера «розумної творчості», спільного пошуку, емоційного злету і єднання.

Отже, вчителі-керівники гуртків, учнівських об'єднань, клубів разом зі своїми вихованцями сприяють формуванню нової української інтелектуальної еліти.

ШКІЛЬНА ПРЕСА

В навчальних закладах Комунарського району створено 16 учнівських шкільних видань, серед яких постійні учасники конкурсів і презентацій шкільної преси: №6 «Alma mater», №7 «7-я Планета», №8 «Гімназійка», №23 «Пролісок», «Большая перемена», «Здоров'ятко», №80 «Шкільний світ», №88 «Слово», №90 «Start», №103 «Non stop», №107 «Аделаїда», «Pupil's home», №110 «Задняя парта».

З 2008 року за підтримки комітету у справах сім'ї та молоді Комунарської райадміністрації видається районний Альманах шкільного життя «Платформа», в якому публікуються кращі роботи журналістів шкільних прес-центрів (видано 15 номерів альманаху).

Важко переоцінити роботу адміністрації шкіл, педагогів зі створення умов функціонування учнівських прес-центрів в школі. Комплексне рішення навчальних, виховних, розвиваючих завдань, що поставлені перед школою, формування життєтворчих компетенцій учнів, створення простору для їх професійного самовизначення і самореалізації – результат роботи шкільного прес-центру.

З ДОСВІДУ РОБОТИ ПРЕС-ЦЕНТРУ ЗНВК № 23

З 2002 року в Запорізькому навчально-виховному комплексі № 23 видаються шкільні газети: «Большая перемена» - загальношкільна (дата заснування – березень 2002 року), «Пролісок» - пізнавально-розважальна для молодших школярів (вересень 2002 року), «Здоров'ятко» - інформаційний вісник (грудень 2002 року).

Раєвська Н.І.

Хмель Н.Д.

Байірова А.М.

Газети – одне з найважливіших чудес світу, тому ми дуже цінуємо наші видання, вдвічі цінністю є те, що в редакційних колегіях працюють учні: вони допомагають у підборі матеріалів, беруть інтерв'ю, готують фоторепортажі, друкують учнівські твори.

Девізи наших газет:

- «Познай самого себя» («Большая перемена»);
- «Творчість починається з малого» («Пролісок»);
- «Перший крок до успіху – це крок до здоров'я» («Здоров'ятко»).

Основними завданнями газет є:

- ознайомлення учнів, батьків, вчителів з життям навчально-виховного комплексу;
- друкування матеріалів творчих і здібних дітей, розвиток їх пізнавальних можливостей;
- збереження життя і здоров'я учнів;
- поради дітям, батькам.

Редакційні групи газет складаються, в основному, з учнів, при чому наймолодші навчаються в 4 класі. Головними редакторами газет є вчителі-наставники: Раєвська Наталія Іванівна, Хмель Наталія Дмитрівна, Байрова Антоніна Миколаївна.

Учні здійснюють комп'ютерний дизайн і графіку. Газети виходять щомісяця. Популярними є наступні рубрики:

- «Большая перемена»: «Зеркало школьної життя», «Слово ученикам», «Приветствия», «В мире интересного».

- «Здоров'ятко»: «Ми за здоровий спосіб життя», «Сам вдома», «Новини», «Лікарські рослини», «Поради психолога», «Цікавинка».

- «Пролісок»: «Проба пера», «Шкільне життя», «Народний прогноз», «Цікаво знати», «Готуємо без мами».

Щороку газети ЗНВК № 23 приймають участь в районних, міських, обласних, Всеукраїнських конкурсах учнівської преси.

Газети «Большая перемена», «Здоров'ятко», «Пролісок» визнано лауреатами Всеукраїнського огляду-конкурсу шкільних періодичних видань, який проводився редакцією газети «Позакласний час» при підтримці Національної спілки журналістів України та Міністерства освіти та науки України «Голоси молодих» в 2009 році.

Газети «Пролісок» і «Здоров'ятко» нагороджені Почесними грамотами Національної спілки журналістів України за пропаганду передових педагогічних ідей, піднесення рівня шкільної освіти, навчання і виховання високоосвічених громадян нашої Батьківщини.

Газети «Пролісок», «Здоров'ятко» в районному конкурсі нагороджені Дипломами за перемогу в номінації «Кращий видавничий проект для учнів початкових класів», зайняли II місце у конкурсі газетних видань молоді Запорізької області.

А найкраща нагорода кураторам шкільних видань і журналістам – це прихильність і віддільність постійних читачів шкільних газет: учнів, педагогів, батьків.

КІЛЬКА ПИТАНЬ ДО ШКІЛЬНОЇ ГАЗЕТИ

*Пришпетливий Г.М, куратор шкільних газет
«Аделаїда» и «Pupil's Home» гімназії № 107*

У наш час швидкого потоку величезної кількості інформації, що отримує людина з різних джерел, може скластися враження, що такий вид ЗМІ, як газета, вичерпав себе. Адже не завжди газета встигає за подіями, виключення складають, можливо, щоденні газети, але навіть вони дають інформацію із затримкою, як мінімум на день, враховуючи специфіку їх виробництва.

Щотижневі, щомісячні газети змушені боротися за читачів, зацікавлювати їх або глибоким і всебічним аналізом подій, або підбором цікавої інформації. Кращою ситуацією є така, коли газета має постійного читача, відданого їй, але навіть у цьому випадку, преса прагне підтримати цей інтерес.

Все це більшою мірою відноситься і до шкільної газети. Шкільна преса має бути дзеркалом цікавого, багатогранного життя учнівської молоді, педагогічних працівників. У сучасному житті нашої школи газета виконує особливу місію, оскільки вона оперативно і професійно інформує про навчально-виховний процес, виконання соціальних програм, знайомить учнів з

важливою інформацією... Читаючи шкільну газету, переконуєшся, що у молодіжних виданнях можна говорити не тільки про проблеми учнів, а й про їх перемоги, успіхи в навчанні, у культурно-мистецькому житті; про маленькі радості, пов'язані із турботами про людей, що потребують допомоги, проявами милосердя, спілкування, розуміння їх життєвих проблем.

В процесі випуску шкільної газети є як певні труднощі, так і величезні позитивні сторони.

Перша проблема виникає під час формування редколегії: необхідно знайти небайдужого педагога, бажано філолога, відшукати творчих дітей, зацікавити їх. Треба пам'ятати, що дитина буде займатися газетою у свій вільний час, часто на шкоду якимось своїм іншим інтересам. Найголовніше при цьому не піти в іншу крайність: не почати самому вчителю писати всі статті в газеті - необхідно дати можливість прояву творчості дітей.

Певні труднощі викликає і друкування газет в друкарнях, починаючи від часу, який необхідно запланувати на поїздку до друкарні, і закінчуючи фінансовими питаннями.

Можна перелічити ще цілу низку проблемних організаційних питань, що виникають під час випуску шкільної газети, але мені хотілося б зупинитися і на позитивних сторонах.

Спостерігаючи за «муками творчості» учнів під час підготовки газетного номера, за їх нетерплячістю під час очікування нового випуску, бачачи радість і гордість дитини від того, що її статтю надрукували в газеті, розумієш, що саме це перекреслює всі ті проблеми, про які говорилося вище.

Газета у школі повинна бути. Дитина повинна проживати позитивні емоції, пов'язані з творчим процесом, спілкуванням, відкриттям. Навіть розчарування і прикрість потрібно проживати, адже за ними, за підтримки куратора, слідує спрямованість, віра в свої сили, бажання перемогти.

Газета - це джерело і спосіб розвитку культури, смаків, інтелекту. Чудово проявляють себе такі рубрики, як: «ЩО? ДЕ? КОЛИ?» - конкурс інтелектуальних запитань, одночасно прекрасна реклама клубу інтелектуальних ігор і шкільного турніру інтелектуальних ігор; «ПІД НЕБОМ ГОЛУБИМ Є МІСТО Z...» - прекрасний майданчик для розповіді про історію рідного міста, його вулиць і площ; «НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ» - розповідь про традиції народу, про народні свята, «УВАГА! КОНКУРС» - простір для творчих завдань, вікторин, тощо.

Тож, підкреслюю: особливість молодіжної преси полягає у тому, що вона виконує не лише інформативну функцію, а й виховну. Найголовніше завдання молодіжної преси є виховання всебічно розвиненої, толерантної особистості, здатної вільно спілкуватися в будь-якому колективі (хіба це не завдання навчального закладу в цілому?). Іншими не менш важливими функціями молодіжної преси є культурно-освітня, організаторська, соціально-орієнтована, рекламно-довідкова та рекреативна.

Необхідність організації роботи шкільного прес-центру підкреслюють і слова О.М.Толстого: «У людині закладені безмежні джерела творчості, інакше б вона не стала людиною. Потрібно їх звільнити і розкрити», і Сократа: «У кожній людині – сонце. Тільки дайте йому сівтити».

Виховання без усебічного збагачення власного життєвого досвіду – абсурд. (Е.Тельман)

ШКІЛЬНИЙ ПРЕС-ЦЕНТР – ЦЕ ТВОРЧІСТЬ

Швецова А.Ж., педагог-організатор НВК № 103

Творчість – це діяльність, що породжує нове, чого раніше не було, на основі реорганізації наявного досвіду й формування нових комбінацій, знань, вмінь, продуктів. Продуктом творчості є відкриття, винаходи, художні твори.

Понад двадцять років школа № 103 працює над створенням творчого виховного середовища. У творчому середовищі формується особистість, що характеризується активністю освоєння й перетворення навколишнього світу, високою

самооцінкою, відкритістю й волею своїх суджень й вчинків. Творче виховне середовище характеризується тим, що в ньому відбувається саморозвиток вільної й активної особистості. Тільки таке освітнє середовище може функціонувати як середовище розвитку обдарованості.

Хоча в нашій школі продуктивно працюють вокальні, хореографічні колективи, свій шкільний театр, але колектив школи завжди в пошуку нових просторів для розвитку обдарованості учнів. Декілька років тому виникла ідея створення шкільного прес-центру. Ми навіть не чекали, що ця справа викличе в учнях такий інтерес. За короткий період часу ми маємо результати: до факультету журналістики ЗДУ кожного року вступають наші учні, і ми вже маємо подяки від декану факультету журналістики. Розвиток прес-центру починався з маленького інформаційного листка, який важко було назвати газетою. А тепер ми маємо повноцінний печатний орган за назвою «Non stop» (таку назву йому дали самі діти). Символічно, що перший головний редактор шкільної газети – нині випускниця факультету журналістики, справжня зірочка – Терещенко Мар'яна, а Андреева Дарина, наступний редактор шкільної газети, разом з успішним навчанням за сумісництвом працює в редакції однієї із газет міста. Шакур Вікторія, редактор газети, випускниця 2010р., теж вступає до факультету журналістики.

З метою задоволення особистісних потреб учнів, їхньої самореалізації та самовдосконалення, максимального розвитку творчих здібностей, створення оптимальних умов для розвитку індивідуальних можливостей дитини прес-центр повинен розвиватися далі. Нині у складі прес-центру є і секція радіо-журналістики, де діти під керівництвом педагогів мають змогу розвивати усне мовлення, формувати естетичний смак, уміння співпрацювати з людьми, вчаться знати, любити і розуміти твори мистецтва, бо вони виховують людину, виробляють художній смак за допомогою впливу на емоційну сферу.

Попрацювати на шкільному радіо має можливість будь-який учень школи. Створено чіткий графік роботи шкільного радіо: за кожним класом закріплені певні дні місяця, коли учні мають змогу вийти в радіоефір, привітати учнів, вчителів та працівників школи та провести особливі тематичні радіопрограми. Дуже тактовно ми вирішуємо питання, якщо дитина має велике бажання працювати на радіо, але, на жаль, має дефекти мови або взагалі не може декламувати текст – ми звертаємося до логопеда або керівника шкільного театру «ШУТ», де дитині надається відповідна допомога.

Радіо потребує від дітей вміння не лише красиво говорити, а й працювати з цікавим матеріалом, музикою, статистикою, коли мова йде про підготовку до чергового віщання. Мета роботи прес-центра – розвивати навички творчого вирішення завдань, створювати позитивну мотивацію та зацікавленість учнів, формувати вміння мислити, узагальнювати, виховувати повагу до колективу, почуття відповідальності, налагодженню тісних контактів і взаєморозуміння, спільне розв'язання проблем, профілактика виникнення конфліктних ситуацій.

Поряд з окремими успіхами у розвитку прес-центра в навчальному закладі, ми бачимо безліч перспектив розвитку: транслювати передачі ми можемо лише у коридорі, так як гучномовці знаходяться у фойє кожного поверху, а хотілося б, щоб трансляція велася також у кожному кабінеті; для випуску газет нам потрібен БФО великого формату...

Але найбільшим бажанням для подальшого розвитку учнівського прес-центру є створення шкільного телебачення!

Ми знаємо, заради чого ми працюємо, і не втрачаємо надії на відкриття цікавих творчих перспектив для наших учнів, адже кожна людина повинна мріяти, особливо якщо ця людина – дитина.

УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ В ШКОЛІ

Витяг з Рекомендацій відділу освіти

щодо організації діяльності органів учнівського самоврядування в школі

Учнівське самоврядування – реальний шлях демократизації школи. Функціонування органів учнівського самоврядування практично забезпечене в навчальних закладах району і поєднує в собі форми учнівської самоорганізації, які відповідають потребам творчого розвитку особистості, скерованої на загальнолюдські та національні цінності.

Учнівське самоврядування – це організація життя дитячого колективу, яка сприяє формуванню в учнів організаторських якостей шляхом залучення до управління, розвитку

вміння співпрацювати на принципах рівності, гласності, демократизму, вихованню загальнолюдських, громадянських якостей.

Серед завдань роботи учнівського самоврядування такі:

- розширити діапазон діяльності дорослих і дітей – членів єдиного колективу, їх можливостей, творчого пошуку, ініціативи;
- навчити учнів керувати процесом самовиховання, включити дітей в активний виховний процес, дати можливість кожному визначитися в колективі;
- виявити лідерів серед учнівської молоді.

Учнівське самоврядування базується на таких принципових позиціях:

Рівноправність (всі мають право вирішального голосу при прийнятті рішення)

Вибірність (відповідно до Положення про учнівське самоврядування школи, Устав школи)

Відкритість і гласність (робота органів учнівського самоврядування повинна бути відкрита і зрозуміла для всіх учнів)

Законність (виконання правових і нормативних актів)

Ініціативність

Доцільність (діяльність органів учнівського самоврядування повинна бути спрямована на реалізацію інтересів і потреб учнів, розвивати їх здібності, особистісні якості)

Гуманність (дії органів учнівського самоврядування повинні базуватися на моральних принципах)

Творчість (творча ініціатива, активність, самостійність учнів)

Відповідальність (необхідність проводити звітні конференції про результати діяльності)

Учнівське самоврядування в процесі формування звичайно проходить 3 стадії становлення:

I стадія – **впливу** (підготовча стадія по залученню школярів в активи для спільної діяльності).

II стадія – **взаємодії** (організаційна стадія – створення системи життєдіяльності учнів в школі: центри, клуби). Ця стадія має 3 ступеня розвитку учнівського самоврядування: початковий, загальний, прогресивний.

III стадія – **співрозвитку** (особистісно-орієнтований етап управління діяльністю учнівського самоврядування, наявність і функціонування в школі органу співкерування)

Учнівське самоврядування функціонує на III рівнях:

I рівень – учнівське самоврядування в класі;

II рівень – загальношкільне учнівське самоврядування;

III рівень – Рада старшокласників, Парламент, Учком, тощо.

В кожній школі існують структури, моделі учнівського самоврядування на кожному з рівнів (Парламентська республіка, Президентська республіка, Школа-держава, інш.)

Шляхи підвищення активності та ролі учнівського самоврядування

1. Надання учням більшої самостійності і організації колективної діяльності.
2. Активне залучення учнів до всіх сфер життя учнівського колективу.
3. Поєднання самодіяльності дітей з керуванням дорослих.
4. Збагачення життєвих цілей і внутрішнього духовного світу кожного члена колективу через привабливість соціально-колективних ініціатив.
5. Надання учням реальних прав і обов'язків.

Діяльність органів учнівського самоврядування **аналізується** на кожному з рівнів:

I – організованість класного колективу, участь та якість підготовки до загальношкільних заходів, проведення заходів в класі, реалізація проектів, виконання доручень (чергування по школі, трудові акції), включення всіх учнів класу до справи, наявність (відсутність) дисциплінарних зауважень.

II – доцільне та демократичне планування діяльності відділами УС та обов'язкове виконання запланованого

III – аналіз роботи органів учнівського самоврядування (спільно з адміністрацією школи), відкрите обговорення результатів, встановлення причин недоліків та визначення напрямків їх усунення

Матеріали круглого столу «Учніське самоврядування в сучасній школі»

Витяг з Положення про учнівське самоврядування ЗНВК № 23

Кузьменко А.О., педагог-організатор ЗНВК № 23

Учніське самоврядування – це добровільне об'єднання учнів, мета якого – сформувати в дітях почуття господаря школи, класу, вміння співробітничати на принципах партнерства, демократизму.

Всі структури шкільного та класного самоврядування об'єднуються під назвою ДОМ (організація дітей та молоді). Керівними органами учнівського самоврядування в ЗНВК № 23 є: президент, віце-президент та міністерства: навчання, мистецтва і дозвілля, праці, безпеки, здоров'я.

Президент ЗНВК обирається учнівським голосуванням після презентації програми.

Віце-президентами обираються представники активу класів ЗНВК.

Керівники міністерств обираються на організаційному засіданні на тих же засадах. В кожному міністерстві має бути не менш 2-х міністрів.

Президент є лідером, допомагає педагогу-організатору в плануванні і проведенні засідань, розподіляє завдання між керівними органами, співпрацює з адміністрацією ЗНВК, приймає участь в підготовці керівників самоврядування ЗНВК.

Віце-президенти проводять консультаційну допомогу міністерствам, за відсутності Президента виконують його обов'язки, допомагають в роботі органів класного самоврядування.

Головною ланкою у взаємодії між Президентом, віце-президентом, міністерствами і органами класного самоврядування є мери класів. Вони обираються на класних установчих зборах в вересні. Мер – це лідер класу, він здійснює свою роботу в класному колективі через палати: навчання, праці, безпеки, здоров'я, мистецтва і дозвілля, які складаються з комітетів.

Палата навчання контролює успішність оволодіння знаннями учнями класу, відвідування ними шкільних занять, дотримання дисципліни в період перебування в закладі, фінансові питання класу, організовує допомогу слабовстигаючим учням (5-10 учнів).

Палати мистецтва і дозвілля займається організацією культурних заходів, опікується роботою редколегії та зв'язками з бібліотекою. Організовує спортивно-масову роботу в класі, інформує учнів про новини культурного життя району, міста, тримає зв'язок з гуртками та секціями школи, засобами масової інформації (9-10 учнів).

Палата праці відповідає за систему трудового виховання в школі, організовує роботу на закріпленій території та в класі в шкільному приміщенні; впроваджує планові та позапланові трудові десанти, приймає участь у підготовці з трудового семестру; відповідає за чергування в класі та по школі (6-7 учнів). Палата безпеки відповідає за систему профілактичних заходів з безпеки дорожнього руху, пожежної безпеки та з пропаганди здорового способу життя, є організатором і куратором профілактичної роботи в класі (6 учнів).

Палата здоров'я відповідає за діяльність санпосту, профілактичну роботу в межах класу, регулярно відстежує зовнішній вигляд учнів, стан захворюваності в класному колективі, здійснює допомогу в проведенні заходів, спрямованих на пропаганду здорового способу життя.

З метою допомоги в розвитку шкільного самоврядування утворено інститут кураторів-консультантів, що консультують представників учнівського самоврядування.

З метою повноцінного розвитку шкільного самоврядування в школі I ступеню реалізується модель «Веселкова республіка». Керівним органом її є рада мерів, яка виконує функції президента та віце-президентів Президентської республіки. В кожному класі обираються сектори: навчальний, охорони порядку, прес-центр, спортивно-туристичний, екології і охорони довкілля, трудовий, культурно-масовий.

Представники навчального сектору допомагають слабким учням (1-4 класи), контролюють ведення щоденників (3-4 класи). Сектор охорони порядку слідкує за поведінкою учнів у шкільний час (1-4 класи), відповідає за організацію чергування у класі та їдальні (2-4 класи). Сектор Прес-центр перевіряє стан підручників (1-4 класи), співпрацює з радіовузлом «Шкільний вісник» (2-4 класи), готує матеріали про творчі справи для шкільної газети (2-4 класи). Спортивно-туристичний сектор допомагає проводити фізкультурні хвилинки, ігри, туристичні акції (1-4 класи). Сектор екології і охорони довкілля слідкує за провітрюванням

кабінету, наглядає за зовнішнім видом учнів, допомагає у веденні календаря природи, озелененні класу, пришкольній території (1-4 класи). Трудовий сектор перевіряє стан меблів, доглядає за кімнатними рослинами (1-4 класи). Культурно-масовий сектор інформує учнів, учителів про всі події в життя школи протягом тижня (2-4 класи), допомагає в підготовці і проведенні свят (3-4 класи). Періодично, раз на місяць, представники Президентської республіки відвідують учнів ВР, проводять спільні заходи.

***Витяг з доповіді заступника директора
з навчально-виховної роботи Кузнєцової О.В.***

Діюча система дитячого самоврядування, чітка, високоорганізована, потрібна сучасній системі освіти демократичного суспільства.

Беручи участь у вирішенні важливих питань, впливаючи на їх рішення у школярів зростає почуття відповідальності, самодисципліна, підвищується відповідальність за доручену справу.

Що ж дає система дитячого самоврядування, якщо її робота налагоджена? У першу чергу, це вихід школярів на самий високий рівень (опікунську Раду школи, педагогічну раду) зі своїми питаннями і можливість вирішити їх. По-друге, забезпечення взаємодія і спілкування між класами. Дитяче самоврядування - це чіткий взаємний самоконтроль школярів. І головне для учнів - можливість провести більше бажаних цікавих справ. Для адміністрації школи система дитячого самоврядування (ДСУ) - це система виявлення талановитих, здатних організувати і провести за собою дітей.

Які області шкільного життя можна віддати дітям?

1. Дозвілля. Шкільні вечори, дискотеки, свята. Безвідповідальність, провали, невиконавчого вдарять, в першу чергу, по хлопцях та їх уявленням і послужать уроком відповідальності і обов'язку для всіх.
2. Політична діяльність у школі: клуби, прес-конференції, зустрічі з політиками та іншими цікавими людьми.
3. Діяльність шкільної преси: газети, радіо, телебачення шкільного, реклами.
4. Спорт і спортивні заходи.
5. Підприємницька і комерційна діяльність.
6. Шефська робота з людьми похилого віку, хворими людьми, ветеранами війни.
7. Діяльність учнівських органів правопорядку.
8. Реальне участь дітей у роботі педрад, конференцій, батьківських комітетів і т.п.

РОЛЬ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ У ВИХОВНОМУ ПРОСТОРІ ШКОЛИ

ПОТЕНЦІАЛ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Сизоненко Р.Т., завідувача бібліотекою НВК № 7

Головним завданням будь-якої шкільної бібліотеки як інформаційного центру є надання допомоги учням і вчителям у навчально-виховному процесі.

Без хорошої бібліотеки школа не зможе виконувати на високому рівні освітні та виховні функції.

Результатом інноваційної освіти повинна стати підготовка фахівця якісно нового типу, який здатний постійно вчитися і вчити інших, необхідним компонентом його діяльності повинні стати інновації, а продуктивність його розумової праці не вимірюється кількістю або обсягом, її головний показник – якість. Шкільна бібліотека надає інформацію та ідеї, необхідні для успішного існування в сучасному інформаційному суспільстві, де якісні знання відіграють найважливішу роль. Шкільна бібліотека прищеплює учням потребу в постійній самоосвіті, розвиває уяву, виховує громадянську відповідальність.

І першокласник, і випускник школи, і педагог, і директор навчального закладу залучені в загальну орбіту, ім'я якої – освіта. Доведено, що співпраця бібліотекарів і вчителів сприяє підвищенню грамотності учнів, сприяє розвитку навичок читання, запам'ятовування, а також виробленню уміння користуватися інформаційно-комунікативними технологіями.

Водночас, роль книги і читання безперечно в моральному, інтелектуальному, естетичному розвитку дітей та підлітків, вони розвивають грамотність, загальний культурний рівень, розширюють емоційний світ людини, провокують розвиток творчого потенціалу, формують духовну основу особистості – виконують основне завдання виховання. Нарешті, вони є необхідною умовою соціалізації людини. Тому ми повністю згодні з думкою Е. і Дж. Простан, які стверджують, що в епоху, коли нові технології роблять значні кроки в освіті, читання стає ще більш важливим, ніж раніше.

Великого значення набуває масова робота в бібліотеці - показати дітям принадність читання, навчити їх любити книгу для того, щоб через літературу вони сприймали "розумне, добре, вічне"; щоб, зробивши читання найпершою потребою, нагальною потребою для серця і розуму, вони ставали свідомими громадянами своєї батьківщини, духовно багатими особистостями. Масові заходи з використанням різних форм і прийомів допомагають учням емоційно сприймати значення, сенс, зміст як літературних творів, так явищ і подій. Ми повинні довести дітям, що читання може доставляти естетичну насолоду, що спілкування з книгою розкриває широкі горизонти перед людиною, що книга і читання є невичерпним джерелом знань та інформації, що книга дійсно часто є другом і порадиником. В значній мірі, ми прагнемо до реалізації стратегічної мети - навчити хотіти читати, бо це означає сприяти збагаченню емоційного досвіду дитини, допомагати отриманню осмисленої інформації та знань. Ми повинні навчити хотіти читати для сприяння саморозвитку особистості дитини, розкриття його творчого потенціалу.

В роботі нашої бібліотеки ми широко використовуємо жанри популярних телевізійних ігор, здатних допомогти у пропаганді літератури, в розвитку інтелекту читачів, їхньої творчості. Причому діти самі іноді пропонують форму гри. Завдання бібліотекаря тут - в рамки гри ввести прочитаний матеріал, дати дітям можливість висловити свою думку про книгу.

Технології реклами також широко використовуються в реалізації бібліотечного проекту «Жива газета». З групою учнів готуються інтерактивні презентації письменників або окремих книг, цікава інформація з історії розвитку книги, друкарської справи, вікторини, конкурси. Такий своєрідний «десант» з числа членів бібліотечного активу виходить до учнів 1-5 класів на бібліотечні, класні години, уроки літератури.

Елементи інсценівок, міні-спектаклів лялькового театру активно включаються в масову роботу бібліотеки. Однак домінує тут робота над текстом. Діти читають вголос, а потім за ролями, обговорюють задум автора, характери героїв, мотиви тих чи інших вчинків і дій. Після цього діти вчать текст і приступають до репетицій. Паралельно на спеціальних заняттях, які передують участі у виставах, діти вчать виразного читання, займаються вправами для розвитку уваги, пам'яті, фантазії, уяви.

Важливі й етичні результати цієї роботи. Разом з театром на прикладах героїв казок та інших творів ми допомагаємо шукати ідеали і моральні достоїнства. Якщо дитина проявить співчуття, захопитися мужністю і величчю, перейметься любов'ю до великодушності, відгукнеться на страждання, оцінить самовідданість героїв - значить «ідеали моральних чеснот» людини складаються у нього вірно.

Випуск газети «Імпульс: бібліотечний вісник» - ще одна форма залучення дітей до бібліотечних справ. В рамках роботи прес-центру в бібліотеці розробляються і випускаються постери нових надходжень до шкільної бібліотеки, флаер-запрошення до участі в конкурсах, інформаційні буклети до ювілеїв письменників та книг, які вручаються учням школи, педагогам, батькам бібліотечними активістами.

Таким чином, в умовах шкільної бібліотеки, яка має потужний виховний, розвиваючий потенціал, проводиться успішна робота, орієнтована на розвиток міжпредметних зв'язків та інтеграцію інформаційної культури в процесі освоєння шкільних предметів (а це означає, що шкільна бібліотека стає учасником педагогічного процесу), а головне шкільна бібліотека виконує нову місію в сучасній школі – сприяє підготовці підростаючого покоління до життя в інформаційному суспільстві та суспільстві знань.

Виховання і лише виховання – мета школи. (І.Песталоцці)

ПРОПАГАНДА УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЯК ЗАСІБ СУМІСНОЇ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ ТА ТЕАТРУ «КНИГА»

Джосан Н.Г., завідувача бібліотекою НВКТП

Читання - це вікно, через яке читачі бачать і пізнають світ та самих себе.

Бібліотека - шлях до храму, який кожний будує в душі своїй, створюючи себе - розумного, справедливого, культурного, люблячого Україну.

Шкільна бібліотека – підрозділ мережі освітянських бібліотек. Вона є однією зі структурних одиниць навчального закладу. Це бібліотека для дітей, і водночас для дорослих: нею користуються і працівники школи, і батьки, чії діти тут навчаються.

Навчання - головна праця учня, і вона не може здійснюватися без книги, а отже, і без бібліотеки. Навчити дітей учитися із захопленням, раціонально використовувати час - завдання, яке разом зі школою покликана вирішувати бібліотека.

Якщо бібліотека в школі - це головний осередок інформації, то бібліотекар - вихователь, який виховує в учнів та вчителів інформаційну культуру, прагнення до пошуку інформації, виховує вдумливого читача.

Час не стоїть на місці, з'являються все нові і нові технології, прийоми та методи роботи з дітьми, які я намагаюся втілювати в життя. Адже бібліотекар в школі повинен бути творчої людиною. Тому поруч з такими головними напрямками роботи бібліотеки, як організація інформаційно-маркетингової діяльності, організація книжкових фондів і каталогів, обслуговування учнів і вчителів – і популяризація літератури на допомогу навчальному процесу.

У вихованні любові до художнього слова, виробленні навичок літературного мовлення і виразного читання мені допомагає театр «Книга», яким я керую вже понад 18 років. Робота театру - це і реклама книги та бібліотеки, і виховання учнів, і навчання, і розвиток, і взаємозв'язок (учень - бібліотекар - вчитель - книга).

За період роботи театру «Книга» було створено чимало вистав, інсценізацій уривків прозових, поетичних творів (С.Васильченко «На першій гулі», Н.Гоголь «Вечори на хуторі біля Диканьки», М.Старицький «За двома зайцями», І.Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я», П.Кулиш «Мино Мазайло»), поставлена велика кількість казок (А.Андерсена «Снігова королева», С.Маршака «Дванадцять місяців», А.Толстого «Пригоди Буратіно», Ш.Перро «Червона шапочка» та інші). Репертуар театру розкриває перед учнями невичерпну скарбницю літератури, ознайомлює їх з побутом, звичаями, традиціями, історією свого народу, народів світу і пов'язаний значною мірою з творчістю драматургів, які вивчаються за шкільною програмою. Робота над виставою спонукає дітей ще і ще раз перечитувати твори, думати, аналізувати, заглиблюватись в текст.

Всі спектаклі прем'єрні. На вистави, як правило запрошуються учні, вчителі, батьки. Театр розкриває перед глядачами те чи інше явище сучасності чи історичного минулого, допомагає йому зрозуміти і осмислити те, що відбувається на сцені, сприяє гармонійному розвитку особистості, формує в людині естетичні, моральні життєтворчі компетенції, адже театральне мистецтво є унікальним засобом духовного розвитку дитини.

Уривки вистав, інсценізація прозових та поетичних творів, підготовлені юними театралами, використовуються на відкритих уроках, бібліотечних уроках, при проведенні Тижнів української мови і літератури, Дитячої та юнацької книги. Члени гуртка активно приймають участь в інших заходах школи, наприклад, в екологічній виставі «Здолаймо байдужість до екологічного лиха», до Всеукраїнського дня бібліотек виступають з виставою «Береги книгу» за повістю М.Носова «Вітя Малєєв в школі і дома».

У мене немає сумніву, що гуртківці через життя пронесуть любов до книги, захоплення художнім словом, і виростуть комунікабельними, веселими, відкритими людьми і будуть далі розкривати свої таланти.

Людина є вихованцем усіх оточуючих її предметів, усіх тих ситуацій, у які її ставить випадок.

Клод Гельвецій

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА КУЛЬТУРИ ЧИТАННЯ В ШКІЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Андрієва Н.М., завідувача бібліотекою ЗНВК № 23

Шкільна бібліотека – найважливіший елемент будь-якої довгострокової діяльності, спрямованої на розвиток грамотності і освіти, надання інформації, економічний, соціальний та культурний розвиток.

Наш навчально-виховний комплекс № 23 завжди знаходив і впроваджував сучасне передове в педагогічній практиці, а шкільна бібліотека завжди була невід'ємною частиною освітнього процесу.

З появою перших публікацій про створення шкільного інформаційного простору і ролі бібліотеки в цьому процесі стало зрозуміло, що наша бібліотека піде саме цим шляхом.

Тільки за 2008-2009 та 2009-2010 навчальні роки за допомоги благодійного фонду «Вікторія» в нашу бібліотеку було придбано більш 10 енциклопедій, 12 словників, понад 100 примірників художньої літератури, що поповнили читацький фонд ЗНВК № 23. Було потрібно багато сил і терпіння, а найголовніше - впевненості, що все вийде саме так, як замислювалося.

Перший етап був, мабуть, найважчий, оскільки пояснювати необхідність і корисність того, чого ніхто не бачив саме у шкільній бібліотеці, справа складна. І тут, звичайно, головну роль зіграла позиція директора ЗНВК №23.

Це людина, яка не тільки приймає і із задоволенням впроваджує все нове в вихованні, але і володіє дивовижною якістю, - довіряти іншим. Тому, виправдовуючи довіру директора, ми не могли відступити від наміченої мети.

Спочатку був розроблений перспективний план розвитку бібліотеки і перетворення її в МЕДІАТЕКУ. Довелося прикласти немало спільних зусиль. Поступово збирався і систематизувався відео-, аудіо-фонд. У бібліотеці з'явився ксерокс, а потім і перший комп'ютер. Але придбання і устаткування не вирішують головного завдання, що стоїть перед шкільною бібліотекою. Найважче в процесі модернізації своєї бібліотеки - це знати відповідь на питання: «А навіщо все це?». Ми знали, для чого це робимо, тому, ймовірно, і вийшло.

Сьогодні шкільна бібліотека йде шляхом перетворення (бібліотека, медіатека, інформаційно-бібліотечний центр), створення медіацентра, який би став ядром шкільного інформаційно-освітнього середовища. Співробітниками бібліотеки розроблені і проводяться цікаві і різноманітні заходи з використанням інформаційних технологій. Ведеться спільна проектна діяльність з вчителями-предметниками. І багато що інше.

Усі масові заходи супроводжуються книжковими виставками, біля яких проводяться огляди, індивідуальні та групові бесіди, розповіді про авторів. З метою забезпечення інформаційних потреб у бібліотеці створені тематичні папки. Розроблена програма формування бібліотечно-бібліографічних знань, яка має: загальні знання про бібліотеку; культура роботи з книгою; знання про книгу, уміння користуватися абонементом та читальним залом; уміння користуватися каталогами та картотеками.

Останні роки працює Інтернет - тут учні та вчителі, використовуючи світові мережі, мають змогу отримати потрібну інформацію.

Найголовніше, чого ми зуміли добитися в процесі модернізації шкільної бібліотеки - це зберегти її серце, її душу - бібліотеку з книгами! Все інше тільки доповнює ядро шкільної бібліотеки, розширює інформаційний простір і дає ширші можливості для розкриття творчих здібностей дітей.

Ми вважаємо, що нам вдалося спільними зусиллями наблизитися до поставленої мети. Постійно працюємо в співробітництві зі спонсорами, батьками для поповнення устаткування бібліотечного фонду, з педагогом-організатором з питань шкільного радіовузла, що також, на наш погляд, буде сприяти рекламі та популяризації читання.

Будучи впевненими у виборі свого шляху, ми поступово зрозуміли, що нам стали довіряти і, тому ми зустрічаємо розуміння і підтримку і в районі, і в області. Зараз ведемо активну роботу у обласній раді консультантів - бібліотекарів з питань використання комп'ютерних технологій у бібліотечній справі.

Ми охоче ділимося своїм досвідом з колегами, вчителями, допомагаючи їм створювати свої презентації, портфоліо, доповіді, реферати, тощо.

А найголовніше - зуміли відповісти на питання: «Навіщо вам це?». Ми відповіли - перш за все, для дітей! Бо сьогодні ми вже навіть не зможемо уявити наше життя без персонального комп'ютера, новітніх технологій. Це нам допоможе привабити дитину не просто у бібліотеку, а у інформаційно-бібліотечний центр і вже тут дати розуміння того, що все ж таки книга - це безцінне багатство, скарб людства у якому б вигляді вона не була: чи то на пергаменті, чи електронна, чи друкована на папері, чи твоя перша книжечка написана нетвердою дитячою рукою.

Щоб мати майбутнє, треба бути готовим зробити щось нове. (Пітер Друкер)

Не бійтеся зростати повільно, бійтеся залишатись незмінними. (Китайське прислів'я)

Навіть в майбутньому, коли електронні видання замінять журнали і книги, бібліотеки повинні зберегти центральну, посередницьку функцію постачання будь-якої опублікованої інформації всім громадянам і допомоги в знаходженні потрібної інформації серед пришвидшеного інформаційного потоку. (З стратегії розвитку бібліотек Данії)

СІМЕЙНЕ ЧИТАННЯ

Витяг з доповіді завідуючої бібліотеки

ЗОШ № 17 Агапової Н.В.

Дім, в якому немає книг, подібний до тіла, позбавленого душі. (Цицерон)

Сімейне читання - це важливий аспект у роботі шкільної бібліотеки та реалізовуватися він може по - різному, в різних формах.

Сімейне читання можна розуміти у двох значеннях: як підтримку членами однієї сім'ї один одного у розвитку навичок грамотності, і як отримання задоволення від спільного читання книг в сім'ї.

Спільне читання для задоволення в сім'ї є дуже простим і одночасно дієвим видом діяльності. Важливо, щоб читання в сім'ї розглядалося як важлива частина повсякденного життя і як частина культури своєї сім'ї. Щоб діти і дорослі отримували задоволення від читання і щоб читання стало для них найважливішим джерелом інформації та задоволеності, необхідно оволодіти методикою сімейного читання і подолати такі бар'єри:

- Бар'єри поколінь: коли батьки не люблять читати.
- Недостатні базові уміння: коли в батьків низький рівень цих умінь і вони не підтримують читання своїх дітей.
- Економічні та фінансові бар'єри: коли в родині не вистачає грошей і читання стає недосяжним предметом розкоші.
- Культурні бар'єри: у зв'язку з економічними, традиційними, мовними причинами в деяких суспільствах звичка читати не є частиною культури.

Тож, виходячи з цього, можна запропонувати модель ефективного сімейного читання. Читання буде ефективним, якщо:

- батьки будуть постійно знаходити час читати своїм дітям, обговорювати прочитане;
- читання вдома завжди підтримується;
- читання для дитини стає важливим джерелом інформації і задоволення.

На допомогу батькам у нашій школі розроблено матеріали бесід для проведення батьківських зборів, присвячених дитячому читанню: «Модель дитячого читання», «Виховуємо цікавість дітей до читання: корисні поради», «Дитяче читання: цілеспрямованість і терплячість батьків», «Батьки – помічники дітей у виборі книг», «Сприяємо дитячому читанню».

Необхідно пам'ятати, що сімейне читання крім важливої функції виховання інформаційної культури дитини, виконує і більш важливе завдання – формує довірливі, товариські взаємини між батьками і дітьми, робить їх одnodумцями, створює спільне культурне середовище.

Сім'я – це суспільство в мініатюрі, від цілісності якого залежить безпека усього людства.

Ф.Адлер

МЕТОДИЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

У вихованні вся справа в тому, хто вихователь.

Д.Писарев

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ШМО КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Горіна І.І., керівник ШМО класних керівників НВК № 7

Шкільне методичне об'єднання (ШМО) класних керівників – це добровільне об'єднання вчителів, створене з метою забезпечення ефективності роботи кожного класного керівника, їх творчого розвитку, пропагування нових педагогічних ідей.

ШМО класних керівників здійснює свою діяльність відповідно до основних завдань загальної середньої освіти, спрямованих на: виховання громадянина України; формування особистості учня, його наукового світогляду, розвиток його здібностей та обдарувань; підготовку учнів до подальшої освіти і трудової діяльності; виховання у учнів поваги до Конституції України, державних символів України, почуття власної гідності, свідомого ставлення до обов'язків, прав, свобод людини і громадянина; виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв; вивчення, узагальнення, пропагування передового педагогічного досвіду.

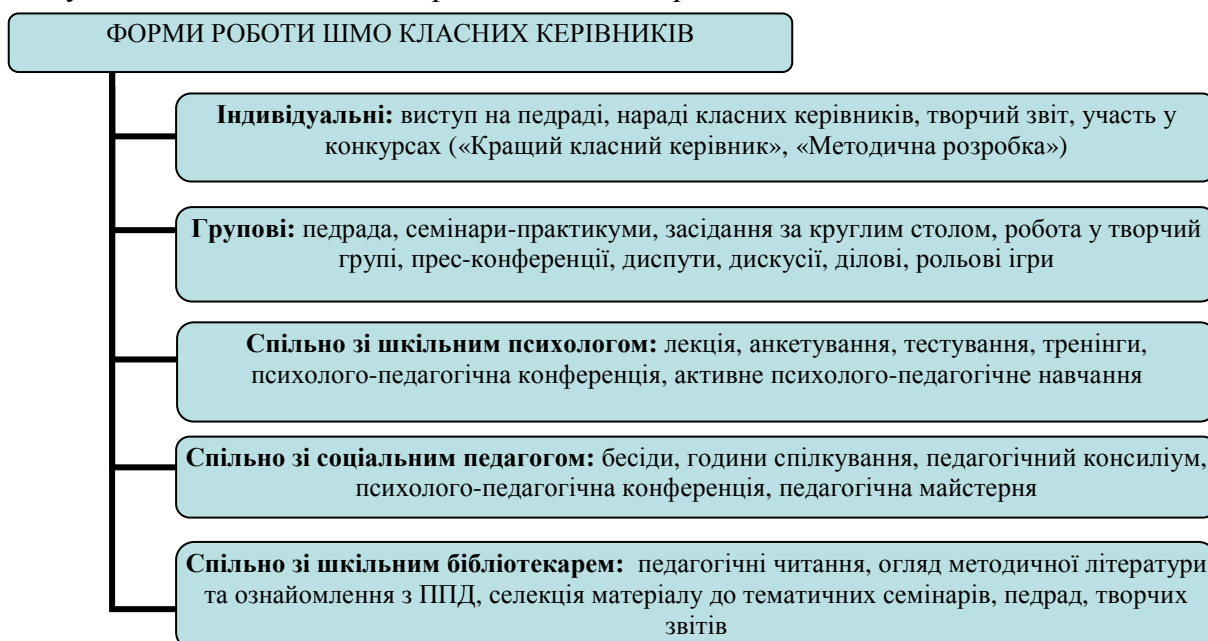
Найголовнішим у методичній роботі школи є надання реальної, особистісно значущої допомоги класним керівникам у розвитку їхніх професійних компетенцій. Вона має відносно безперервний характер, ґрунтується на аналізі педагогічного процесу конкретного колективу, надає можливості кожному класному керівнику бути активним учасником у плануванні та розробці програм підвищення педагогічної майстерності.

ШМО класних керівників:

- забезпечує засвоєння й використання найбільш раціональних методів і прийомів виховання школярів;
- постійно підвищує рівень фахової та методичної підготовки вчителів для організації та здійснення навчально-виховного процесу;
- виявляє, пропонує та здійснює нові підходи до організації виховання;
- створює умови для самоосвіти вчителів і здійснює керівництво творчою діяльністю класних керівників.

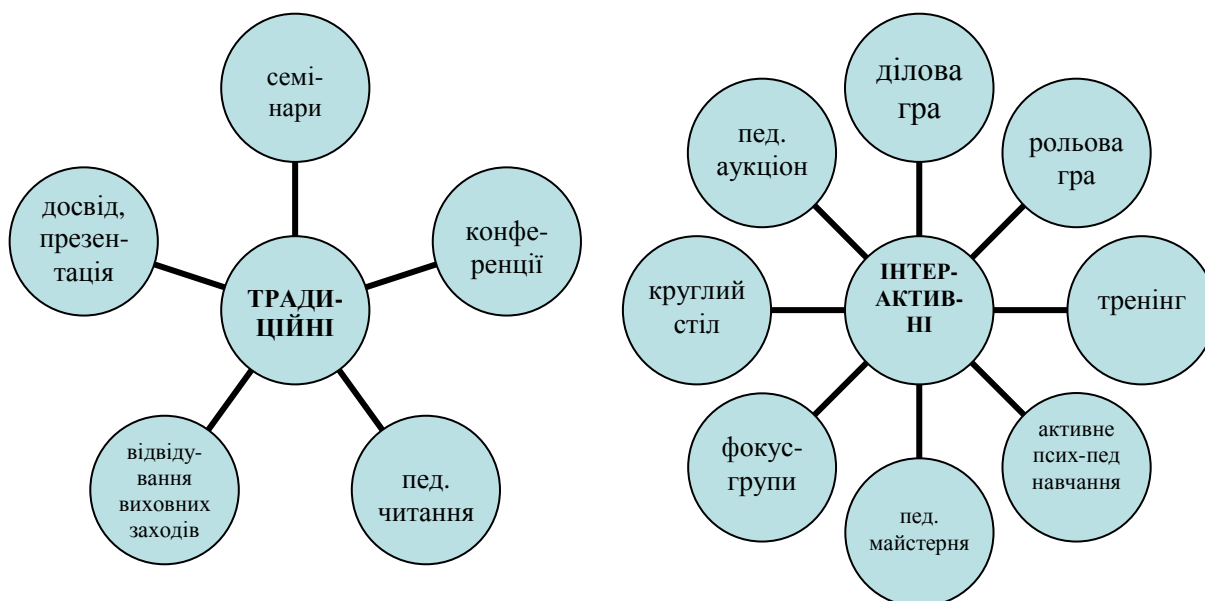
Система методичної роботи з класними керівниками передбачає такі напрями:

- вивчення діяльності та особистості класного керівника;
- планування методичної роботи;
- стимулювання педагогічної творчості класних керівників.

Психолого-педагогічний семінар–практикум класних керівників 1–11 класів є однією із форм методичної роботи щодо підвищення фахового рівня класних керівників.

Форми роботи психолого–педагогічного семінару-практикуму класних керівників

Вивчення діяльності класного керівника ґрунтується на посадовій інструкції класного керівника і передбачає систему моніторингу, який включає:

- відомості про освіту, пед. стаж, атестацію педагога;
- картку моніторингу ефективності діяльності класного керівника;
- критерії оцінювання роботи класного керівника;
- схему аналізу виховного заходу.

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

№	ПІБ класного керівника	Виступ на педраді	Виступ на нараді кл. керівників, засіданнях ШМО	Робота у творчих групах	Участь у конкурсі методичних розробок	Участь у конкурсі «Класний керівник» (шкільний)	Примітка

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Клас	ПІБ	Рівень сформованості колективу	Соціальна захищеність учня в кл. колективі	Зростання Вихованості учнів	Участь у творчих групах	Активність Позиції класного керівника	Залучення батьків учнів до справ класу	Педагогічна майстерність класного керівника

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Критерії моніторингу	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013
1. Участь у психолого-педагогічному семінарі-практикумі					
2. Кількість відкритих виховних заходів на рівні:					
міському					
районному					
шкільному					
3. Наявність оформленої системи виховної діяльності з класним колективом.					

4. Кількість творчих робіт з виховної роботи на педагогічній виставці.					
5. Участь у конкурсах з виховної роботи.					
6. Участь у конкурсі «Класний керівник року» (шкільний)					
7.Робота з батьками.					
8. Кількість проведених екскурсій, походів.					
9. Фізкультурно-оздоровча робота.					
10. Застосування інноваційних технологій виховання.					
11. Забезпечення організації учнівського самоврядування.					
12. Застосування морального стимулювання учнів та батьків.					
13. Ведення документації класного керівника.					
Загальна кількість балів					

Класний керівник – стрижень виховного процесу. Це нитка, яка зв'язує дитину, вчителя-предметника, батьків, громадськість. Класний керівник – унікальна особистість. Від нього залежить ступінь сформованості дитячого колективу. Вміння згуртувати навколо себе дітей – великий дар і велика робота. Головним завданням методичного об'єднання класних керівників є розвиток сучасного педагогічного мислення педагога, підвищення його мотивації на освіту, формування якостей інноваційної особистості.

АНАЛІЗ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Клас _____ Тема заходу _____

Кл. керівник _____

Дата _____ Мета заходу _____

Мета відвідування _____

№ з/п	Основні аспекти аналізу	Критерії ефективності заходу	Бал (макс.= 5)
1.	Організація	Готовність дітей до проведення виховного заходу	
		Оформлення приміщення, обладнання, наочність	
		Використання ТЗН	
		Чіткість, організованість, злагоженість	
		Дозування часу і раціональність його використання	
		Участь представників громадськості	
2.	Зміст ВЗ	Актуальність теми	
		Змістова спрямованість	
		Добір питань, що хвилюють школярів	
		Логічність, раціональність і доцільність добору фактів та їх осмислення	
		Глибина висновків	
3.	Методика проведення	Зв'язок з життям класу, школи, міста, держави	
		Врахування вікових особливостей школярів	
		Можливість відвертого обміну думками	
		Стимулювання учнів до дискусії, до вироблення компромісної думки	
4.	Психологічний аналіз	Активність, зацікавленість учнів	
		Ставлення учнів до заходу	
		Поведінка учнів	
5.	Ставлення вчителя до учнів	Педагогічний такт	
		Повага до самостійності думок, рішень, пропозицій	
Загальна сума балів за виховний захід			

Висновок. Захід: високоефективний (75-100 балів), ефективний (50-74 балів), неефективний (до 49 балів); мета виховного заходу: досягнута, частково досягнута, не досягнута.

Відгуки про виховний захід:

Позитивні: _____

Недоліки: _____

ОРГАНІЗУЄМО РОБОТУ ШМО КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ

Соліло О.М., керівник ШМО класних керівників НВК № 110

Першочергове завдання методичної служби сучасної школи - озброїти педагога-вихователя варіативною методикою, новими технологіями роботи з учнями XXI століття.

В цьому полягає основне завдання ШМО класних керівників: об'єднати творчі сили колег, звільнити класних керівників від гонитви за моментальним результатом, створити особливу моральну атмосферу, що сприяє збереженню потенціалу, творчої свободи вчителів, створенням кожним класним керівником свого оригінального учительського стилю, який буде вести і до успіху, і до довгоочікуваних позитивних результатів роботи.

Неформальний, творчий підхід до організації роботи ШМО багато в чому визначає стиль роботи класних керівників, атмосферу пошуку, зацікавленості в результатах своєї праці, щирості і відкритості, взаємодопомоги. Установка на озброєння класних керівників новими підходами, на показ різних шляхів досягнення однієї і тієї ж мети, надання вчителю можливості вибирати, шукати свій шлях, спонукання до поглибленої роботи над собою, над своєю майстерністю - ось шлях ефективної роботи ШМО класних керівників.

Безумовно, слід врахувати, що саме грамотна структура роботи ШМО дає чітку постановку задач, оптимальність шляхів їх досягнення, самоконтроль, струнку систему підвищення професійної майстерності класних керівників.

Ми впевнені, що важливість методичної роботи полягає і в систематичних виступах педагогів з доповідями на засіданнях ШМО, в проведенні відкритих виховних заходів, організації групових та індивідуальних консультацій для класних керівників. Головний результат роботи будь-якого керівника шкільного методичного об'єднання - це створення згуртованого, творчого, активного колективу, що домагається зримих результатів у вихованні учнів, це безпосереднє знайомство з тим кращим, що накопичено в роботі колег.

У практику ШМО класних керівників мають бути включені найрізноманітніші прийоми роботи, наприклад: творчі звіти класних керівників; живий обмін досвідом над проблемними темами; семінари-практикуми; бесіди за «круглим столом»; рольові ситуації; виставки наочності по певній темі; педагогічні аукціони; створення творчих портфоліо з питань виховної роботи та збірок матеріалів для самоосвіти.

У роботі ШМО нашої школи стало традицією наприкінці кожного навчального року осмислювати підсумки зробленого, викривати слабкі сторони в роботі МО, робити висновки і намічати подальшу роботу з урахуванням недоліків і упущень.

Як правило, члени методичного об'єднання заповнюють анкету, мета якої - ефективне планування роботи на майбутній рік.

АНКЕТА ЧЛЕНА ШМО класних керівників

- 1. Яку практичну допомогу принесла Вам робота ШМО в цьому році?*
- 2. Ваші пропозиції щодо поліпшення планування роботи ШМО, вдосконалення форм роботи.*
- 3. З чим досвідом роботи Ви б хотіли детальніше ознайомитися в майбутньому році?*
- 4. Назвіть прізвище вчителя, елементи досвіду роботи якого здалися Вам цікавими.*
- 5. Які аспекти Вашої роботи найбільш вдалі, якими елементами свого досвіду Ви могли б поділитися з колегами? Назвіть тему, яку Ви могли б розробити для занять ШМО класних керівників. Які практичні заняття, заходи Ви могли б провести в майбутньому навчальному році?*

Таке анкетування дозволить значною мірою організувати планування роботи методичного об'єднання на демократичній основі, врахувати побажання педагогів, спонукати педагогів до рефлексії, створити програму методичного супроводу виховної роботи в школі, визначити напрямок подальшого розвитку кожного педагога.

ШКІЛЬНА ПРОГРАМА «СОЦІАЛІЗАЦІЯ»

*Мінакова І.В., заступник директора
з виховної роботи ЗОШ № 83*

Практична мета діяльності кожного закладу освіти – випускник, особистість, яка набуває під час навчально-виховного процесу певних якостей, знань та умінь, навичок, розвивається за визначеними напрямками. Для реалізації такого підходу вивчення особистості учня та учнівського колективу повинно відбуватися відповідно до вимог, які зумовлені з одного боку основними загально-психологічними принципами, а з іншого конкретними умовами навчально-виховного процесу, виховної системи школи.

Виховна система являється стержнем закладу освіти, його філософією, здатною до розвитку та удосконалення. Вона передбачає забезпечення умов для багатогранного розвитку особистості кожного учня та педагога шляхом розвитку і функціонування у школі гуманістичних відносин у процесі пізнавальної системостворюючої діяльності, формування сприятливих умов для індивідуально-гармонійного розвитку дитини з метою задоволення потреб та повного розкриття закладених здібностей цієї дитини. З врахуванням аналізу освітньої ситуації в школі, особливостей соціуму, запиту учнів, батьків, педагогічного колективу створено шкільну програму «Соціалізація особистості в системі сучасної школи», основною метою якої є створення та реалізація Моделі випускника, здатного до найбільш повного розвитку, прагнення до духовного та фізичного саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації через організацію діяльності, спрямованої на розвиток основних життєтворчих компетенцій, формування ціннісних орієнтирів школяра.

Для реалізації цієї мети в школі необхідно вирішити такі завдання:

1. Здійснення в навчально-виховному процесі індивідуально-диференційованого підходу до учнів.
2. Створення в школі специфічної морально-естетичної атмосфери, основаної на матеріалах краєзнавства, вивченні культурно-етнічних традицій рідного краю.
3. Удосконалення та розширення форм, прийомів та засобів пізнавальної системостворюючої діяльності.
4. Сприяння розвитку та згуртованості єдиного виховуючого колективу та гуманістичного характеру внутрішкільних відносин.
5. Удосконалення системи організації позаурочної діяльності вихованців.
6. Створення умов для підлітків, які сприяють спілкуванню в ході позакласної та позашкільної роботи, що являється підґрунтям процесів самовиховання та самоосвіти.
7. Розробка та удосконалення методичного забезпечення програми, критеріїв результативності.

У сучасних умовах школа виступає соціально-психологічною нішею, що забезпечує розвиток і самореалізацію дитини і готує її до майбутнього життя. Тому виховна система школи взаємодіє з навколишнім середовищем, забезпечує контакти з ним, розширюючи можливості розвитку, самореалізації її вихованців. Процес життєдіяльності учнів відбувається через визначені педагогічним колективом концептуальні положення, які сприймаються всіма учасниками освітньо-виховного процесу, зокрема:

1. Створення в школі простору для співпраці учнів, педагогів, батьків. Категорія співпраці поділяє партнерську взаємодію на паритетних основах 3-х зацікавлених сторін: дітей як суб'єктів освітньо-виховного процесу, педагогів-професіоналів, сім'ї. Співпраця полягає в практичній реалізації моральних категорій: рівності, справедливості, взаємного піклування, доброти, що дає забезпеченість кожному учневі умов для освіти та самовиховання у співвідношенні з його бажаннями та можливостями.

2. Формування життєвої позиції учнів. Підсумком для діяльності школи є особистість випускника, яка формується та розвивається в умовах шкільного та позашкільного простору та використовує постійну взаємодію макросоціума. Для формування моделі випускника в ньому повинні поєднуватись як загальнолюдські якості (теоретична та інтелектуальна зрілість,

відчуття власної гідності, творча активність, рефлексія), так і особисті якості (соціальна та моральна зрілість, професійна орієнтація, моральні переконання).

Сутність даної роботи полягає у доцільній організації навколишнього середовища як сукупності умов, максимально сприятливих для розвитку особистості учнів у ціннісній для них діяльності. Характер міжособистісних відношень є першою і основною характеристикою виховуючого середовища. Фактично це енергія діяльності, той простір діалогу, що відбувається як між виховуючими системами, так і між вихователями і вихованцями в школі та поза нею.

У центрі уваги педагогічного процесу стоїть дитина, її творчі сили. Тому принципи, які визначають мету, стратегію, зміст, шляхи та засоби виховання, такі:

- принцип гуманізації та демократизації, що реалізується через особистісно зорієнтований підхід до організації навчально-виховного процесу та гуманітаризацію змісту і зазначає необхідність актуалізації всього загальнокультурного потенціалу дітей;
- принцип системності та наступності, що вимагає системного підходу до організації життєдіяльності навчального закладу на основі забезпечення цілісності становлення особистості;
- принцип орієнтації на загальнолюдські цінності, який полягає у тому, що навчально-виховний процес має відкривати дитині вікно в світову культуру через сприйняття цінностей і норм конкретної національної культури;
- принцип особистісно-орієнтованого підходу у вихованні, що полягає у створенні умов для засвоєння змісту виховання в оптимальному для кожної дитини обсязі з урахуванням специфічної позиції дітей та дорослих.

У зв'язку з цим, виховна система школи покликана дати учням якомога більше знань про суспільство, озброїти їх системою соціальних умінь, уміння адаптуватися до соціально-економічних умов, тобто сформувати особистість, яка здатна не тільки сприймати умови реального життя, але й перетворювати їх.

У роботі педагогів школи пріоритет надається непрямому педагогічному впливу, коли на першому плані - діагностичні засоби спілкування, спільні пошуки істини, розвиток за допомогою спеціально створених виховних ситуацій, різноманітна творча діяльність, стимулювання максимальної само мотивації і самоконтролю. Але найголовніше – детальне вивчення особистості дитини: спрямованості, потреб, здібностей, тощо, адже *«Процес виховання особистості – явище багатомірне; воно визначається впливами різного ступеня широти: від найбільш загальних, соціальних чинників до індивідуальних, вузько спрямованих. Тому-то неможливо науково обґрунтовано організувати виховання підростаючої особистості без глибоких знань про сутність цих чинників, їхню специфіку на даному етапі суспільного розвитку»* (І.Д. Бех).

Основними шляхами удосконалення педагогічних умов виховання є управління процесом виховання, що будується за такими напрямками:

- системно-цільовий підхід до планування виховної діяльності учнів на засадах демократизації та гуманізації;
- розробка конкретних завдань, змісту, форм, методів, засобів діяльності єдиного шкільного колективу та педагогів щодо виконання основної мети з урахуванням специфіки школи на основі аналізу рівня інтелектуального розвитку та вихованості учнів;
- забезпечення умов, необхідних для різних видів діяльності учнів, здійснення ними духовно-морального та наукового пошуку;
- задоволення інтересів і запитів учнів у реалізації нахилів і здібностей кожного у практичній діяльності;
- забезпечення своїм вихованцям контактів із соціумом, взаємодії із усіма соціальними інститутами виховання і навколишнім середовищем;
- створення системи зворотнього зв'язку, оперативного і дієвого контролю за станом виховання.

Потреба людини в самореалізації особливо яскраво відчувається обдарованими людьми, бо це основа духовних потреб людини. Людина, яка не зуміла реалізувати себе, завжди відчуває глибоку внутрішню незадоволеність життям, якою б зовні благополучною вона не була.

Супровід саморозвитку особистості в умовах школи спирається на безумовну цінність внутрішнього світу кожної особистості, пріоритет мети та цінностей саморозвитку. Тому педагоги-вихователі керуються у своїй роботі матеріалами діагностичного інструментарію, який можна згрупувати слідуєчим чином:

1. Методи вивчення педагогічних явищ та педагогічного досвіду:

- спостереження («Соціальна спрямованість особистості»; «Позиція в класному колективі»; «Оцінка вихованості учнів у аспекті зовнішньої культури», використання модифікованої методики Л.І.Савенкова «Інтелектуальний портрет учня» - допомагає систематизувати особисті уявлення про розумові здібності учня)
- опитування («Вивчення мікросередовища за місцем проживання», «Програма вивчення особистості учня»);
- анкетування («Визначення рівня відповідальності»; «Визначення рівня взаємодопомоги»; «Визначення рівня працелюбності»);
- співбесіди (критерії оцінки рівня сформованості національної самосвідомості особистості);
- експеримент.

2. Методи теоретичного дослідження:

- теоретичний аналіз;
- вивчення літератури (складання бібліографії, конспектування, цитування)

3. Математичні та статистичні методи:

- створення діаграм, таблиць, графіків, схем (діаграми з виявлення рівня вихованості учнів; рівня особистісного росту).

Така система діагностики рівня розвитку і соціалізації особистості дозволяє педагогічному колективу реалізовувати Модель випускника, заявлену в Програмі розвитку школи, практико обґрунтовану в шкільній програмі «Соціалізація».

Моніторинг очікуваних результатів показав, що за період реалізації Програми підвищився статус школи, зросла її роль у виховній роботі; зросла громадська активність дітей, батьків, педагогів школи; значно розширилось коло цікавих знайомств, зустрічей, соціальних позашкільних зв'язків; зросла роль позашкільної діяльності шляхом залучення учнів до гуртків, клубів, творчих майстерень, як центрів додаткової освіти для дітей в мікрорайоні школи; визначилася стратегія школи щодо підтримки та напрямків роботи з обдарованою молоддю.

Тільки в контакті з дорослими людьми можливе засвоєння дітьми суспільно-історичного досвіду людства та реалізація властивої їм від народження потенційної здатності стати повноцінними представниками суспільства, - саме на це і спрямована шкільна програма «Соціалізація».

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ, ЯК НАЙВАЖЛИВІША УМОВА ЇХ ТВОРЧОГО САМОРОЗВИТКУ

*Єфремова Т.М., заступник директора
з виховної роботи гімназії № 8*

Актуальні проблеми розвитку професійної компетентності класного керівника пов'язані з новими завданнями виховання в сучасних умовах:

- прилучення вихователів і вихованців до цінностей гуманітарної культури, духовності та моральності;
- створення умов для розвитку дитини як суб'єкта культури і власного життєтворчості;
- надання допомоги дитині в розвитку творчого потенціалу, нахилів, здібностей і життєвому самовизначенні;
- соціальний захист та охорона дитинства, життя і здоров'я дітей.

Важливе значення набувають питання компетентності, які включають в себе різні напрямки: професійні, правові, соціально-педагогічні та психологічні аспекти діяльності в освітньому просторі.

Міжнародна Комісія з освіти прийшла до висновку, що майбутній прогрес людства в сучасних умовах буде залежати не стільки від економічного зростання, скільки від рівня розвитку

особистості. На даний період набуває поширення значення компетентності як використання і володіння людиною відповідним професіоналізмом, що включає його особистісне ставлення до предмета і змісту діяльності.

Під професійною компетентністю педагога розуміється інтегральна характеристика, що визначає здатність вирішувати професійні проблеми і педагогічні завдання, що виникають в реальних освітніх і виховних ситуаціях, що вимагають застосування конкретних знань, життєвого досвіду, цінностей і особистісних якостей.

Педагогічна компетентність спрямована на реалізацію особистісних якостей фахівця, що дозволяють йому вільно орієнтуватися в динамічно мінливому соціумі, в питаннях своєї професійної діяльності, максимально розкриваючи свої особистісні якості, адаптуючись до запитів сучасної освіти.

Компетентнісна готовність педагога до реалізації діяльності класного керівника включає:

- його орієнтацію в сучасних педагогічних та психологічних підходах до соціального виховання;
- його технологічні уміння (як уміння реалізовувати ефективні системи педагогічних дій);
- його вміння відібрати і внести у виховний процес зміст, адекватний соціальним тенденціям, особистісним устремлінням школярів і власним індивідуальним інтересам.

Але класний керівник не може бути «майстром на всі руки». Успішний класний керівник завжди обмежує свою діяльність проблемами та особливостями даного класу, своїми власними уподобаннями, вміннями, індивідуальними особливостями. Найчастіше він це робить інтуїтивно. Шкільна політика в сфері виховання повинна перекладати цей процес у план усвідомлення педагогами своїх можливостей, стилів, їх розвитку, підтримки цінності варіативності здійснення класного керівництва.

Підвищення компетентності класних керівників реалізується через:

- читання методичної та педагогічної літератури, а так само індивідуальний практичний педагогічний пошук;
- методичну та навчальну діяльність в самому освітньому закладі;
- навчання на курсах підвищення кваліфікації;
- застосування у своїй діяльності досвіду шкільних колег,
- проведення моніторингових досліджень,
- аналіз виховної діяльності.

У сучасних умовах класний керівник відчуває необхідність придбання спеціальних знань у певних галузях та оволодіння вміннями та навичками діяльності з окремих напрямків, які забезпечують якість виховної роботи. Є кілька видів спеціальних компетентностей, які відображають специфіку конкретної сфери професійної діяльності класного керівника.

Нормативно-правова компетентність:

- знання законодавства про сучасній освіті;
- нормативно-правове забезпечення професійної діяльності класного керівника;
- вміння застосовувати правову базу про захист дитинства;
- застосування законодавчих актів, що визначають зміст виховання.

Аналітична компетентність дозволяє класному керівнику приймати ефективні рішення конкретних завдань у виховній роботі:

- оволодіння методом наукового дослідження явищ і процесів класної виховної роботи;
- розробка методик вивчення учнів (освітній статус, рівень виховання, творчі уподобання, організація вільного часу);
- навчання аналізу конкретних виховних ситуацій та вироблення конкретних рішень;
- розробка науково-методичних принципів системного аналізу стану і перспектив розвитку виховної роботи в класі;
- проектування змісту моніторингу вивчення актуальних проблем особистісного розвитку дітей в єдиному виховному просторі.

Компетентність здоров'єзбереження спрямована на вивчення фізичного та психічного здоров'я учнів класу, розробку спільно з адміністрацією школи програм розвитку та корекції здоров'я дітей в навчальній та позанавчальній діяльності.

- розробка методичного інструментарію активних форм розвитку і збереження фізичного здоров'я дітей (змагання, екскурсії, походи, спортивні свята, олімпійські ігри і т.д.);
- визначення довгострокових завдань розвитку здорового способу життя в соціоприродному середовищі;
- оволодіння технологіями освіти учнів класу в області особистої гігієни, антиалкогольної і антинікотинової пропаганди, роз'яснення наслідків наркоманії та СНІДу для організму;
- підготовка діагностичних матеріалів з проблем дотримання санітарно-гігієнічних вимог до уроку, організації навчальної діяльності, зміцнення здоров'я у вільний час.

Соціокультурна компетентність спрямована на організацію різноманітної діяльності в області у галузі культури і вільного часу учнів.

- вивчення технології потреб, інтересів і бажань хлопців в організації та проведенні позакласних заходів;
- збереження та збагачення досвіду культурної діяльності народів нашої держави;
- забезпечення розвитку дитячої особистості на цінностях, нормах і традиціях національної культури;
- організація розвитку здібностей і потреб юнацтва у вільний час;
- розробка системи освоєння дітьми природного середовища.

Соціально-педагогічна компетентність реалізується на основі створення досвіду взаємодії класних керівників, соціальних педагогів та шкільних психологів:

- підтримка партнерських відносин з родиною дитини, спільне рішення дитячих проблем;
- насичення виховним змістом соціального середовища, що надає вирішальний вплив на розвиток дитячої особистості;
- формування соціально-психологічного клімату, який сприяє продуктивній спільній діяльності і всебічному розвитку підлітків у дитячому колективі;
- оволодіння формами і методами навчання дітей різних видів соціальної діяльності і міжособистісної взаємодії;
- знання державних і законодавчих заходів, спрямованих на охорону прав дитячої особистості, її громадських, освітніх і виховних інтересів;
- вивчення етики суспільного життя, прав і обов'язків юнацтва в суспільстві.

Класний керівник повинен вміти на високому рівні, комплексно і творчо вирішувати складні професійні завдання, оскільки затребуваний не просто предметник, а педагог-дослідник, педагог-психолог, який вміє проводити моніторинг, діагностику, прогнозувати результат, творчо застосовувати відомі і розробляти авторські ідеї, методичні прийоми.

Велику допомогу у виявленні результатів виховної роботи надає моніторинг.

Моніторинг у вихованні - це форма організації збору, зберігання, обробки та розповсюдження інформації про виховання в школі, забезпечує безперервне стеження за її станом і прогнозування його розвитку, передбачає безперервне, тривале спостереження за діяльністю класного керівника, учнів. Моніторинг має визначати моменти переходу однієї якості в інше, коригувати, підтримувати чи послаблювати відповідні тенденції виховного процесу.

Величезне значення у роботі ШМО грає добре організована, продумана діагностична робота з педагогами, яка дозволяє прогнозувати перспективи професійного росту вчителя; бачити сильні і слабкі сторони в роботі з вчителями з метою створення системи корекції; формувати педагогічну культуру і майстерність педагога; сприяти зростанню і вдосконаленню методичної культури педагога; стимулювати якість діяльності МО школи.

Для того щоб діагностичні дослідження були ефективні, адміністрації і керівнику ШМО необхідно визначити пакет діагностичних методик.

У своїй роботі ми використовуємо такі методики та діагностики:

- методика вивчення рівня професіоналізму класних керівників;
- методика виявлення резервних можливостей якості виховної роботи класного керівника;
- діагностика вивчення професійних орієнтирів педагогів у сфері виховання;
- діагностика успішності педагога;
- діагностика вивчення ускладнень в діяльності класних керівників;

Проводячи комплексні дослідження, можна визначити зміст і форму методичної допомоги, яка найбільш відповідає здібностям, досвіду та навичкам класного керівника.

При цьому виявляються позитивні моменти в роботі класних керівників, які ми використовуємо в організації методичної допомоги, так як узагальнення та розповсюдження педагогічного досвіду - одна з форм виховної роботи.

Рейтингова оцінка діяльності класних керівників

Оцінюється рівень роботи: високий - 3 бали, середній - 2 бали, низький - 1 бал.

Критерії	Показники	Бали
Організація життєдіяльності класу	Тематичні класні години	
	Організація самоврядування в класі	
	Динаміка успішності в класі	
	Робота по укріпленню здоров'я учнів, пропаганді ЗСЖ	
	Організація різноспрямованої діяльності учнів під час канікул	
Участь класу в житті школи	Участь в загальношкільних справах	
	Залучення учнів до позаурочної діяльності	
	Чергування по школі, трудові справи.	
Взаємодія з батьками	Періодичність і ефективність батьківських зборів	
	Організація спільних з батьками заходів	
	Вивчення родин учнів	
	Організація індивідуальної роботи з родинами	
	Наявність батьківського самоврядування	
	Участь батьків в житті школи	
Умови для розвитку особистості дитини	Комфортне самопочуття і соціальна захищеність учнів	
	Вирішення конфліктів	
	Знання дітьми своїх прав и обов'язків	
	Залучення до роботи з дітьми соціального педагога, психолога, бібліотекаря, педагога додаткової освіти, інш.	
Професійна компетентність	Активність участі в роботі ШМО класних керівників та педрадах	
	Проведення відкритих заходів в класі	
	Використання різних форм виховної роботи	
	Ставлення до справ педагогічного колективу	
Моніторинг виховного процесу	Спільні дослідження с психологом	
	Діагностика особистісного зростання учнів	
	Сформованість класного колективу	
	Уміння аналізувати виховну роботу в класі	

Районна програма «Підвищення соціального і професійного статусу класного керівника» складається з 4 розділів:

1 розділ Організація роботи МО - визначено об'єкти методичної роботи (МО класних керівників, МО заступників з виховної роботи, МО педагогів додаткової освіти).

2 розділ Індивідуально-груповою робота - допомагає спланувати роботу з групами педагогів, з огляду на їх індивідуальні якості.

3 розділ Основні форми організації роботи з молодими вихователями. Організація ШМВ і введення деяких форм підвищення про професійних майстерності вихователів.

4 розділ Організація роботи з колективом - представляє матеріали, що здійснюють методичну підтримку педагога-вихователя.

5 розділ Моніторинг діяльності класного керівника

Не програма, не підручники і не метод вирішують усіх справ, а особистість і лише особистість Учителя. (В. Сухомлинський)

Програма пропонує кілька варіантів вивчення готовності класних керівників до здійснення професійної діяльності. Один з них – заповнення карти самооцінки:

№ п/п	Критерії оцінки	Рівні		
		низький	середній	високий
1	Знання психолого-педагогічних основ виховання, вікових особливостей вихованців	Має загальні уявлення про сучасні психолого-педагогічні концепції, вікові особливості сучасного школяра	Орієнтується в сучасних психолого-педагогічних концепціях, але майже не використовує в роботі, знає вікові особливості сучасного школяра	Володіє основами сучасної психолого-педагогічної концепції виховання, використовує їх як основу в роботі вікові особливості сучасного школяра
2	Знання змісту, форм та методів виховання	Має загальні уявлення про виховну роботу, формах, методах виховання.	Знає нормативні документи, епізодично працює з методичними журналами	Має глибокі, різнобічні знання, вільно орієнтується в методичній літературі з проблем виховання, в нормативних документах
3	Здійснення індивідуального підходу у виховній роботі	Індивідуальний підхід не забезпечується	В основному забезпечує індивідуальний підхід	Систематично вивчає особливості учнів, веде таблицю рівня вихованості здійснює індивідуальну роботу з кожним учнем
4	Педагогічне керівництво і співпраця з учнями, розвиток учнівського самоврядування	Авторитарний стиль, несправедливість, зриви у відношеннях з учнями. Слабка допомога класному колективу. Серед учнів класу немає організаторів справ	Дотримується педагогічний такт, здійснюється співпраця з учнями. Більшість мають доручення. Використовується методика КТС	Стиль старшого товариша у відношеннях з вихованцями, раціональна структура самоврядування. Колективна творча діяльність як основа організації життєдіяльності класу
5	Уміння планувати виховну роботу	План має вигляд переліку заходів без врахування інтересів, особливостей учнів	Правильне, з врахуванням рекомендацій, планування, яке здійснюється з опорою на інтереси учнів	Чітко і конкретно, з врахуванням рівня вихованості, визначаються мета і завдання виховання. Планується систематична робота з врахуванням інтересів учнів
6	Формування інтересу до навчання, розвиток пізнавальних потреб учнів	Слабке керівництво пізнавальною діяльністю учнів	Проводиться робота по організації пізнавальної діяльності учнів, формуванню навичок самоосвіти	Системна робота з розвитку пізнавальних інтересів, формуванню культури розумової праці, навичок самоосвіти
7	Спільна робота класного керівника з вчителями, які працюють в класі	Слабкі контакти з вчителями, які працюють в класі	Дотримується основних вимог по роботі з вчителями-предметниками, періодично залучаючи їх до організації пізнавальної діяльності учнів	Тісний контакт з учителями у вивченні можливостей учнів, рівня їхнього розвитку в організації пізнавальної діяльності вихованців
8	Взаємодія класного керівника з батьками учнів	Слабкі уявлення про виховні можливості сімей вихованців, участь батьків у виховній роботі пасивна	Володіє інформацією про батьків і можливості родини, залучає до проведення деяких виховних заходів, епізодично проводяться КТС	Добре знає родини вихованців, їхні виховні можливості, активно залучає батьків до виховної роботи, систематично проводить спільні заходи
9	Взаємодія із соціальним	Інформацією про проведення дозвілля	Епізодично використовує	Добре орієнтується і знає виховні можливості

	оточенням	поза школою володіє слабо. Можливості позашкільних закладів практично не використовує	можливості найближчого соціального оточення	найближчого оточення, використовує їх у виховній роботі, спілкується з керівниками об'єднань, які відвідуються учнями в позаурочний час
10	Ставлення до класного керівництва	До роботи класного керівника не байдужий	Ставиться до класного керівництва із цікавістю	Любить і знає виховну роботу

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ШКОЛИ

Лозовицька М.В., заступник директора з навчально-виховної роботи ЗОШ №90

Основним призначенням виховної роботи школи є формування особистості, яка придбала б у процесі розвитку здатність самостійно будувати свій варіант життя, навчити її роботи цей вибір і знаходити способи його реалізації.

Для конкретизації аналізу діяльності по досягненню мети роботи школи проводяться моніторингові дослідження, які поділяються на дві групи. До першої групи входять об'єктивні статистичні показники: відсоток успішності та відвідуваності; кількість правопорушень скоєних

учнями; участь (результати) учнів у шкільних, районних, міських конкурсах та проектах.

До другої групи належать показники аналізу ефективності процесу виховання: рівень вихованості учня у школі; діагностика рівня розвитку класного колективу (соціометрія); самооцінка учня; емоційного настрою класу («Психологічний клімат в класі»). А також діагностики, що входять до моніторингу програм, які працюють у школі «Обдаровані діти», «Школа здоров'я».

У нашій школі розроблені наступні критерії оцінки ефективності діяльності класного керівника. До них відносяться:

- участь педагога в професійних і творчих конкурсах, виступи на семінарах, педрадах, засіданнях МО з питань виховання, нагородження самого класного керівника;
- планування виховної роботи (наявність в класі виховної системи, використання в роботі виховних технологій, методик, програм, аналіз за минулий рік, завдання виховної роботи, система заходів класу з усіх напрямків роботи, участь в організації загальношкільних заходів.
- результативність виховної діяльності класного учнівського колективу; рейтинг класу;
- проведення моніторингу рівня вихованості;
- робота з батьками;
- робота по здоров'язбереженню учнів;
- дотримання ділового стилю одягу учнями.

Ефективність виховної системи нашої школи визначається, перш за все, вихованістю учнів та випускників, підготовленістю їх до свідомого вибору професії, здатністю адаптуватися до сучасних умов життя. Визначення рівня вихованості учнів класів дозволяє виявити міру відповідності особистості школярів запланованому виховного результату і ступень реалізації мети виховної системи школи.

Психологічний моніторинг розглядається як система інформаційного супроводу навчального процесу. Його необхідність обґрунтовується можливостями отримання такої інформації про учня, яка потрібна вчителю для успішної роботи. Об'єктом психологічного моніторингу виступає дитина, ситуація його розвитку, відносин з навколишнім світом. Сенс психологічного моніторингу – розкриття потенційних можливостей дитини, використання їх як опори в роботі з ним.

Здоров'я отримане від природи, лише на п'ять відсотків залежить від батьків і на п'ятдесят – від умов, що оточують школярів. Здоров'я – головна життєва цінність кожного. Лише високий рівень здоров'я дозволить учням протистояти стресовим ситуаціям, захворюванням, напруженому ритму життя. Цим пояснюється значимість моніторингу здоров'я учнів.

Запропоновані методики проведення моніторингових досліджень використовуються в школі регулярно. Регулярність проведення різна, але всі результати мають спільну особливість: здатність порівнюватися. Це дає можливість робити висновки, виявляти проблеми, досліджувати закономірності процесів, корегувати їх.

МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ: З ДОСВІДУ РОБОТИ

*Іванова В.В., заступник директора
з навчально-виховної роботи НВКТП*

Змістовний аналіз планування роботи класного керівника _____ класу

№	Напрямки діяльності	Макс.	Факт.
1.	Забезпечення життя та здоров'я учнів	10	
1.1	Характеристика стану здоров'я та залученості учнів класу до фізкультурно-оздоровчої діяльності		
1.1.1	Наявність інформації про стан здоров'я учнів класу (захворювання, обмеження), відвідування спортивних секцій, регулярності занять фізичною культурою	1	
1.2.	Формулювання задач і принципів виховної роботи		
1.2.1	Сформульовано конкретні та такі, що вимірюються, вихідні з аналізу ситуації у класі	2	
1.2.3	Сформульовано правила роботи з розв'язання виявлених проблем, засновані на розумінні особливостей класу	2	
1.3	Наявність класних годин і заходів		
1.3.1	Наявність у планах-сітках 4-х класних годин із даної тематики	1	
1.3.2	Наявність у планах-сітках 3-х класних заходів, тематика, форма та зміст яких адекватні поставленим задачам	1	
1.3.3	Комплекс заходів для охорони та зміцнення здоров'я, залучення учнів до занять фізкультурною та спортивною діяльністю узгодженою з лікарем і батьками	1	
1.3.4	План припускає диференціацію роботи, виходячи зі стану здоров'я учнів	1	
1.3.5	План припускає залучення батьків як організаторів заходів	1	
2.	Забезпечення позитивних міжособистісних стосунків	10	
2.1	Соціально-психологічна характеристика класу		
2.1.1	Сформульовано загальні вікові проблеми міжособистісних стосунків школярів	1	
2.1.2	Сформульовано особливі для учнів даної школи, мешканців мікрорайону проблеми міжособистісних стосунків	1	
2.1.3	Сформульовано специфічні проблеми міжособистісних стосунків школярів, обумовлені особливостями класу (історія формування колективу, стилі класного керівництва, склад учнів тощо)	2	
2.1.4	Описано структуру міжособистісних стосунків (лідери, аутсайтери, віддає перевагу, мікрогрупи, основа об'єднання в мікрогрупи)	1	
2.1.5	Описано міжособистісні проблеми в колективі класу (зіткнення між групами, причини, протистояння між лідерами, тиск на аутсайдерів, рівень дисципліни)	1	
2.2	Формулювання задач і принципів виховної роботи		
2.2.1	Сформульовано конкретні та такі, що вимірюються, вихідні з аналізу ситуації у класі	1	
2.2.2	Сформульовано правила роботи з розв'язання виявлених проблем, засновані на розумінні особливостей кл	1	
2.3	Наявність класних годин і заходів		
2.3.1	Наявність у планах-сітках 4-х класних годин із даної тематики	1	
2.3.2	Наявність у планах-сітках 3-х класних заходів, тематика, форма та зміст яких адекватні поставленим задачам	1	
3	Сприяння засвоєнню школярами програм загальної та додаткової освіти	10	
3.1	Характеристика особливостей освітньої програми		
3.1.1	Поінформованість класного керівника про особливості змісту освіти в довіреному класі, перерахування конкретних особливостей: розподіл	1	

	навантаження з предметів, роль освітніх галузей, складність змісту предметів		
3.2	Формулювання задач і принципів виховної роботи		
3.2.1	Сформульовано конкретні та такі, що вимірюються, задачі виховної роботи класного керівника із забезпечення доброї успішності учнів, засновані на аналізі ситуації у класі	2	
3.2.2	Сформульовано правила роботи з розв'язання виявлених проблем, засновані на розумінні особливостей класу	2	
3.3	Наявність класних годин і заходів		
3.3.1	Наявність у плані заходів для рішення наступних задач: - забезпечення вчителів - предметників інформацією про індивідуальні особливості навчальної діяльності учнів і класу в цілому; - організація роботи зі слабовстигаючими із предметів; - організація контролю регулярності виконання домашніх завдань; - своєчасне інформування батьків про успішність дітей; - стимулювання якості навчальної діяльності школярів, відстеження проблем успішності учнів	5	
4	Здійснення патріотичного, громадянсько-правового виховання, формування соціальної компетентності учнів	10	
4.1	Характеристика особливостей виховання патріотичних почуттів, формування досвіду громадянсько-правової поведінки, розвиток соціальної компетентності		
4.1.1	Визначено передумови та проблеми виховання патріотичних почуттів, формування досвіду громадянсько-правової поведінки, розвиток соціальної компетентності в учнів даного класу	2	
4.1.2	Визначено рівень суспільної самоорганізації класу	1	
4.2	Формулювання задач і принципів виховної роботи		
4.2.1	Визначено задачі виховання патріотичних почуттів, формування досвіду громадянської та моральної поведінки, розвиток соціальної та правової компетентності учнів адекватно віку й особливостям	2	
4.2.2	При формулюванні задач урахувані вікові особливості, традиції освітньої установи, специфіка класу	1	
4.3	Наявність класних годин і заходів		
4.3.1	Розроблено річний цикл заходів, що сприяють вихованню патріотичних почуттів, формуванню досвіду громадянської поведінки, розвитку соціальної та правової компетентності учнів з урахуванням пам'ятних дат, державних, регіональних заходів	2	
4.3.2	У річному циклі заходів передбачено по 4 класні години та по 1-му заходу на рік по кожному з напрямів	1	
4.3.3	Розроблено та реалізується поетапний план розвитку самоврядування у класі	1	

Типові рекомендації класним керівникам щодо поліпшення роботи

(за результатами рейтингових таблиць, моніторингу):

1. Поєднати масові, групові та індивідуальні форми, що відповідає завданням і змісту виховання і забезпечує єдність впливу на інтелектуальну, емоційну і дієво-практичну сферу життєдіяльності школярів.
2. Спрямовуючи всі виховні впливи на учнів класу, враховувати різні фактори (соціальні, педагогічні, психологічні), постійно дбати про зміцнення навчання і виховання, про розвиток пізнавальних інтересів учнів і створення можливостей для застосування засвоєних ними знань на практиці, формування у них ідейно-моральних переконань.
3. Сприяти виробленню в учнів правильного ставлення до навколишньої дійсності, керувати впливом на учнів сім'ї, єдність виховання та самовиховання дітей.
4. Враховувати вікові особливості учнів.
5. Вивчати учнів, їх інтереси, потреби та запити, як колективні, так і індивідуальні.
6. Здійснювати повсякденний і всебічний аналіз, який дає можливість постійно стежити за формуванням взаємин, за впливом колективної діяльності на дітей, за набуттям учнівським колективом ознаки виховуючої сили, за розвиток особистості кожного школяра.

Типові рекомендації класним керівникам щодо організації класного самоврядування

(за результатами досліджень, анкетування)

1. Створити постійний орган класного учнівського активу.
2. Сформувавати надійний актив, який став би помічником в усіх справах класу, виявив би належну активність у роботі.
3. Врахувати вік учнів, їх підготовленість та розвиток.

4. Створити необхідні відповідні умови: подолання формалізму в діяльності учнівського самоврядування і педагогічного керівництва ним; залучення членів класного самоврядування до процесу оновлення змісту діяльності класу, до боротьби з негативними явищами у середовищі учнів; надання самоврядуванню реальних прав і обов'язків; підбір до органів самоврядування найавторитетніших лідерів учнівського колективу; кваліфікована, тактовна педагогічна допомога учнівському активу, навчання його складної справи управління; практикування в класі зміни функцій керівника і підлеглого; систематичне звітування членів самоврядування перед колективом, що дає можливість здійснювати контроль за їх діяльністю, сприяє її поліпшенню, а також запобігає можливим зловживанням становищем у колективі.

5. Проведення класних зборів, допомога у їх підготовці.

Критерії оцінювання рівнів вихованості учнів, учнівських колективів:

Результати процесу виховання різні, оскільки залежать від індивідуальних особливостей вихованців, їх ставлення до навколишнього світу, виховних впливів, однолітків, батьків, педагогів.

Критерієм вихованості кожної особистості є не лише знання законів, правил, норм поведінки, а конкретні дії відповідно до визнаних норм і правил. При цьому слід враховувати вік, рівень соціального досвіду людини тощо. Критерії вихованості - ознаки, за допомогою яких роблять висновок про рівень вихованості людини, оцінюють результати виховного впливу.

Рівень вихованості наближено характеризують словами: високий, середній, низький.

Рівень вихованості - ступінь сформованості в учня відповідно до вікових можливостей найважливіших якостей особистості, які є показниками вихованості.

Високий рівень певної якості особистості характеризується наявністю всіх ознак, властивих цьому показнику. Середній - наявністю половини чи більше ознак відповідного критерію. Низьким вважають такий, коли є менше половини ознак від загальної кількості чи коли їх немає взагалі. Критерії визначення ефективності виховного впливу шкільного колективу об'єднують у групи. Рівні сформованості шкільного колективу визначають на основі стадій його розвитку.

Високий рівень. Відповідає третій стадії розвитку колективу, коли він повністю виконує виховні функції, характеризується соціально-ціннісними мотивами, демократичною спрямованістю. Члени колективу відрізняються високим рівнем активності, ініціативності, самостійності в процесі різнопланової діяльності, моральної сформованості.

Середній рівень. Відповідає другій стадії розвитку колективу, характеризується появою активу, який бере на себе частину повноважень керівника колективу, ситуативними виявами демократичного співжиття. Члени колективу виявляють середній рівень активності, ініціативності, самостійності в процесі організації діяльності шкільного колективу, моральної вихованості.

Низький рівень. Відповідає першій стадії розвитку колективу, характеризується індивідуалістичною спрямованістю членів колективу, якого фактично ще немає. Керівник змушений брати на себе роль своєрідного "диктатора". Активність, ініціативність, самостійність виявляються дуже рідко, відсутній низький рівень моральної вихованості.

Визначення ефективності виховного процесу викликає найбільші утруднення при здійсненні контрольних функцій.

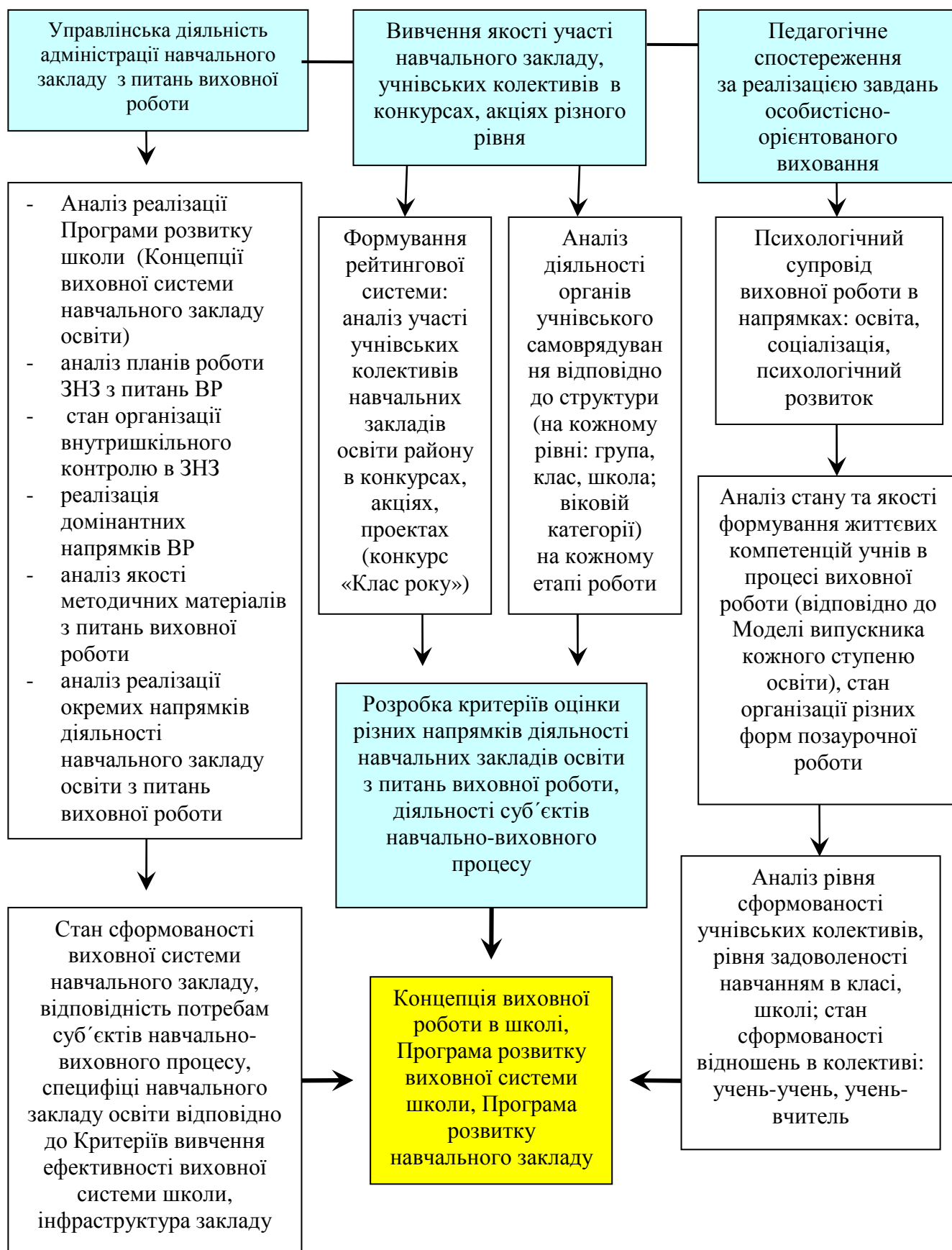
Ефективність виховного процесу – це співвідношення отриманих результатів з поставленою метою і минулими досягненнями у виховній практиці.

Важливо не лише проаналізувати стан та якість досягнення мети, визначити недоліки, а й розробити технологію їх усунення в подальшій роботі.

Діагностично-прогностичний аналіз роботи школи щодо забезпечення якості освіти за результатами моніторингових досліджень в НВКТП в 2009-2010 н.р.

№ з/п	Об'єкт	Успіхи	Недоліки	Причини недоліків	Завдання на наступний рік
Моніторинг виховання					
1	Вивчення стану виховання шляхом безпосереднього спостереження	<ul style="list-style-type: none"> - визначення цілей виховання на основі обліку вікових особливостей класу, існуючої ситуації в класі, планування роботи з класом - специфічні соціальні, соціально-психологічні характеристики класного колективу - забезпечення життя та здоров'я учнів - забезпечення соціальної компетентності учнів - сприяння освоєння учнями освітніх програм - об'єднання зусиль батьківської громадськості, представників різних служб 	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення % учнів, що скоїли правопорушення - недостатність у розробці методичного забезпечення класними керівними ВП - не визначеність зон ризику при плануванні профілактичної діяльності - відсутність розробка індивідуальних траєкторій розвитку особистості учня 	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення кількості шкільних гуртків - робота класних керівників з впровадження індивід класних програм виховання - розробка індивідуальних траєкторій розвитку особистості учня 	<ul style="list-style-type: none"> - Сприяння класному керівнику в рішенні виникаючих проблем у сфері професійної діяльності. - Активізація роботи класних керівників - Мінімізація негативних впливів - Вироблення стратегії спільних дій навчального закладу та сім'ї - Розробка індивідуальних траєкторій розвитку особистості учня - Створення портфоліо класного керівника
2	Ефективність виховного процесу	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження районної програми психологічного супроводу розвитку особистості учнів у класних колективах 	<ul style="list-style-type: none"> - недосконалість Програми психологічного супроводу ВП - недостатність проведення моніторингу ВР класним керівником 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність організаційно-діагностичного інструментарію моніторингу в Програмі (кл.керівник, психолог) 	<ul style="list-style-type: none"> - Безпосереднє проведення класними керівниками моніторингу виховання - Залучення до роботи ППС
3	Діяльність органів учнівського самоврядування	<ul style="list-style-type: none"> - робота органів учнівського самоврядування на чолі з ПО - проведення конкурсу «Супер – клас», участь в районних конкурсах, самостійне проведення учнями загальношкільних заходів, вибори губернатора школи 	<ul style="list-style-type: none"> - немає планомірного розвитку класного учнівського самоврядування 	<ul style="list-style-type: none"> - робота класних керівників з впровадження індивідуальних класних програм з виховання 	<ul style="list-style-type: none"> - Створення класними керівниками програм розвитку самоврядування класу

НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ КОМУНАРСЬКОГО РАЙОНУ

ДОДАТКИ

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Витяг з Національної програми виховання дітей та учнівської молоді в Україні

Умовою повноцінного становлення особистості виступає доволіно організований навчальний процес. Виховання і навчання є двома взаємопов'язаними сторонами єдиного педагогічного процесу, які доповнюють одна одну. Виховання як діяльність спрямоване, передусім, на формування мотиваційно-ціннісної сфери особистості, має узгоджуватися з навчанням як процесом збагачення пізнавальних можливостей особистості. Єдність виховання і навчання обумовлена спрямованістю обох процесів на формування соціальної зрілості особистості, реалізацію її творчих здібностей.

Освітній процес організовується таким чином, щоб питома вага навчальної інформації про навколишній світ гармонійно поєднувалася з інформацією, пов'язаною з особистісним становленням, з процесом удосконалення моральної свідомості й поведінки дітей та учнівської молоді. Доцільно організоване за змістом і формою навчання містить у собі потужний виховний потенціал: вводить особистість у світ і світоглядних ідей, формує соціальні настанови та ціннісні орієнтації, розвиває гуманістичну спрямованість особистості, її духовні та матеріальні потреби, знайомить із зразками моральної поведінки, з формами спільної діяльності та спілкування особистості з колективом.

Доцільно організований і гуманістично спрямований виховний процес сприяє реалізації навчальних завдань – формуванню цілісної картини світу, збагаченню морального досвіду дитини уявлень про зв'язок навколишнього світу і внутрішнього особистості.

Центральним механізмом формування конструктивної гуманістично спрямованої педагогічної взаємодії виступає **особистісне спілкування** вихователя з вихованцем. Воно спрямовується на організацію продуктивної спільної діяльності, зближення ціннісно-смыслових позицій учасників діалогу.

Моральний розвиток особистості в процесі навчання, насамперед, пов'язується з оптимальним використанням навчального змісту. При цьому зміст навчальних курсів виступає як проєкція духовної культури, а не як розчленовані на гуманітарний і природничо-науковий цикли предметів з виявленням міри морально розвивальних можливостей кожного. Ідею навчального змісту як засобу морального розвитку учнів доцільно реалізовувати через створення особистісної форми у контексті організації навчальної діяльності розвиненої особистості. За особистісної форми навчального предмета він подається як історія розвитку інтелектуальних і особистісних надбань творців певних культурних цінностей. При цьому ті чи інші ідеї, закономірності, поняття пропонуються не у формально-абстрактному вигляді, а через життя особистостей – творців цих культурних здобутків. Учень, вступаючи у спілкування з конкретною історичною постаттю, за відповідного педагогічного керівництва оволодіває, поряд із науковими знаннями та вміннями, системою морально-духовних цінностей.

Педагог, як розвинена особистість, постійно здійснюючи виховуючий діалог засобами морально збагаченого знання, культивує міжособистісну навчальну взаємодію з учнями, ставиться до них справедливо, поважає особистість кожного, незалежно від навчальних невдач чи вчинкових прорахунків; виявляє почуття любові до них, поступово виховує відповідне емоційне переживання щодо тієї чи іншої особи. У процесі особистісно-комунікативної взаємодії вихователь і вихованець спільно розв'язують моральні задачі, мета яких - свідоме прийняття зростаючою особистістю певних морально-духовних цінностей, її самовдосконалення.

Високим виховним потенціалом володіє колектив однолітків. Унікальні виховні можливості такого колективу виявляються у блокуванні агресивних проявів вихованців, в емоційному захисті особистості, у створенні вихованцю простору для самореалізації, у сприянні особистісній ідентичності, у презентації себе іншим. Педагог, враховуючи цей фактор, інтенсивно впроваджує різні варіанти спільної навчальної діяльності однолітків: від постановки спільних завдань і знаходження способів їх розв'язання до взаємодопомоги у закріпленні способів дій, взаємоконтролю і взаємооцінки.

Дієвим засобом виховання особистості у навчальному процесі виступає цілеспрямоване створення ситуацій, за яких в учнів виникає стійка орієнтація на продуктивні, діяльнісні чи поведінкові взаємини. Вони виникають за умови глибокого і різнобічного пізнання учнем однолітка як особистості з усією різноманітністю й індивідуальністю його схильностей, очікувань, почуттів та інтересів. Пізнання цих складових внутрішнього світу дитини відбувається у контексті її навчальної діяльності. Систематичне вправляння учнів у такому підході до пізнання й оцінювання один одного та в особистісній взаємодопомозі призводить до виникнення у них спрямованості на іншу людину як значущу особистість.

Активне вивчення та апробація акмеологічних технологій (ігрові технології, технології психоконсультації, тренінгові технології, технології розвивального та особистісно зорієнтованого навчання, метод проектів) також сприяє формулюванню та закріпленню в свідомості людини необхідності у саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації особистісного та професійного «Я», формує стійку здатність людини до самостійного вибору, самовдосконалення, самореалізації в мінливих соціокультурних умовах.

Діяльність учасників навчального процесу, що так організований, спрямовується на забезпечення сприятливих умов різнобічного та гармонійного розвитку особистості, її соціально-педагогічної підтримки, зміцнення фізичного й психологічного здоров'я, реалізації творчого потенціалу, формування ціннісного ставлення до світу та до самої себе.

ЗАКОНИ ГУМАННО-ОСОБИСТІСНОГО ВИХОВАННЯ

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ВИХОВАННЯ В.А. КАРАКОВСЬКОГО

Головна мета виховання - щаслива людина. Люби не себе в дитині, а дитину в собі. Виховання без поваги - це придушення.

Мірою вихованості є інтелігентність - антипод хамства, неуцтва.

Говори, що знаєш, роби, що вмієш; при цьому пам'ятай, що знати і вміти більше ніколи не зашкодить.

Розвивай в собі непересічність: діти не люблять «пиріжків ні з чим». Не будь занудою, не ний та не панікуй: краще важко, ніж нудно.

Цінуй довіру своїх вихованців, бережи хлоп'ячі таємниці, ніколи не зраджуй своїх дітей. Не шукай чарівної палички: виховання повинно бути системним.

Діти повинні бути краще за нас, і жити вони повинні краще.

Школа - це різновікова спільність людей, які можуть жити за іншими законам, ніж у повсякденному житті: «Яке б життя не було навколо, давайте в нашому спільному домі жити за законами порядних людей, жити так, щоб людям поруч із кожним з нас було добре».

Наша віра на цьому шляху така:

Без пам'яті - немає історії.

Без історії - немає культури.

Без культури - немає духовності.

Без духовності - ні виховання.

Без виховання - немає Людини.

Без Людини - немає Народу!

П'ЯТЬ ДІЄСЛІВ ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ (за Є. М. Ільїним):

Любити! Розуміти! Приймати! Співчувати! Допомогати!

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ВИХОВАТЕЛЯ (за творами Ш.АМОНАШВІЛІ)

1. У гуманістичному суспільстві виховання може бути лише гуманістичним. Головний принцип такого виховання - повернути дитину до виховного процесу, зробити її нашим добровільним помічником у своєму ж вихованні.

2. Спілкування - суть життя людей. Головний метод гуманістичного виховання - дати дитині радість спілкування з нами: радість спільного пізнання, спільної праці, гри, відпочинку.

3. Звичайне повсякденне життя і характер взаємовідносин дорослих - це середовище, в якому формується особистість людини майбутнього. Тому дуже важливо, щоб наше повсякденне життя як можна більше відповідали тому ідеалу, який ми прагнемо вселити в дитину.

4. Віра людини в людей, у власні життєві позиції - це першооснова для повнокровного спілкування між людьми і піднесення особистості. Тому ми зобов'язані розвивати і берегти в дитині віру в нас, у своїх вихователів, віру в своїх товаришів, віру в людей, віру в самого себе.
5. Виховний процес повинен бути пронизаний повагою до особистості кожної дитини, повинен формувати у нього відчуття турботи про товаришів, близьких, про людей.
6. Людина може проявляти і розвивати в собі всі свої здібності і таланти, і бути щасливою тільки в такому суспільстві, де він відчуває себе потрібним і своїм і де його штучно не прославляють і не принижують.
7. Дитина - імпульсивна істота, їй важко зрозуміти нас. Це ми, вихователі, зобов'язані розуміти дитину і будувати наші виховні плани з урахуванням рухів його душі.
8. Виховання - прихований і тривалий процес, і тому ми повинні проявляти чутливість, послідовність і терпіння у всіх конкретних випадках рішення виховних завдань.
9. Вихователями повинні керувати чуйність, доброта душі, любов, ніжність, безпосередність, постійна готовність прийти на допомогу, почуття співпереживання. Все це повинно поєднуватися з вимогливістю до самого себе і до дитини, з почуттям відповідальності перед підростаючим поколінням, з турботою про майбутнє Батьківщини.
10. Необхідна рішуча відмова від позицій, що суперечать гуманістичному вихованню і придушує особистість дитини: авторитарності, імперативності і таких форм їх прояву, як крик, лайка, утиск самолюбства, насмішка, грубість, загроза, примус.

ПАМ'ЯТКА педагогу (Ш.Амонашвілі)

Будь обережний! Не помилися! Не зашкодь! Будь надією для школяра! Даруй себе дітям.

Знай, до чого прагнеш! Постійно шукай в дитині багатство його душі!

Будь терплячий в очікуванні дива і будь готовий для зустрічі з ним в дитині!

Будь сонцем, випромінюючим людське тепло, будь благодатним ґрунтом для розвитку людських почуттів і цей знання не лише в пам'яті і свідомості твоїх учнів, але в першу чергу в їхніх душах і серцях.

- Тільки духовна спільність - і нічого, що може розколоти цю спільність; тільки взаємність співтворчості, співпраці - і нічого, що може посіяти в ній недовіру; тільки любов, проявлена в найтонших формах педагогічної майстерності, і нічого, що може отруїти її; тільки повага та затвердження особистісної гідності - і нічого, що може ущемити радість дорослішання в дитині; тільки оптимізм і глибоке розуміння дитини - ось чим облагороджується наше виховне поле, на якому вирощуємо ми майбутнє людства, долі і щастя людей.

ВІДДАВАЙ ДІТЯМ СЕРЦЕ (за В.СУХОМЛИНСЬКИМ)

1. Гуманізм у вихованні є найважливішим елементом педагогічної культури вчителя.
2. Що значить «хороший вчитель»? Це перш за все людина, яка любить дітей, знаходить радість у спілкуванні з ними, вірить в те, що кожна дитина може стати хорошою людиною, вміє дружити з дітьми, бере близько до серця дитячі радощі і прикрості, знає душу дитини, ніколи не забуває, що й сам був дитиною.
3. Виховання - це постійне духовне спілкування вчителя та учня. Треба зустрічатися з учнем як з другом, однодумцем, переживати разом з ним радість перемог і гіркоту втрат.
4. Кожна дитина - це абсолютно особливий, унікальний світ – ОСОБИСТІСТЬ.
5. Без самоповаги немає моральної чистоти і духовного багатства особистості. Але щоб виховати в процесі розвитку людини самоповагу, вихователь сам повинен глибоко поважати людську особистість свого вихованця.
6. Завдання вихователя - помітити в кожному учні все найкраще, розвивати його, не обмежуючи це найкраще рамками шкільних програм, заохочуючи самостійну роботу і творчість.
7. Школа повинна повертати дитинство тим, хто в сім'ї позбавлений його.
8. Правильний шлях виховання не в тому, щоб виправляти помилки дитини, а в тому, щоб не допускати їх, попереджаючи необхідність перевиховання.
9. Бути вихователем - значить бути людинознавцем, значить бачити, як дитина пізнає добро і зло, облагороджувати його серце і загартовувати волю, виховувати у нього доброту, почуття краси, людяність.

10. Гуманність - це не тільки рівний, стриманий тон і тим більше не підкріплений розчуленням лібералізм. Дійсний вихователь - завжди людина широкого емоційного діапазону: він глибоко переживає і радість, і засмучення, і тривогу, і обурення. Якщо діти відчують у цих людських пристрастях вчителя правдивість і ширість, це і є справжні доброта і гуманність.
11. Турбота про людину - це найважливіша праця вихователя. Від здоров'я, життєрадісності, бадьорості дітей залежать їх духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра в свої сили.
12. Навчання повинно бути важким, кожна робота повинна являти собою просування вперед. При цьому кожний крок до знань повинен бути не втомленою ходьбою знесилоного подорожнього, а гордим злетом птаха, для чого потрібно забезпечити дитині емоційний підйом, віру в свої сили, товариську підтримку.
13. Урок - це спільна праця дітей та педагога, успіх цієї праці визначається в першу чергу тими взаємовідносинами, які складаються між викладачем і учнями.
14. Всі наші задуми перетворюються на порох, якщо немає в учня бажання вчитися. Навчання може стати для дітей цікавою, захоплюючою справою, якщо воно осяяна яскравим світлом думки, почуттів, творчості, краси, гри.
15. Берегти в дітях вогник допитливості, жадобу знань.
16. Дати дітям радість праці, радість успіху в навчанні, пробудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності.
17. Перш ніж давати знання, потрібно навчити дитину сприймати, спостерігати, думати.
18. Оцінка повинна нести оптимізм, винагороджувати працьовитість, а не бути батоном, яким учитель поганяє учня. Але не можна і допускати, щоб оцінка балувала учня.
19. Мистецтво виховання складається у мудрому поєднанні строгості і доброти: учень повинен відчути в осуду педагога не тільки справедливую суворість, а й людську турботу про себе.
20. Духовний розвиток дитини має включати читання, образотворче мистецтво, музику, що створюють сприятливий фон особистісного спілкування дорослих і дітей.

ДЕСЯТЬ ПОРАД КЛАСНОМУ КЕРІВНИКУ (з «100 порад вчителю» В.Сухомлинського)

- ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є в житті, - з людиною. Місія школи – боротися за людину.
- об'єкт нашої праці - найтонші сфери духовного життя особистості, яка формується - розум, почуття, воля, переконаність, самосвідомість;
- виховувати людини - це перш за все знати її душу, бачити і відчувати її індивідуальний світ. Справжнє виховання - це самовиховання;
- немає у дитини нічого такого, що вимагало б від педагога жорстокості. Не давайте прорости у своїй душі паросткам невіри в людину, підозрілості;
- немає яких-небудь єдиних для всіх школярів передумов успіхів у навчанні. І саме поняття успіхи у навчанні - річ відносна;
- успіх в навчанні - це стежка, що веде до того куточка дитячого серця, в якому горить вогник бажання бути гарним. Бережіть цю стежку і цей вогник;
- слово - могутній борець за людську душу. Створюйте інтелектуальний фон для запам'ятовування, заучування, збереження в пам'яті програмного матеріалу. Дитина стає байдужою, несприйнятливою до речі, якщо слово не живе в її душі як засіб творчості, якщо вона тільки завчає чужі думки, і не створює своїх і не подає їх словами. Бійтеся байдужості, бійтеся згаслого погляду дитини! Навчіть її активно, пристрасно ставитися до слова;
- спонукайте учнів до читання - найважливішого рятувального засобу для успішного навчання. Ніяке захоплення не принесе користі, якщо воно не зачіпає думки, душі, серця. Перше захоплення - це повинно бути захоплення книгою;
- доброзичливість, розумна доброта - ось що має бути атмосферою життя дитячого колективу, головним тонусом взаємин педагога і дітей. Якщо ви навчили свого вихованця відчувати людини серцем, ваша доброзичливість здатна творити чудеса;
- вміння володіти собою, тримати себе в руках - одне з найбільш необхідних умінь, від якого залежать і успіх діяльності педагога, і його здоров'я.

РЕАЛІЗАЦІЯ ВЧИТЕЛЕМ ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ (за методикою Г.К.Селевко - Н.К.Тихомирової)

1. **Бачити** в кожному учні унікальну особистість, поважати її, розуміти, приймати, вірити в неї.
2. **Створювати** таку обстановку навчання, в якій кожен учень відчував би себе особистістю, відчував би увагу особисто до нього.
3. **Виключити** примус, а також будь-яке виділення недоліків дитини, розуміти причини дитячого незнання та неправильної поведінки і усунути їх, не завдаючи шкоди особистій гідності дитини.
4. **Організовувати** «атмосферу успіху», допомагати дітям вчитися «переможно», знаходити упевненість у своїх силах і здібностях.
5. **Вчити** школяра бачити особистість як у самому собі, так і в кожному з оточуючих, розвивати усвідомлення причетності до свого колективу і до соціального цілого.
6. **Завойовувати** повагу і довіру учнів, для чого ставитись до себе самого як до особистості і бути особистістю.

Література (до розділу «Закони гуманно-особистісного виховання»)

Амонашвили Ш.А. «Здравствуйте, дети!»

Амонашвили Ш.А. «Школа Жизни»

Амонашвили Ш.А. «Размышления о гуманной педагогике»

Караковский В. «Школа будущего – это школа воспитания»

Караковский В. «Воспитание для всех»

Селевко Г. «Воспитательные технологии»

Селевко Г. «Технология саморазвития личности»

Сухомлинський В. «Серце віддаю дітям»

ТЕМАТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ РАД З ПИТАНЬ ВИХОВАННЯ

- Виховне середовище школи та її вплив на формування особистості учня.
- Впровадження інноваційно-проектних технологій в виховній роботі школи.
- Особистість класного керівника та її вплив на виховання дитини в сучасній школі.
- Взаємозв'язок сім'ї та школи в інтересах особистості дитини.
- Оновлення змісту виховання у національній школі, форм і методів виховної роботи на основі гуманізації та демократизації.
- Використання системного підходу у діяльності класного керівника.
- Класна година у системі особистісно-орієнтованого виховання.
- Педагогіка підтримки дитини у процесі розвитку у системі особистісно-орієнтованого виховання.
- Культура школи як фактор соціалізації учнів.
- Внутрішні ресурси шкільного середовища по попередженню конфліктів.
- Партнерська та продуктивна технології у виховному процесі.
- Програмно-цільовий підході та проектна технологія у навчальному закладі.
- Педагогіка підтримки дитини і процес його розвитку в системі особистісно-орієнтованого виховання
- Технології саморозвитку особистості в діяльності педагогів-вихователів.
- Організація співпраці вихователів з соціально-психологічною службою школи.
- Моніторинг у діяльності класного керівника.
- Соціалізація підлітків через систему соціальних проб.
- Розширення діяльності дитячої організації - шлях до формування позитивного соціального досвіду та реалізації прав дитини
- Створення виховної системи класу. Портфолію класу. Моделювання у виховному процесі.
- Особистісне зростання як мета і результат гуманістичного виховання. Індивідуальні траєкторії розвитку особистості дитини як основа планування виховної роботи в класі.